1456

Die autem Nativitatis ejusdem summam missam cantavit de eadem solennitate D. Henricus Loen Prior domus Capellæ et Convisit. Provinciæ. Venerunt igitur in principio inchoationis hujus domus pro divino officio celebrando, sex monachi cum uno converso et duobus Donatis in servitium dictorum monachorum.

Primi Monachi Deputati ad inchoandam hanc novam Plantationem, et quas obedientias acceperunt

Patres commissarii in principio aliquem pro Rectore hujus domus non constituerunt eo quod ad instantiam oppidi scripsissent ad Cartusiam pro Dno Henrico habendo.

Sed de dictis sex monachis ordinaverunt D Arnoldum Karman professum dæ Capellæ in Vicarium hujus novæ domus et plantationis in Procuratorem D Nicolaum de Harlem professum dæ Antuerpiæ et D. Gaspar Vander Stocht professum dæ Capellæ in Sacristam, D Cornelium Block de bolnis professum dæ Diestensis et D Petrum de Casloto professum Sylvæ S Martini; cantores, et D Joannem de Blisia professum dæ Leodiensis Infirmarium quem D Jacobus de Gruytroede Prior dæ Leodiensis sanctitate et doctrina celebris in propria persona adduxerat. Et sic quilibet Monachus officium et obedientiam specialem habebat. De laicis vero f Joannem Collaert Conversum prof. dæ Brugensis in coquinarium, f Joannem Coese Donatum dæ Diestensis in coquum, et f Simonem Hunefflæ dæ Sylvæ in Portarium, et sic quilibet eorum etiam specialem habuit obedientiam et officium.

Locus luctus versus est in locum gaudii

Et notandum quod hic annus centesimus sit ab anno quo prælium commissum est inter Brabantos et Flandros scilicet 1356 regnante Joanna Ducissa Brabantiæ sicut præfati sumus

in initio huius scriptionis et strages magna contigit in præfato loco ter Schuet. Unde pie credendum est tam ex divina Providentia quam etiam ex cælesti influentia prædictam Capellæ et monasterii erectionem a longe ex principiis remotis sumpsisse exordium. Et ubi pridem mors oriebatur corporum ibi vita resurgeret animarum. Et locus qui tempore belli prædicti, factus est locus stragis, mortis, luctûs ac tristitiæ, anno centesimo qui Jubilæus gratiæ dicitur ex divina gratia pacis, vitæ, gaudii et consolationis gratiæ ac gloriæ triumphalis vincentium in bello spirituali. Et sicut quam plures diversarum tunc patriarum ad pendenda corpora non tantum proximorum, sed etiam sua cum armis et fustibus et sonitu bellico ad dictum locum convenerunt: Ita et nunc post tanta tempora ex diversis mundi partibus ad dictum locum ad lucrandas animas cum devotis orationibus et variis exeniis et oblationibus confluerent, aut etiam per ingressum Religionis se totaliter Deo et Beatæ Virgini mundo moriendo et renunciando offerrent.

Notant insuper Vexilliferum Ducissæ qui standarium Ducale in acie cadere in terram permisit cognominatum fuisse de Ascha, sic per alium ejusdem cognominis simplicem et timoratum videlicet per Petrum de Ascha (de quo superius scripsimus) in eodem loco novo standario et vexillo Reginæ cæli et terræ cum armis B. Virginis unigenitum suum in brachio deferentis sursum debeat sublimari et reparari ad salutem.

D. Henricus Loen Rector novæ plantationis Bruxellensis

Eodem mense septembri cum Patres essent Antverpiæ in nundinis nuntius rediit ex Cartusia qui obedientiam detulit D. Henrico Loen Priori Capellæ ut regimen susciperet novellæ plantationis Bruxellensis qui hactenus ignoraverat sibi fabam cudi. Conventus igitur Capellæ elegerunt sibi in Priorem D. Arnoldum Karman, qui fuerat missus ad Domum Bruxellæ tanquam Vicarius. Et cum commissarii

huc pergerent, ut electionem de se factam significarent, duxerunt secum D. Joannem Balen professum dictae dae Capellae qui ejus vices susciperet et fuit aliquot annis hic Vicarius, postea Prior Diestensis.

Senatus Bruxellen visitat novos Patres

Penultima die octobris ejusdem anni visitavit Senatus Bruxellensis personaliter dictum monasterium et novos fratres quibus pro jucundo adventu dedit pro vino et cibariis prandii summam quatuor librarum trium cum dimidio solidorum Brabantiae.

Item Illmus Dux Brabantiae Philippus qui ligna et carbones domui dedit in annos singulos

Item illustrissimus Princeps Dominus Dux Burgundiae, Brabantiae et Philippus in vigilia Omnium Sanctorum, anno praedicto, praesente Dno Ludovico Delphino et Dno Carolo juniore Principe Dno de Charlois ac aliis pluribus nobilibus in Capella anteriori nrae Dnae de Gratia procurante hoc ~~praecipue~~ praecipue Dno Joanne de Angia Dno de Kestergate, Amano Bruxellensis oppidi contulit et

400 charges d'âne trois creux

gratuite dedit domui IIIIc. eselayen lignorum et tres foveas Carbonum singulis annis et perpetuis temporibus in futurum de quibus postmodum litteras patentes gratis dedit. Quam donationem Dominus Carolus filius ejus antedictus, eodem anno Amano procurante suis patentibus litteris gratis datis benevole confirmavit.

Ultimo die hujus anni, Rector primo coepit recipere apportatum et eleemosynas. Hoc eodem anno circa adventum Dni, venit ad hanc domum D Henricus de mari professus dae Antverpiae cujus parentes nonnulla beneficia domui praestiterunt propterque anniversarium habebat

Domus S Marci

Hoc pariter 1436 Domus S Marci Vedanen aedificata est a Vli Caplo Canonicorum Civitatis Bellunni ditionis Venetae.

Natalis Mariae Burgundiae

Anno 1457 idibus februarii Maria Burgunda Belgii Princeps futura Bruxellae nascitur Carolo Audace Comite et Elisabetha parentibus. Illam e sacro fonte suscepere Ludovicus Delphinus, Elisabetha Lusitana Avia paterna, et Beatrix Amita Adolphi Clivii Ravestani Toparchae uxor. In aprili incepta est aedificari parva capella ad borealem partem capellae anterioris Dnae nostrae de Gratia, et post Pentecosten quoad fundamenta Braxatorium et portale ante Capellam.

Continuantur preces contra Turcas

In Capitulo ordinamus, (inquiunt Diffinitores) pro statu prospero SDN Papae Calixti et felici triumpho ac gloriosa victoria universalis Ecclesiae Sta Dei contra turcos istos pessimos Christianae fidei inimicos, ut oratio Omnipotens Sempiterne Deus in cujus manus sunt omnes potestates continuetur in omnibus missis de vivis conventualibus et privatis, et post Deus venerunt gentes tempore sacris vigiliis deputato.

Hospitium Cartusiense Bruxellis venditur

Commissio data pro venditione domus ter Arcke Bruxellae quae ex donatione quondam Aegidii de monte pertinebat ad domos Cartusiae, Antuerpiae et Capellae, cujus Capella auctoritate Apostolica per indultum D Calixti in profanum locum redacta, et ut missae celebrarentur in capella B. Magdalenae Et hoc in favorem hujus novae plantationis, Cartusia major reservavit sibi censum annuum. Aliae domus cesserunt juri suo.

D Joannes de Blisia professus ds Leodiensis qui ex infirmitate nequivit sufferre onus domus et aërem hujus patriae, inclinatus ad hydropisim reversus est ad domum suae professionis, in qua fuit aliquando Sacrista, bonus Religiosus et adjutorius in omnibus. In cujus locum missus fuit D Wilhelmus Yserloo professus ds Monachorum. Vir satis idoneus qui scripsit evangelia quae adhuc 1627 in colloquio leguntur.

Sed indignatus quod D Gerardus Prior suus solveret hic expensas suas post biennium reversus est ad domum suæ professionis obtenta licentia.
Vidua Petri Pot dedit 4 Renenses pro scribendis bibliis quæ Gerardus Brilis in domo Capellæ conscripsit in pergameno, et puto illa esse quæ in tres partes divisa, adhuc habemus.
Ladislaus ~~Ladislaus~~ Hungariæ et Bohemiæ Rex Alberti II Austriæ Imp. filius posthumus dum sponsam spectat Caroli VII Francorum Regis filiam, veneno ab Hussitis propinato in ipso nuptiarum apparatu Pragæ moritur, annos natus octodecim. Ibique in templo S Viti apud Carolum IV Imp. fuit sepultus in Novembri.
Georgius Podiebradius Hussita per tumultum et vehementem Joannis Roquesani Hussitarum ministri orationem est intrusus: quem tamen nec Moravi nec Silesii unquam pro rege agnoverunt.

Mathias I Rex Hungariæ propugnator Christianitatis et Ordini nro devotus

ANNO 1458 Mathias filius Huniadis Hungariæ Rex declaratur, qui Ordini nro devote se commendabat, et multas victorias habuit contra turcos et Hæreticos Bohemos: Ita quod fere omni anno in procinctu bellorum erat tanquam fidelissimus propugnator Christianitatis.
In festo S Antonii obiit Illmus Ludovicus Lantgravius Hassiæ fundator ds Sti Joannis Baptistæ.

Juxta Bruxellam Nova domus Ordi incorporatur

Ddus Pater Henricus Loen ad Cartusiam pro celebrando de more Capito se contulit, et tunc hæc domus Ordinis fuit incorporata his verbis: Novam plantationem prope Bruxellam, certis et honestis respectibus, et pro favore ejusdem Ordini nro incorporamus, et domum nra Dnæ de gratia appellari volumus in nomine Patris et, Filii et Spiritus Sti amen, et præficimus in Priorem dictæ ds

D. Henricum Rectorem ejusdem. Termini quoque spaciamentorum per Visitatores assignati confirmati et sigillati fuerunt; sed non processionem propter domus novitatem quae multis adhuc indigebat. Item licentiam dedit Capitulum conveniendi cum capitulo Anderlectensi.

Calixtus Papa zelatur disciplinam Ordinis. Verum Pontifex sinistre fuerat informatus de Ordine nro. Vide bullam Pii secundi datam anno 1460 Privilegiorum nostrorum fol 42

Intimamus omnibus personis Ordinis quod S. D. N. Papa Calixtus ex sua singulari devotione, quam gerit ad Ordinem nostrum, ad conservationem ejusdem Ordinavit per litteras suas plumbatas, quas voluit de verbo ad verbum in Statutis Domus Cartusiae inferi, et annis singulis in publica audientia ipsius Capituli recitari, quod amodo domus Ordinis singulis ad minus bienniis secundum formam Statutorum ejusdem visitentur; incipiendo in praesenti Capitulo generali a Domo principali Cartusiae, unde cetera monasteria originem ducunt. Ea propter omnes Visitatores Provinciarum Ordinis nri attentos esse volumus et circumspectos quatenus insequentes praedictam devotionem et ordinationem praefati S. D. N. Papae et formam Statutorum nostrorum cum magno fervore et zelo Ordinis sancto, universas Domus Ordinis eis commissas abinde circuiti diligenter visitare.

Non satis capio quid sibi velit hac ordinatio, cum in antiquis Statutis idem ordinatum inveniatur, ut Domus Ordinis visitentur singulis bienniis.

Nicolaus Harlem eligitur in Priorem Domus Ultrajectinae

D. Joannes Vos Delphensis professus et Prior Domus Ultrajectinae absolutus fuit a dicto officio per Visitatores in actu Visitationis, et D. Nicolaus Gerardi de Harlem circa festum Nativitatis B. Mariae electus fuit in Priorem dictae Domus. Erat promotus in artibus professus Domus Antverpiae, et primus Procurator hujus Domus, in cujus locum subrogatus est D. Gaspar Van Stocken pro tunc hic Sacrista professus D. Capellae, et Sacrista institutus D. Cornelius Block de domo Briestensi.

1458

Hermanus de Lochem venit ad hanc domum

Item post recessum Dni Nicolai de Harlem Procuratoris, eodem anno post festum Dionysii, venit ad hanc domum f Hermanus de Lochem in Geldria monachus professus domus Sylvæ S. Martini juxta Geraldi montem qui ut huc veniret addixit, quod diligenter scriberet, qui postmodum in sequenti prima visitatione hujus domus fecit professionem, qui fuit circa annum Cum medio hic Sacrista; diversis temporibus succentor: de quo inferius suo loco.

Simo Vleeoten Mgr Scholarum fit Donatus Ordinis nri in mortis articulo

Anno 1458 circa festum Bartholomæi obiit Mgr Simon Vleeoten, Rector Scholarum primo in Geraldi monte 2° Angia. 3° Gandavi inde Geraldimontem veniendo apprehendit eum mortalis infirmitas et fecit se portare ad domum Sylvæ ubi defunctus est tanquam Donatus Ordinis nri sicut instanter petiit ibi. Fuerat antea novitius sed non perseveraverat; legavit aliqua domui Capellæ.

In principio hujus anni primus ad omnium osculum receptus fuit Dnus Joanne de Bruyne, Sacerdos Secularis, natus in Flandria prope Hersele existens Capellanus Dni de Rebbagis militis in insulis. Erat quasi 40 annorum quando suscepit habitum Ordinis nri, de quo plura dicentur in sequentibus.

Isabella Ducissa liberalitas in Cartusianos Bruxellen

Illustrissima Dna Isabella Philippi Ducis Burgundiæ et Brabantiæ uxor, filia Regis Portugaliæ hoc anno, aut statim post adventum Monachorum, proprio motu non rogata pro quatuor primis cellis ædificandis significatis per A.B.C.D. Dedit ~~[illegible]~~ VI^c coronas quamlibet de XIIII. Unde dictæ cellæ fuerunt constructæ.

Item eadem Dña pro quinta cella ædificanda signata per E (quam filius ejus Carolus Dnus de Charlois debuisset facere cujus et primarium lapidem posuit) de propriis bonis misit anno 1467 centum quinquaginta coronas predictæ autem secentæ coronæ receptæ sunt anno sequenti in quo et cellæ ædificari ceptæ sunt Quamvis sub finem hujus anni pro eis fundamenta posita fuissent, et sequenti et alio loco posita.

Braxatorium perfectum fuit et parva capella ad borealem partem alberiæ.

Alphonsus Arragoniæ et Siciliæ Rex æternum gentis Hispaniæ decus anno ætatis 63 Neapoli moritur. Joannem fratrem Navarrorum Vasconumque Regem regni hæredem scripsit. Neapolitanum vero imperium quasi armis partum Ferdinando filio notho legavit. Unde magni bellorum motus inter ipsum et Joannem Lotharingum Renati filium exorti sunt. Calixtus etiam regnum repetebat. Verum mensis Augusti die 6 (quo festum transfigurationis Dnicæ instituerat) Calixtus III octuagenario major e vivis eripitur. Vacavit Sedes diebus 13. Succedit Aeneas Sylvius poeta doctissimus qui aliquando

Pius II familiæ Albergati Cardinalis adscriptus fuit, dictus Pius Secundus.

26 Decembris obiit D Arturus Dux Britanniæ, fundator Cartusiæ apud Nanetas.

Anno 1459 Pius II Summus Pontifex confirmavit hanc Domum Dnæ nræ de Gratia prope Bruxellam. Ordinis Cartusiensis cum extensione privilegiorum omnium et singulorum totius Ordinis ac aliis Domibus concessis quinto Idus Januarii, Pontificatus sui anno primo.

Hoc anno Maximilianus Imperator atque Belgarum Princeps futurus nascitur.

S Antoninus Ordinis Prædicatorum Archiepiscopus Florentinus et Historicus celebris ex hac vita migrat.

Frater Circa festum S Marci Evangelistæ f Henricus Vanden Hectvelde nobilis

Henricus Vanden Hectvelde Conversus recipitur

Bruxellensis quadragenario major recipitur ad statum Conversi Qui multa bona domui legavit, cum consensu haeredum fratrum et sororum, pro quo etiam cella in anteriore parte domus fiebat sexta junii fuit vestitus et sequenti anno emisit professionem.
Interfuit Capitulo generali Magister Angelus de Amelia Notarius Apostolicus et Gubernator Venesini Comitatus, qui ordinationem Calixti confirmabat ex parte Pontificis et censuras intentabat. Unde personae nri Ordinis variis scrupulis litigiis et quaestionibus turbabantur, quae omnia Pius II revocavit. Vide Bullam fol 42 privilegiorum.

Ordinatio pro Confessionibus.

Non ita Deus irascitur quin misericordiae recordetur, ordinamus inquiunt Diffinitores in favorem animarum quod Priores eligere valeant aliquos de Confessoribus per ipsos deputatis qui possint absolvere subditos de peccatis mortalibus, nec illa teneantur iterum confiteri quam erga ordinationem erga Priores ducimus eatenus extendendam quae ordinatio proficua erat sed non bene intellecta, propterea sequenti anno revocata. Quia ut Dnus Franciscus a Puteo in tertia compilatione recte explicavit, statutum antiquum non de quolibet peccato mortali sed de criminali loquitur. Quamvis etiam jam liceat Prioribus constituere confessarios qui a reservatis absolvant, et forte debeant vigore bullae Clementis VIII. Non tamen video fieri aut rarissime.

Donati induti Caputiis Conversorum Ecclesiam frequentare habent

Ordinamus pro uniformitate Ordinis observanda quod de cetero omnes Donati quando diebus Dominicis et festivis veniunt ad Ecclesiam pro divinis audiendis ut ad Capitulum, induantur

Capitiis Conversorum juxta formam Statuti, sicut in domo Cartusiæ aliisque multis domibus Ordinis est consuetum. Injungentes Visitatoribus et Prioribus domorum ut hoc inviolabiter faciant observari, quamvis sequenti anno dicatur, ut consuetudines domorum et Provinciarum circa vestitum Donatorum observentur ~~[illegible]~~ secundum illam ordinationem statutum habemus in nova Collectione 3 part. cap. 23. n. 6 et sic observatur ~~observatur~~

In hoc Caplo Prior hujus domus depositus fuit ab officio Convisitatoris propter negotia nova emergentis domus. Et presumendum est quod onus excepit D. Prior Amsterodamensis & Joannes Versaren profg dus Gandensis.

Joannes Balens eligitur in Priorem dus Diestensis

Eodem anno circa festum Mariæ Magdalenæ electus fuit Vicarius hujus dus profg dus Capellæ in Priorem dus Zeelem prope Diest, et benefecit huic domui in cujus locum subrogatus est D. Jacobus ~~[illegible]~~ Russche profg dus Hollandiæ, postea obiit Prior in sua domo Anno 1473.

Circa hoc tempus venit huc hospitatum D. Adrianus Keppel et scripsit hic parvum librum pro Cantore hebdomario quem puto me adhuc habere. Erat profg domus Brugensis que etiam solvebat expensas ipsius post annum recessit hinc ad domum Gosnay.

+

Hoc anno 21 Augusti concordatum fuit cum Caplo Anderlectensi mediante arbitro D. Petro de Thimo, cujus concordiæ articulos (Vide in libro fundat. fol 88).

D. Raso Cæsarius Sanctissime moritur in domo Capellæ Vide Bollandum lib 7. cap. 26

In profesto Nativitatis B. Mariæ D. Raso Wielsalias Keyser de Alosto aut prope receptus ad ordinem a D. Laurentio Priore dus Capellæ. A quo etiam plurimum dilectus propter sanctitatem suam. Hic fuit sacerdos antequam intraret ordinem et etiam conjugatus quia habuit filiam quæ facta est Mater Sororum in Sion juxta Aldernadum. Ipse vero circiter xx annis vivens in ordine valde religiose se habuit.

et fuit vir multum devotus et timoratus. Et erat devotus B. Mariae
Unde nobis, (inquit auctor parvi Chronici Dae Capellae Arnoldus
Beelensis) qui affuimus in obitu ejus videbatur quod aliquam
Visitationem et Consolationem ab ea accepit, propter quoddam
signum reverentiae quod fecit detegens caput suum. Fuit
Magister Novitiorum.
In profesto Sanctorum Cosmae et Damiani parva capella annexa
Capellae nrae Dnae de Gratia ad ejus Septentrionalem plagam.
Consecrata fuit in honorem SS Trinitatis et ~~etiam~~ omnium Apostolorum
per Rmum Patrem D. Fratrem Dagnen Suffraganeum Epi Came
racensis, Ordinis Carmelitarum Geldensem, et eodem die
alia tria altaria in choro religiosorum annexo Capellae ad occidenta
lem plagam, nam statim post adventum fratrum Capella muro
fuit divisa, et ut dictum est, prolongata, ut religiosi essent
separati a populo illuc confluente.
Ipso die Cosmae et Damiani abiit e vivis D. Warnboldus Overstege
Campensis. Hic erat arte medicus et consueverat nris satis
charitative assistere in infirmitatibus eorum. Unde quidam
sumpserunt quasi pro omine quod obiit in festo SS Cosmae
et Damiani qui fuerunt medici et medicorum patroni ex monu
mentis Cae Ultrajectinae cujus professus erat.

Unius perturbatoris Ordinis miser et miserabilis ex hac vita exitus

Circa idem tempus seu modicum post, fuit in Scheut sepultus
in parvo coemeterio juxta praedictam parvam Capellam D. Ludovicus
quondam Prior et professus Cartusiae Divionensis, quondam
Visitator Provinciae Franciae qui obiit circa Bruxellam. Notandum
quod dictus Ludovicus per Capitulum nrum fuit absolutus a
Prioratu dictae domus quod ipse aegre ferens et putans non

meruisse absolutionem, transtulit se ad Ducem Burgundie Philippum sibi favorabilem, ut adjutorio ipsius restitueretur in Prioratum suum, propter quod etiam Romam tetendit importans ad eundem (vel ad idem negotium) litteras Summi Pontificis (et considerato tempore et statu Ordinis puto eundem fuisse qui eosdem Summos Pontifices Calixtum III et Pium II sinistre informavit de Ordine. Et videbimus ordinationem anno sequenti qui eum aut potius ejus similes (nomen obierat) perstringere videtur.) Et cum cuncta impetrasset et descendendo venisset juxta Bruxellam, in qua tunc dictus Dux manebat subita infirmitate correptus diem sine sequela clausit extremum. Unde admirans dicti Ducis Cancellarius a similibus dixit Patribus Ordinis qui propter dictum D. Ludovicum missi fuerunt ad præfatum Ducem pro eodem placando ne indignaretur toti Ordini propter dictum Ludovicum. Deus tuetur Ordinem Cartusiensem O nunc cognosco quod Deus diligit Ordinem vestrum et tuetur! Quia si dictus Ludovicus potuisset venire ad prædictum Principem et illi fuisset locutus de causa sua, Ordo vester valde habuisset pati. Sed Dominus Jesus liberavit Ordinem vestrum ab inimico et turbatione magna. Idem Patres innuerunt eundem hic sepelire, sed Prior Capellæ et Visitatores noluerunt ut pro eo solveretur brevis, et alia communia suffragia Ordinis a fratribus. Unde audivi quod postmodum revelavit se cuidam in domo sua et dixit: Si beneficia Ordinis fuissent pro eo soluta, quod fuisset liberatus a pœna. Sed utrum sic sit vel non, Deo totum committamus. Idem Fr Henricus Vanden Heetvelde Conversus hujus domus satis devotus, pro certo affirmabat se vidisse Spiritum hujus Ludovici vel formam ejus, juxta altare S Crucis tempore matutinali.

260

1460

M. Henricus de Piro Canonicus Leodiensis benefactor Ordinis	Nec praetermittendum in charta hujus anni haberi Magister Henricus de Piro Diaconus et Cannonicus Ecclesiae S.ti Pauli Leodii qui diversis domibus Ordinis de bonis suis legavit. Vixit eodem tempore alius Henricus de Piro Profs domus Coloniensis quondam et etiam Leodii Prior et in aliis domibus.
Jacobus Rubs Prior Gandensis laudatur	ANNO 1460 ad meliorem vitam migravit V.bilis Pater D. Jacobus Rubs, nonis Martii. Professus et Prior Cartusiae Gandensis Nominatissimus et nunquam satis laudandus, rarae namque virtutis fuit et gratiae, prius Prior domus Vallis Sancti Spiritus in Gosnay. Dilectus fuit a suis et honoratus ab alteris; a Burgundiorum Duce Magnatibus et Nobilitate plurimum cultus. Senatui populoque Gandensi gratissimo, praecipuus pacis inter Ducem et Gandenses cooperator et auctor; cujus gratia frequenti legatione functus fuit. In spiritualibus vero pietateque (quae ad omnia utilis) exercitatissimus extitit. Fuit que Prior 30 annis Convisitator 18, Visitator 11.
Joannes Meert Sacellanus S. Gudulae Ordinem Cartusiensem in Schuch profitetur	Hoc anno 1.a Aprilis nomen dedit Ordini D. Joannes Meert Bruxellensis Capellanus S. Gudulae et unus ibidem Hebdomadalium Sacerdotum, qui fuit hic multo tempore Cantor chori, ligator librorum et formator brillorum cujus parentes sunt sepulti in Schuch, qui Monasterio legaverunt domum suam Bruxellis prope S.tam Catharinam.
Turris affixa Capellae nrae Dnae fabricatur	In eodem mense campanile Sacelli Dnae nrae fabricatum fuit per Joannem Herentals Carpentarium. Nam prima turris exigua erat Campana erat ponderum 11^c LXXXV et Melchior vocata fuit quam dederunt in eleemosynam D Franciscus miles

Cathalanus servitor Lucii et Jacotten adjutor ejus et Magister Joannes Buscoducensis.

Item D Prior fecit fieri, seu emit unam minorem campanam vocatam Mariam ponderum centum quinquaginta quinque quæ servit pro horologio, venditis aliis duabus campanis minoris ponderis quæ fuerant ante adventum fratrum. M Michael habuit pro horologio XI coronas.

Eodem anno feria quinta post festum Paschæ incepta sunt fieri vivaria versus boream et deinceps completa, adjuvante D Waltero Vanden Winckele piæ memoriæ.

Vivaria fiunt

Visitatores

Hoc anno in Capitulo generali instituti sunt Visitatores hujus Provinciæ D Joannes Versaren Prior Gand, et D Arnoldus Kaerman profess. g Capellæ. A quo Capitulo talis emanavit Ordinatio quæ satis indicat per quos et quales turbatus et afflictus fuerit ordo et sequitur de verbo ad verbum huc translata. Cum juxta tenorem Ordinationem Capituli generalis Anni 1413 quæ incipit: ad reprimendum ambitiosorum temeritatem etc Quæcumque persona Ordinis quæ per se vel per alium impetraret vel afferret litteras quorumcumque Principum, vel Dominorum Ecclesiasticorum vel laïcorum ad Capitulum generale vel ad R^dum Patrem Priorem Cartusiæ deprecatorias vel comminatorias super institutione vel destitutione cujuscumque officii vel administrationis cujuslibet Ordinis nri si persona pro qua scriptum esset obedientiam obtinuisset ipso facto illa obedientia esset privati, vel alias inhabiles pro quacumque nri Ordinis ~~nra~~ in posterum obtinenda. Et licet dicta ordinatio fuerit solenniter confirmata, nonnulli tamen suæ salutis obliti et diabolica ambitione cæcati procurare similes litteras

Ordinatio

1460

Callide in sui ipsius confusionem quam ut decipiant favorem dictum non cessant ad dictum Capitulum vel praefatum R[dum] Patrem C[ar]tae similes litteras mendicantes multiformiter asportare sive mittere vel alias per indirectum asportare facere.

Idcirco volentes merito, ut tenemur, periculis animarum intollerabilibus obviare, intimamus omnibus personis Ordinis qui talibus fuerunt hactenus temeritatibus implicati, quod vigore dictae ordinationis absoluti sunt ab administrationibus ipso facto. Ideoque debent tam sibi quam ceteris personis Ordinis sibi subditis providere; cum privati regiminis potestate careant ligandi atque absolvendi.

Pius 2 laudat et diligit Ordinem Carthusiensem.

Pius Secundus vere pius erga Ordinem nostram dedit bullam super communi pace nostra quae habetur folium 42 privilegiorum hoc anno 1460 idibus Augusti. Nos, inquit, qui Ordini vestro Cartusiensi ex corde afficimur propter ipsius perseverantiam inter ceteros et sanctimoniam singularem etc.

Philippus Burgundus Ludovicum Delphinum in regnum paternum introducit

22 julii obiit Carolus Septimus Rex Francorum, cujus rei nuncio accepto Philippus Burgundus Brabantiae Dux defuncti Regis filium Ludovicum Delphinum quem hactenus liberalissime foverat Patri successorem constituere proposuit. Fit igitur ingens ad eam rem apparatus, accitis et evocatis omnium Provinciarum Principibus ac nobilibus, et collectis universis Imperii sui viribus vim vi si qua conatibus ejus objiceretur repellere posset. Atque et quidem tum felici successu Delphinus ipso die Assumptionis Remis in Francorum Regem coronatus. Adfuere plurimi Episcopi: Remensis, Landunen, Lingonen, Cathalaunen, Novionien, Bellovacen, Constantien, Lugdunen, Biturix, Burdegalen, Leodiensis cum

Ludovicus sexennio in castro Genappe prope Nivellas habitavit ubi nata dicitur Joanna filia Ludovici, quae insigni pietate auspicium dedit Religioni Annunciationis in civitate Bituricensi

splendidissimo comitatu, Camaracensem, Tricarien, Carnuten, Tornacen, Morinorum, Ambianorum cum nobilitate indicibili poene numero. Unde Parisios cum omni comitatu suo Rex profectus summo cum honore exceptus est. Finita solemnitate Philippus Dux cum Episcopo Leodiensi nepote suo in Brabantiam reversus est.

Basiliensis Academia a Pio II Papa instituitur.

Hoc pariter in Schuel emptum fuit horreum LXXXVI Petris. Domus de Cernay suis expensis curavit fieri testitudinem ligneam in parva capella.

Jacobus 2 Rex Scotiae moritur

Jacobus 2 Rex Scotiae domum Vallis virtutis promovit. Et obiit hoc anno 1460, 3 nov. Septembris, anno aetatis suae 30 regiminis 14

Hector Boetius Rensnerus. Domus S. Christophori prope Ferrariam ab Ill. D. Barso principe fundatur.

Anno 1461 Synopen Trapezunten Mahumetes Turcarum Imperator occupat Davide Comneno cum filiis capto et caeso.

Dionysius Cart hoc anno crebras et notabiles habuit a Deo revelationes de statu Ecclesiae.

D. Joannes Biest recipitur pro Monacho et fr. Joannes de Coese pro Converso

Domnus Joannes Biest Sacerdos habitum ordinis suscepit hoc anno, altera die Priscae Virginis qui multos scripsit libros pro Ecclesia ut dicetur postea

In die conversionis S. Pauli fr. Joannes de Coese Donatus de Zeelem qui fuit missus ad inchoandum hanc domum receptus est ad statum Conversi. Fuit valde laboriosus in omnibus officiis et obsequiis domus, gratus hospitibus.

Agricultura exercebatur in Schuete

Circa Martium necessaria ad agriculturam exercendam emuntur utpote equi currus et similia. Et pro summo altari Calix magnus fieri curatur.

28 Martii obiit nobilis vir Balthasar de Faer (de Berg) fundator

fundator in Ilembach

novae plantationis in Ilembach in Franconia, et nobilis Dna

164

1461

Magdalena de Faer de Vestanberg (forte ejus uxor) fundatrix. His verbis 9o sequenti Capitulo incorporatur: Novam plantationem in Ilembach in Franconia propter ejus prosperum incrementum, Ordini nro incorporamus in nomine Patris et Filii et Spiritus Sti. Amen. Et quam Sum devotionem fundatoris Hortum Mariæ nominari volumus. Et praeficimus in Priorem ibidem f Ulricum dictæ plantationis Rectorem.

Item in chartaeque ejus anni habetur Egregius et Magnificus Dominus D Antonius Cornos de Colalto de fundatoribus domus Montelli.

Pius Secundus Papa pietatis suæ sinum aperit Ordini nro

Intimamus omnibus personis Ordinis quod S. D. N. Pius divina Providentia Papa II ex magna devotione quam gerit ad Ordinem nrm primo gratiose concessit omnibus personis Ordinis nri illis tantum qui usque ad diem decimam nonam mensis Augusti anno 1460 habitum Ordinis nri susceperunt quod ipsi et eorum quilibet valeat eligere confessorem, ut eum absolvat semel de reservatis poenis quoque atque censuris extra tam a jure quam ab homine latis, cum dispensatione super irregularitatibus et insuper plenam indulgentiam omnium peccatorum suorum in vita semel — Reservata indulgentia plenaria quam pro mortis articulo habemus de Apostolica Sede.

Ia Pars Stat Cap 32 n 14

2o Concessit Sanctitas sua in favorem divini cultus et religionis quod Conversi, Donati et prebendarii Ordinis nri praesentes et pro tempore possint et valeant quantumcumque irregulares ad missas privatas juvare atque servire.

Communicatio privilegiorum Ordini nostro

3o Item praefatus S. D. N. Papa gratiose concessit per bullam toti ordini nostro quod singulæ quidem ejus Ordinis domus

1461

et persona gaudeant et libere utantur privilegiis et gratiis et libertatibus per suos predecessores Romanos Pontifices singularibus dicti Ordinis domibus gratiose indultis et quod ipse etiam de sui gratia in favorem Ordinis motu suo proprio et ex certa scientia de novo ad omnes et singulas domos dicti Ordinis nre tam ante quam post fundatas et in posterum fundandas nec non ad singulares earundem domorum pro tempore personas concedit indulget pariformiter et extendit. Propterea Ordinamus quod Priores qui habent pro suis domibus singularia privilegia libertates et gratias a Romana Curia impetratas portent vel mittant ad futurum Capitulum in sua forma originali, ut inde valeant in Curia Dni Epi Gratianopolitani pro utilitate totius Ordinis registrari. Securi quod absque difficultate aliqua vel impedimento ipsis magistratis reportabuntur.

Dominicus Vita Sanctissimus Vicarius Cartusiae Treverensis migrat ex hac vita

Dominicus Cartusiae Treverensis Alumnus et Vicarius natione fuit Prutthenus, conversatione devotus ac vitae sanctimonia admirandus, hoc anno gratiae et indulgentiae migrat ex hac vita post diuturnam aegritudinem in anno aetatis suae septuagesimo tertio, Ipso S Thomae Apostoli festo reparatae salutis 1461. In festo S Bernardi ordini nomen dedit Magister Joannes Hac Gandensis promotus in artibus Parisiis.

Dorlandus lib 7 Cap 2. 3. et 4

annus inchoabatur a paschate

Fuit tamen receptus ad osculum praecedenti anno ante D. Joannem Riesh. Hic dedit annue unam leonem et multos conscribi fecit libros, sed et ipse plures conscripsit.

Mutatio Officialium

Recepta charta circa festum S Sacramenti recessit hinc D Jacobus

Rusche prof. d. Hollandiæ, Vicarius hujus d. in cujus locum substitutus est D. Gaspar Van Stochen Procurator et D. Joannes Bruyne primus professus institutus est Procurator.
Et in festo S. Thomæ (quo die obiit D. Dominicus) indutus est hic D. Joannes Roberti de Merchtene Sacerdos secularis, et postea anno 1470 missus ad domum Delphensem inchoandam.

Anno 1462 Mahumetes insulam Mytilenen quæ et Lesbos dicitur, occupat coeso Dominico Cataculio.

Prima Sepultura sæcularis in Schuete

XII Maii fuit sepulta in parvo cæmeterio Domicella Joanna Vanden Weye, mater Mag. Ligeri Van Hasselt, et anno 1471 translata ad magnum cæmiterium et posita sub magno lapide.

Collecta Omnipotens deus Christiani etc confirmatur

Ad mitigandum multiplicationem orationum tam in missis conventualibus quam privatis sec. piam Statutorum nostrorum et aliorum Doctorum intentionem et rationabiliter advisatum quod Oratio Omnipotens Deus Christiani nominis inimicos de more solito in conventu dicenda potest sufficere contra turcas ejusdem fidei inimicos, et oratio contra turcas alias ordinata isto respectu potest cessare, monentes Priores Ordinis ne amodo sint inclinati ad orationes in missis præfatis multiplicandas.

Festum S. Catharinæ de Senis instituitur

Concedimus domibus Ordinis, ut quæ voluerint, valeant festum Sanctæ Catharinæ de Senis nuper canonizatæ (a Pio Secundo) cum tribus lectionibus et missa propria celebrare.

Domus Ferrariæ incorporatur Ordini nro

Novæ plantationis incorporationem domus prope Ferrariam per R. P. N. Dnum Cartusiæ super annum Ordini nro factam et juxta devotionem Illmi Principis D. Ducis Mutinæ dictæ plantationis fundatoris domus S. Christophori nominatam

1462

et promotionem Prioris in ea laudantes et approbantes ex abundanti confirmatus.

Per hoc Capitulum D Wilhelmus Apsel profs Capellæ institutus est Prior domus Brugensis de quo scribit Dorlandus.

D Joannes Vos professus D^s Ultrajectinæ moritur Vir magnus in Seculo et in Ordine

Obierat hoc anno altera die Valentini D Joannes Vos Delphensis profs et quondam Procurator et Prior domus Ultrajectinæ, etiam fuerat Prior Brugis et ante ingressum Ordinis erat Ordinis Theutonicorum Commendator et Scaffenaer in domo Ultrajecti.

Remittuntur aliquot religiosi ad domos professionum suarum

In nundinis Pentecostes D Cornelius profs D^s de Zeelem, qui fuit Cantor et Sacrista, reversus est ad domum professionis suæ, in cujus locum successit f Judocus. Item D Petrus de Caselto profs Sylvæ ad propriam domum ~~rever~~ remeavit. Obiit anno 1472.

Etiam F^r J^es Colaert Conversus D^s Brugensis remissus est ad domum suam in qua obiit anno 1480

Marcelius de Voch recipitur qui postea fuit secundus Prior hujus domus

Eodem anno die Mathei Marcelius de Voch de Steenbergis in finibus Brabantiæ circa Bergas super Zomam promotus in artibus Lovanii receptus fuit ad osculum et in die S Hieronymi indutus veste religiosa. Fuit monachus magnæ litteraturæ et secundus Prior hujus domus. Fuit sub finem hujus anni et alius receptus Godefridus Baelem de Blisia qui non perseveravit et aliquo tempore inter laicos externus mansit. Sed nec ibidem permansit, talem et in nova domo habuimus.

23 Junii D Joannes Vande Dilft Antuerpiæ obiit et in nostra domo ibidem sepulturam Patris sui Petri Vande Dilft sepulchro contiguam ante summum altare. Nam gens Dilftica a centum 40 anni de eodem loco bene mereri coeperunt. Cujusque familiæ fuit primus professus

Rdus Pater Dnus Franciscus de Maresme Prior Cae transiit ad meliorem vitam

Anno 1463 23 Jan. D Franciscus Maresme Cathalanus Prior Cartusiae et Generalis ordinis migravit ex hac vita, qui aliàs fuit Prior domorum Portae Cali, Vallis Jesu Christi, et Montis Hilaris. Hic fuit scientia et eloquentia insignis ad dandas eleemosynas largissimus, zelator Ordinis magnus, et magnae apud omnes reputationis. Successit ei D. Joannes de Rosendal de Nomio mago vir Angelicus. D. Franciscus fuit Prior Cae XXX circiter annis, vir magnae scientiae et auctoritatis.

Memorabile Divinae Providentiae exemplum

Isto anno fuit hic circa Jejunium penuria pecuniae. Unde quadam vice, Prior D. Henricus misit f. Joannem Cose Conversum ad forum ut emeret pitantiam pro fratribus et quia non habebat pecuniam misit eum ad Nicolaum Buys receptorem domus qui etiam nihil habuit pro nobis. Tandem venit frater joannes ad forum piscium ut instaret ad emendam pitantiam sub credentia solvendi in posterum, quod cum faceret retro eum venit quidam bonus vir quem tunc non novit qui dixit ei: capiatis pro fratribus ego solvam, etiam puto quod dedit denarios pro vino; sic in brevi consolatus est Dnus suos. Nam eodem tempore Procurator Domus Joannes Bruyne ibat ad domum Dni de Rabbayis, et inde reportavit in eleemosynam ab Henrico de ~~Herbek~~ Hersele familiari ejusdem Dni XXVI nobilia Angliae et XXX nobilia Flandriae, et postmodum Sa Augusti ab eodem Henrico XLVI Solucia. Item postmodum SC XI Septembris ex parte Hermani Joannes Vander Weyden per medium Prioris de Monichuson venerunt huc ducenti floreni renenses. Et sic abundanter consolatus fuit Dnus servos suos.

Joannes Rosendal anno 1463 ex Priore ~~Avenionensis~~ Avenienensis Cartusiae in generalem electus, anno aetatis octogesimo. Praefuit Ordini universo per annos decem. Et nonagesimus obiit.

169

1263.

Fons Pippenzyppen datur Conventui a Principe — Item hoc anno Dux Philippus dedit huic domui fontem quem aedificavit in Pippezyppe in agro Magistri Ingelberti Spul secretarii oppidi Bruxellensis sine fundo qui Ingelbertus postmodum ad preces amicorum dedit huic domui fundum fontis et fontem et partem agri usque extensionem in eleemosynam XII pedum a muris domunculae dictae funtis circumcirca quantum ad tres partes, quia quarta pars respicit haereditatem Wilhelmi Mesmakers versus Bruxellam.

Item anno praedicto fuerunt aliqua donata a Patribus Ordinis pro deductione fontis de Pippezyppe et anno sequenti L renenses ab oppido Bruxellensi quae non sunt apposita pro deductione illius fontis sed ejus quem habemus.

Festum S Barbarae Barbarae instituitur. — Diffinitores in Caplo: Concedimus domibus Ordinis, ut quae voluerint valeant festum S Barbarae cum tribus lectionibus et missa propria celebrare sub die quarta decembris.

Oppida Ludovico Regi ab Philippo Principe reddita — Ludovicus XI Galliae Rex numeratis Philippo Principi quadraginta aureorum millibus Bononiensem et Pontaniacensem Comitatus, adhuc Ambianum Corbeiam Peronam Quintinopolim aliaque ad Somanam fluvium oppida recepit.

Maria Ducissa Clevensis moritur — Eodem anno penultima octobris obiit Illma Dna dna Maria Ducissa Clevensis fundatrix domus Insulae Reginae caeli, circa idem tempus

Item S Didacus — etiam Serma Regina Scotiae. S Didacus in oppido S Nicolai de portu dioecesis Hispalensis apud Hispanos natus hic obdormivit Compluti. Fuit Ordinis S Francisci et Sixto V Papa Sanctorum catalogo ascriptus.

Item Dna Maria Broucher Priorissa Monialium Brugensem — In ordine nro D Maria Broucher Priorissa monasterii S Annae prope Brugas quae 37 personas recepit ad ordinem et reperta est aliquando cum parvo Jesu etc

ANNO 1464 Matthias Corvinus Hungariae Rex coronatur

Frederico III Imperatore consentiente, qui fuit (ut supra diximus) ordini nro devotus.

Nono Calendas Februarii Ludovicus XI Rex et Carolus ejus frater Atrebatum veniunt ubi major urbis campana septemdecim amplius millibus pondo gravis quum honoris regii gratia pulsaretur, quorumdam incuria rupta est.

fr Joannes Moens Lovaniensis fuit receptus in Schuch ad statum Donati. Postmodum tamen habitum Conversi suscepit et professionem emisit. Servivit in coquina.

Rdus D Joannes Deducken ex Cartusiano Abbas fato concedit

Joannes de Deducken cognomento Sigmide ex Cartusiano Coloniensi creatus Abbas, itidem ad S Panthaleonem (Benedictini incolunt) varia isti monasterio beneficia praestitit. Obiitque hoc anno 1464. Successit illi alter Cartusianus Godefridus Lechnick, sed non pari eventu, nam ante mortem officio cessit, nam idem bis potatum non reque sapit.

In Cartusia Schalae Dei Principatus Cataloniae obitus b. m. D Joannes Forh qui vocem de crucifixo sibi loquentem audivit, et aliis multis visionibus ac revelationibus praeditus non sine miraculorum gloria feliciter quievit in pace die 14 maii. Anno Salutis 1464. Vitam ejus require in nris aliis chartis.

Item f Joannes Adorens

Hoc pariter anno ult. Julii naturae debitum solvit fr Petrus Adorens Clericus redditus, d. Vallis gratiae prope Brugas, habens plenum cum psalteriis Monachatum in Provinciis Picardiae remotioris Lumbardiae propinquioris et Tusciae de quo vide supra, anno 1445.

Confirmatur antiquum statutum ut agenda quae dicitur circa corpus defuncti incipiatur ab Antiphona Dirige, et post Laudes Vespera ultimo dicantur.

X

1464

Impostor

Intimamus omnibus personis Ordinis quod quidam Espur vocatus D. Petrus Jorel Ordinis S. Benedicti revertendo Roma transivit per quasdam domos Ordinis nri et dixit se esse fratrem D. Vicarii &c., et sub hoc colore exegit et habuit multos ducatos. Jam omnes sint cauti, quod si ipse ad aliquam domum declinaverit non credatur verbis suis, quia utitur mendaciis et aliis modis perquisitis ad extorquendum pecunias a personis ordinis sicut jam prot dolor! in pluribus domibus Ordinis fecit. Sic recordor me audivisse a moderno Priore nro quendam itidem Benedictum qui dicebat se Religiosum S. Vedasti et nepotem Rdi Patris nri accepisse mutuo pecunias a Priore nri Ordinis in proxima Germania qui requisitus talis aliquis non est inventus.

Personae Ordis non debent personaliter ire contra Turcas

Quia percepimus quod quaedam personae Ordinis nri estimant sibi licere ex bulla S. D. N. Papae quod vadant personaliter contra Turcas. Ideo intimamus omnibus personis Ordinis quod non fuit, nec est intentio D. N. Papae quod ipsi vadant prout Prior Romae fecit relationem. Et ideo nullus praesumat aut attentet se movere, vel ire contra dictos Turcas sub poena carceris.

Pius II Anconae decessit e vita vadens ad bellum quod Turcis indixerat

Pius Anconae Piceni Urbe 19 Calendas septembris decessit cum totius fere Europae Principes ad pia contra Turcas arma convocasset.

Philippi Boni Burgundiae Ducis loco ad sacram militiam venerat Antonius filius ejus naturalis. Fuit Senensis de cognatione S. Catharinae de Senis et ipsam canonizavit.

Ceterum Pio successit Paulus secundus venetus. Ante Pontificatum Petrus Barbus nominatus.

Carolus Carlesius (Audax) Philippi Burgundi filius auxiliaturus Duci ~~Britanno~~ Britanno contra Francum primus Suiceros ex Helvetia duxit in Galliam quorum virtute memorabile conflictu ad montem Henrici 2000 passuum a ~~Helvetia~~ Lutetia devictus fuit Ludovicus xv Calendas Augusti. Cumque

Videret se viribus imparem confaederatis, pacem ea conditione fecit ut fratri Carolo concederet Ducatum Normandiae, Carolo Carlesio Bononiam Peronam aliasque urbes quae Philippo ejus Patri fuerant ablatae. Joannem Ducem Borbonum antiquo restituit statui, et Duci Britanniae non ulterius fuit molestus reddens ipsi Comitatum Montfortii. Omne concessit, ut foedus inter ipsos ictum rumperet, et Carlesium a foederatis traheret cujus vires potissimum habebat suspectas.

Chronicon Sti Capellae Sti habet anno 1465 incepit bellum Franciae quod vulgariter dicitur Mons Henri, quando Carolus dux filius Philippi ducis Burgundiae intravit Franciam juvante ~~insinuante~~ eum Comite S Pauli Ludovico Dno Angiae (qui postea male remuneratus fuit) et praelium commissum fuit in Julio. Duravit bellum XII duodecim annis, usque ad ~~mortem~~ mortem ejus in quibus interpolatim talis qualis pax fuit.

Nicolaus Cusanus Cardi. moritur qui Dionysium Carthus. aliquandiu in comitatu habuit

Nicolaus Cusanus a natali vico ad Mosellae ripas sic dictus, ex Archidiacono Leodiensi Epus Brixiensis et Cardinalis post Constantinopolitanam aliasque legationes obitas, Tuderti in Umbria moritur 12 Augusti et Romae sepelitur. Magnarum virtutum homo, Germaniae que sidus praeclarum; nec silentio praetermittendum quod cum legatione fungeretur in Provinciis circa Rhenum animadvertens Dionysium Cartusianum nrm eruditionem cum pietate conjunxisse, a monasterio abstractum socium sibi aliquandiu adhibuit.

Anno 1465 Leodienses post multas lites et contentiones in curia Romana et extra cum Joanne de Bourbon Epo suo electo

et confirmato habitas, innatam feritatem absque ratione sequuti, illo nec resig

Marcus de Baden fit administrator Ecclesiæ Leodiensis contra D. Ludovicum de Bourbon

nante nec deposito Marcum Jacobi Marchionis de Baden filium Joannis Epi Trevirensis et Caroli (Epi Metensis) fratrem in administrationem sui et Ecclesiæ Leodiensis assumpserunt quem Archiepiscopus et Carolus frater prædicti cum CC equis Leodium a Colonia perduxerunt. Verum non diu postea improbitate eorum et malitia offensus et prope interitum positus dimissis omnibus recedens vix manus eorum potuit evadere.

Adolphi Ducis Geldriæ in patrem impius

Hoc pariter, ut scribit, Trithemius Adolphus Dux Geldriæ Arnoldum patrem suum nocte dormientem in lecto nudum cepit, et in quodam castello Boeche includens tenuit multo tempore captivum. Quo facto compulit omnes Ducatus homines sibi, patre abjurato, præstare juramentum homagii. Sed hoc impium scelus animadversione divina condigna in eo vindicavit ultione. Vide Lipsium in exemplis politicis.

Gerardus Bredanus proff Capellæ et Scriptor obiit anno 1465

17 Aprilis obiit Gerardus Bredanus prof g d. Capellæ vir admodum parvæ staturæ, sed valde magnæ litteraturæ. Vide Dorlandum lib 7. Cap 27 Bostium, Sutorem - Bibliothecam Cartusianam.

Jacobus de Paradiso olim Cisterciensis Ordis Abbas postea Cartusianus Scriptor celebris vitæ terminum figit

Jacobus de Clusa alias de Paradiso S. Theologiæ doctor et professor publicus inter Cistercienses vixit annos circiter quadraginta; mansitque forsitan apud illos in Abbatis nomen et omen subterfugiens maluisset sine ullo officio apud Cartusianos delitescere ac librorum scriptioni operam impendere quam prælaturæ sarcina prægravari. Quod et ibidem in Erphordiana Cartusia ad annos duos supra viginti pro viribus præstitit. Obiit enim ætate plus quam octogenarius hoc anno Dni 1465 in pervigilio SS Philippi et Jacobi. Scripsit ipsius vitam Jacobus Volrardi discipulus et comprofessus ipsius. Vide Bibl. Cart.

Item Isabella Caroli Audacis uxor

Isabella Borbonia Caroli Audacis uxor Antuerpiæ moritur

et in Divi Michaelis Cœnobio Ordinis Præmonstratensis sepelitur in choro ante aram summam. Maria filia unica relicta Principe nrā et Maximiliani Imperatoris conjuge futura.

Frater Hermanus Vicke ex donato conversus

Accedamus ad domestica: Fr Hermanus de Humborke dictus Vicke fuit receptus in Donatum, sed anno 1473 professionem emisit in statu conversi faciebat vitra et serviebat in coquina de necessariis sibi providit.

Concessus viæ transferendæ

Eodem anno in Septembri habuimus concessum Principis et Concilii Brabantiæ de translatione viæ ~~Coix~~ (communis) quæ currebat ante Capellam et ad murum monasterii. Factum est stabulum ovium, et ex eo tempore oves tenuimus Liber fund. Pro decimis aliqua arbitrata inter Capitulum Anderlecten et nos.

Arnoldus Helmon Prior Antuerpiæ

Anno 1465 Obiit in festo S Thomæ D. Arnoldus Helmon Prior Antuerpiæ qui ante fuerat Prior Sylvæ. Vir valde venerabilis. Iste visitavit pluribus vicibus domum Capellæ cum visitatoribus Principalibus, quod Prior Capellæ erat Convisitator.

Anno 1466 Georgius Podebracius Rex Bohemiæ a Paulo II hæreseos damnatus.

Vallis Josaphat apud Olomotium reparatur

Vallis Josaphat apud Olomotium Episcopalem Moraviæ urbem bis terna Zischa et aliorum (puto prædicti regis Bohemiæ heretici) seditionibus suis mota sedibus et in charta hujus anni sic scribitur: : fiat missa de Dnā pro certis personis quæ notabilem eleemosynam contribuere volunt pro erectione novæ domus extra civitatem ~~Olumutinum~~ Olumutium : nunc tamen in ipsum ~~[illegible]~~ Olomucense oppidum est translata.

Aegidius aurifaber domus Montis Sion in Zelandia prope

17

1466

Ægidius Aurifaber Vicarius Ds. Zirizaæ laudatur

Zirizæam, vir tum doctus tum devotus, tumque etiam spiritualibus laboribus intentus, pecuniam more servi nequam sudario involvere atque inerti sese otio tradere (quod vitiorum omnium fomes est) noluit. Itaque multiplicatum Domino talentum referre et suo cognomini respondere satagens aurea fabricatus est opuscula in quibus est opus singulariter devotum de Cartusiana laude in quo frequenter Deo gratias agendas et nunquam dissimulandum esse obligationem inculcat. Extant ejus etiam sermones de tempore et sanctis per totius anni circulum. Opus itidem exemplorum utile ac splendidum velut aurum. Tandem post multa ab eo fabrefacta, terras gustata morte relinquens cælestem templum ex auro et gemmis a summo opifice fabricatum adivit. Anno nimirum sexto et sexagesimo post mille quadrigentos. Hæc Sutor.

In præsenti anno ambo Priores quibus Collatio Capituli generalis et sermo commissi fuerant non venerant ad Capitulum nec pro se aliquem miserunt ad supplendum pro ipsis ex quo non fuit modica verecundia ipsis et toti Capitulo generali. Sed jam provisum est per novam collectionem Statutorum 2p. Cap 22 n.9 ne in futurum tale quid contingat.

Quia intelleximus quod quædam Dña militissa de Picardia obtinuit a Summo Pontifice licentiam intrandi omnia monasteria Ordinis nri cum quatuor mulieribus semel in qualibet septimana quod esset contra Statuta Ordinis nri si permitteretur. Ideo ad vitandum scandalum quod inde oriri posset monemus omnes personas Ordinis nri ut si ad monasteria Ordinis dicta Domina cum aliis mulieribus declinaverit et intrare voluerit nullo modo permittant intrare sed viriliter se opponant prout in Statutis nris est expressum.

Sic nostro tempore Dña Comitissa de Buren vicina Monialium Ordinis nri in Gornay obtinuerat breve a Summo Pontifice

quo licentiam illi dabat intrandi septa dictarum Monialium quod fecit bis aut ter. Sed postea brevis examinatus a Superioribus quod addebatur conditio si eisdem placeret aut accederet consensus plane, dicta Dna deinceps introitus denegatus est.

Carolus Burgundus Dionantum evertit.

Hoc anno Dionantii Gallorum fisi promissis, quam multis apud Philippum precibus obtinuerant Leodicenses pacem rumpunt eacles suos domum revocatos in ditiones Ducis Namurcum et Hannoniam mittunt pagos vicosque incendunt, templa despoliant omnia cædibus, rapinis incendiis miscent.

Majores Philippus quaquunquam imperat copias, eas sub finem Julii Namurcum convenire jubet. At plurimi se tardius instruunt quod superiori anno stipendiis suis fuerant fraudati: Quod et forte recumbenti Philippo nunciatum est. Accensus vehementi senex ira mensam subito subvertit: qui fit, inquit istud, quum ducenta amplius millia a peculio meo praeter alia impenderim, quis me ita regit? Tanta erat iracundia ut in apoplexiam inciderit haud absque magno vitæ periculo. Revaluit tamen exercitum que imperavit sub pœna capitis.

Paulus Romanæ Ecclesiæ Episcopus aqua et igni ob redintegratam rebellionem Dionantiis interdixit. Rem divinam apud illos fieri vetuit. Ejus sententiam pagatim Philippus templorum valvis affici curavit.

Dionantii non minus Papæ quam Duci contumaces, cogunt suos sacerdotes sacris ut ante operari, nonnullosque recusantes mosa flumine extinguunt.

Philippus Dux Carolo præmisso ipse carpento Bovinas advectus est ut præsens ex propinquo de hostibus vindictam spectaret.

1466

Carolus ingenti exercitu Dionantum cinxit, et decimo quarto obsidionis die hic est postridie S Bartholomaei expugnavit et solo aequavit vel interfectis vel fuga dilapsis incolis universis. Semel atque iterum Carolus eos bonis conditionibus durante obsidione ad deditionem invitaverat, sed illi munimentis suae urbis reliquisque quae ad bellum necessariae sunt abundeque ipsis suppetebant, freti contemnebant Carolum et Philippum et ultro etiam conviciis pro more lacessebant.

Hoc anno circa festum Gervasii et Protasii sepultus est in Schuet Everardus Meeck civis Bruxellensis qui habebat filium hic religiosum de quo supra.

In octavis ~~Assumptionis~~ Assumptionis B Mariae habitu monachali donatus fuit D Joannes de Colonia Sacerdos in domo fratrum dicta Nazareth.

In visitatione domus post festum S ~~Matthaei~~ Martini D Gaspar Vicarius institutus est Procurator, et D Joannes Bruyne ex Procuratore Vicarius.

Cartusia Buscoducensis X Hoc anno initium habuit Cartusia Buscoducensis et anno centesimo revoluto destructa perhibetur. Sed ut speramus cum fanore resurget Sed nunc capta civitate ab haereticis spes plane concidit.

Committimus Visitatoribus Provinciae ut de nova plantatione quam quidam Dni Canonici in Buscoducis Ordini devoti prope eamdem civitatem optant erigere, se informent, et si eis visum fuerit, poterunt aptatis ~~prius~~ prius ad hoc necessariis edificiis duas vel tres personas ad eam mittere.

Ex charta Provinciae Rheni Priori Dus Bethleem in Ruremunda non fit mia Et fr Dionysius proff dictae domus cum desuper per Priorem Gandavi requisitus fuerit vadat ad novam plantationem conceptam prope Buscumducis ad Ordinis voluntatem.

Missa injuncta pro certis magnis fautoribus et benefactoribus Ordinis qui ad notabilem summam florenorum impendendam se obligarunt

Domus in Itingen — et jam in parte tradiderunt pro nova plantatione d[ae] S Laurentii in Itingem. Et pro certis aliis qui notabilem eleemosynam contribuere volunt pro erectione novae domus quantum ad structuras extra civitatem Olamnetium de quibus supra ~~meminimus~~ meminimus.

X

Anno 1467 die 7 februarii post completorium obiit hic fr Simon Hunchere de domo Sylvae, sed primo anno aut circiter postquam huc venit fecit votum et factus est Donatus hujus d[omu]s Natus Gandavi. Sartor et Portarius et multum diligens et sollicitus circa curam infirmorum qui diu moratus fuit Romae ~~et~~ ubi habuit tres uxores. Multum obediens quod patet ex hoc quod dixit: Si Prior meus juberet me intrare sepulchrum ut ibi morerer, libenter statim facerem. Unde etiam ejus patet bona et secura conscientia. Devotus in divinis licet illiteratus magnam enim devotionem habuit in cantu divini officii, ita quod simplex diceret utinam possem in coelo audire fratres cantantes. Abstinuit a carnibus circa finem vitae. Satis deformis sed pulcher mortuus.

Margin: 2 fr Simon Hunchere Donatus — pius – obedientia — Simplicitas et devotio

Prima die Maii Institutum nostrum amplexus est frater Arnoldus de Kalk de Ducatu Clivensi; fuit fr in Nazareth cum D. Joanne de Colonia, sed necdum erat in sacris. Multum profectum fuit domui illuminando libros etiam externos. Fuit Sacrista et Lovanii Vicarius.

Margin: 2 Arnoldus Kalk recipitur

XI Aprilis facta est Concordia inter Capitulum S Gudulae et domum nostram super decimis.

Intimamus Personis Omnibus Ordinis casum lamentabilem casualis incendii Domus Monialium Prati-mollis Ordinis nostri quae una cum adjacentibus aedificiis ad nihilum redacta est.

Margin: Domus Monialium Prati mollis combusta

Ornamenta Ecclesiæ, libri vestimenta sacerdotalia, clenodia blanda provisiones et alia bona combusta sunt. Et dicta domus non potest reparari sine adjutorio Ordinis: Ideo exhortamus omnes Ordinis Priores in visceribus Jesu Christi, ut velint prædictis Monialibus in tanta necessitate earum misericorditer subvenire, eleemosynas eis largiendo et mittendo eas ad Capitum ~~generale~~ futurum. Insuper ipsos monemus ut ipsum casum velint exponere aliis Dñis tam ecclesiasticis quam saecularibus de quibus spem habebunt recipere aliquas eleemosynas pro restauratione dictæ domus.

Domus S Marci a Vedane incorporatur Ordini

Novam plantationem S Marci de Vedane prope Bellunum Ordini nro incorporamus in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen. quam plantationem domum S Marci de Vedane nominamus. Est sita in Provincia Thusciæ.

D. Joannes de Brunswijc Prior Romanus

In charta quoque hujus anni habetur D Joannes de Brun Wyk Prior D.S Crucis in Urbe, qui alias fuit Prior in Domibus S Laurentii de Padula et S Martini prope Neapolim. Puto eum esse cujus fit mentio in bibliotheca Certusiana scripsisse meditationes pientissimas pro missæ et Canonis intellecta. Quamvis ibi dicatur ~~Prior~~ fuisse Prior Cæ Argentoratensis, nam cognomen germanicum facile illud persuadet.

Eodem anno 2a die Pentecostes Ducissa Isabella misit huc centum quadraginta quatuor coronas pro quinta cella complenda cujus primarium lapidem posuit Dñus de Charlois filius ejus. Hoc contigit circa obitum Dñi Ducis Philippi; nam anno 1467 decimaseptima

Philippi Boni Principis nri obitus

calendas julias Philippus Bonus Burgundiæ et Brabantiæ Dux, Flandriæ Comes etc moritur Brugis ætatis anno 71, Imperii 49. Atque apud Cartusianos Divionenses (quorum cœnobium Philippus Audax ejus Avus fundaverat) in familiari sepulchro reconditur: postea quam Brugis in Beati Donatiani justa ei fuissent persoluta, mille et sexcentis in ejus funere tædis ardentibus. Sepulchro appendi posset, tale a Locrio inventum Chronographicum:

Quis silet, inquiris, sub divite Mausoleo
Sub cujus pedibus didicit se ~~[illegible]~~ Sedere Gallus.

Cor Philippi Boni auro et argento decoratum missum fuit ut petierat ~~Hierosolymas~~ in locum Calvariæ in Ecclesiam Dominicæ Resurrectionis per Epum Atrebatensem cum magno comitatu et pompa muneribus que ac cimeliis. Verum alibi legi non potuisse Epum ultra Venetias procedere, ideo Romam revertisse ac cor Principis in Vaticano reposuisse

1467

Divitiæ — Reliquit paratæ pecuniæ quadraginta aureorum-liliatorum millia argenti non signati markas hoc est semilibras septuaginta duas supra septingentas; atque supellectilem ad bis decies seu vicies centena aureorum liliatorum millia æstimatam.

Prolem vero unicam legitimam reliquit (superstitem) Carolum Charlosii Comitem ex Elisabetha Lusitaniæ tertia conjuge susceptum.

Nothos autem quam plurimos.

Carolus Audax — Carolus cognomento Audax Philippi Boni et Isabellæ Lusitaniæ filius succedit in paterna dominia. Is bellator summus fuit ac summis Regibus formidabilis, justitiæ religionisque cultor.

Dum Gandavi inaugurabatur populari dissidio turbæ injectæ Ducem percellucrant quæ antiqua privilegia repetebant.

Hoc anno et mense ex Cartusiâ missa fuit Dionysio a Rickel propter excellentiam sanctitatis et doctrinæ (per antonomasiam cognomento Cartusiano) ut se conferret Buscoducum ad initiandam ibi domum Ordinis. Præerat tunc universo Ordini R^dus Pater Joannes Roesendal patria Neomagensis. Vir aptissimus huic seculo et negotio qui et designatus ad hoc videtur a Deo divinitus, ut nascentem hanc plantationem et Provinciam promoveret; scribit autem ad Priorem C^æ Ruremondæ in hunc modum:

\# Fr. Joannes Prior majoris Cartusiæ D^bli fratri in Christo Priori domus de Bethleem in Ruremunda Ordinis nri salutem in Domino sempiternam et per meritum obedientiæ regnum promereri gloriæ sempiternæ.

Litteras vestras, litterasque Procuratoris domus vestræ, necnon

Copia commissionis de mittendo D. Dionysio a Rickel ad regimen novae plantationis prope Buscoducum.

Litteras D. Dionysii monachi dictae D. Vestrae super nova plantatione prope Buscumducis jam inchoata recepimus in effectu continentes quomodo in ipsa plantatione jam aedificata est una capella ~~multum jam constructa~~ et quinque cellae pro habitatione religiosorum, et alia aedificia multa jam constructa, qualia etiam jam sunt data ad opus dictae novae Plantationis, quantave promissa a diversis personis, cum quanto etiam desiderio Vlis Vir Dnus Ludolphus fundator dictae novae Plantationis anhelet, ut illuc mittantur personae Ordinis, ita ut de nimia dilatione hoc faciendi jam tristetur. Omnibus itaque his et aliis in dictis litteris extensius expressis bene consideratis, et attento per maxime quod nedum dictus fundator et alius Vlis vir Magister Martinus ejus cooperator, verum etiam populus cum magna devotione unam plantationem Ordinis nri in patria sua habere desiderat. Auctoritate nri Capli generalis tenore praesentium Vobis committendo mandamus quatenus ad dictum locum vos personaliter transferatis, et dicto Dno Ludolpho fundatori principali et D Martino ejus praedicto cooperatori vos praesentatis, et locum praedictum cum omnibus pertinentiis suis, possessiones, agros, nemora, prata, redditus et quaecumque alia bona immobilia et mobilia jam oblata et offerenda ex parte Ordinis acceptetis ad opus et incrementum prosperum dictae novae Plantationis. Et quia nova plantatio praedicta indiget uno bono Rectore, auctoritate praedicta et cum concilio totius domus nrae constituimus in Rectorem dictae novae Plantationis D Dionysium praedictum, qui in dicta nova plantatione a principio laboravit et prae ceteris facta ejus cognoscit, pariter et intelligit. Qui per nos sic constitutus Rector, regimen dictae novae Plantationis pro merito obedientiae humiliter suscipiat ipsamque ~~plantati~~ plantationem in spiritualibus et temporalibus structuris et aliis

ad eam pertinentibus regat, ordinet, disponat, dirigat secundum Ordinis nri instituta cui per praesentes damus licentiam exeundi ad Dños et Magnates, atque ad alios cujuscumque status vel gradus extiterint, ubicumque eos contigerit, et quoties opus fuerit ad tractandum cum ipsis, ab eisque impetrandum licentias gratias; seu privilegia dictae novae Plantationi necessaria, seu accommoda, nec non ad recipiendum quaecumque fuerint data et concessa pro juvamine ampliori; celeriori incremento, ac prospero successu dictae novae Plantationis. Insuper damus ipsi licentiam ut cum consilio vestro possit eligere de aliis domibus tres monachos qui sint religiosae conversationis, viros probos, exemplares, et Ordinis zelatores ad ponendum in dicta nova Plantatione Sanctae Religionis fundamentum et bonum principium tam in cultu divino quam in observantiis Ordinis ad honorem Dei et salutem omnium in dicta Plantatione Domo Dei in futurum recipiendorum et ad bonam aedificationem fundatoris et totius populi. Qui monachi per eum sic electi et vocati ad dictam Plantationem sine mora habeant se transferre cum hoc sit de more Ordinis et practica laudabili in Ordine consueta, ut ad novas Plantationes viri religiosi et exemplares de aliis domibus semper eligantur et mittantur et potissime in hac nova plantatione hoc est observandum ut sicut Domo Dei in temporalibus jam accepit tale principium gratia Spiritus Sancti dirigente in dies ampliorem in spiritualibus habeat profectum. Insuper damus ei licentiam recipiendi in aliis domibus duos Donatos bonos et utiles, quos judicaverit

dictæ novæ Plantationi esse necessarios et generaliter omnia alia faciendi, ordinandi tractandi et procurandi quæ ejus discretioni esse utilia convenientia, necessaria et accommoda ad decus novæ Plantationis cum consilio tamen Monachorum ad dictam plantationem evocandorum prout est de more Ordinis. Laudabili. Datum Cartusiæ die 3 mensis julii. Anno 1467 cum impressione sigilli dictæ Domus nræ in testimonium præmissorum.

Constat ex domo Ruræmondana coloniam huc fuisse adductam quod ex chartis Capituli deprehendi potest. In quibus eisdem facultas datur in hac domo secundo profitendi.

Profecti sunt porro eo fere numero et modo quo primi Patres initiatores Ordinis nri Montem Cartusiæ conscenderunt, nimirum septem numero cum Priore domus qui eos comitabatur. Interim ad illorum adventum excitatur et exhilaratur civitas et vicinia tota, præsertim agrestis et simplicior populus, qui de B. Patre Dionysio opinionem eam Sanctitatis conceperat, et cum eum describere vellent non aliter nominarent quam hominem qui cum angelo loqueretur.

Ducuntur in villam Ollandiam, quæ circiter quindecim passuum millibus ab urbe distat, quamvis locus et prima facies domus abhorrentior a solitudine et quiete videretur, erat enim publicæ viæ contigua quod incommodum statim offendit eos.

Bellum Leodiense Defuncto Duce Philippo neque pacis obleniæ neque obsidum suorum memores Leodienses adversus suum Episcopum suum et Ducem Burgundiæ Carolum rursus rebellabant freti subsidiis gallicis

1467

ut pote quibus Ludovicus Rex Galliæ sex millia peditum et quatuor centurias equitum subsidio misit. S. Trudonis oppidum primum ceperunt deinde Hoyum et Episcopum profugarunt qui Bruxellis ad Carolum Ducem se recepit cum civibus Hoyensibus qui eum sequebantur.

Interea temporis Pontifex Romanus Paulus 2. propositis largissimis indulgentiis Carolum est cohortatus ut gentem rebellem ad unionem Ecclesiæ et obedientiam Epi sui reduceret.

Qui feciales suos Leodium præmisit altera manu ardentem facem, altera strictum gladium præferentes quo declararent Carolum Ducem præfatos rebelles (nisi obediant) ferro, flammisque persecuturum.

Leodienses his minis nihil deterriti in proposito persistunt contra quos Carolus exercitum validissimum contraxit, et dum obsideret S. Trudonem circa festum SS Simonis et Judæ D. Antonius Bastardus Burgundiæ se contulit cum copiis Bercigas, ut eam civitatem incendio consumeret, in vindictam Ducis Philippi patris sui. Audita enim Philippi morte oppidani hi alvearibus veluti campanis compulsarunt ad ejus exequias, vociferantes contumeliose diabolum antiquum obiisse, et alia convicia consimili ~~scurrilitate~~ scurrilitate quam plurima adjicientes. Hanc igitur contumeliam ille ut ulcisceretur civitatem totam flammis absumpsit.

Leodienses male pugnant ad S. Trudonem ad non longe a Monasterio ~~Sperense~~ Seperensi. Carolus Victor versus ~~civitatem~~ Leodium movet et civitatem ~~cingit~~ obsidione cingit. Leodienses in arctum

concluti deditionem faciunt salutem duntaxat pacti reliqua omnia Ducis arbitrio permittunt. Qui decima septima die Nov. cum Epo Leodium ingressus est armatus dextera manu strictum gladium tendens quo appareret suo auxilio Epum in sedem suam instituisse. Convertamus nos ad facta Ordinis.

Moniales discunt non in parentibus sed in mia Dei et Ordinis confidere

Anno 1468 in Capto rursus recommendantur Moniales Prati-Mollis his verbis: Casum lamentabilem dc. Monialium Prati-Mollis anno praeterito combustae, ad mentem Patrum Ordinis iterato reducimus intimantes eisdem quomodo a tempore illius casualis incendii, ipsae Moniales habitaverunt et adhuc habitent de praesenti in uno cellario dc. in magna paupertate et miseria ita ut potius dici debeant languere quam vivere. Quia illud quod habuerant ab Ordine, fuit expositum in reparatione domus. Pro suis autem necessitatibus habendis oportuit vendere animalia et ultra hoc recipere ad credentiam; ita quod sunt in magna necessitate et nesciunt quid facere. Nam de parentibus suis et aliis vicinis de quibus erat aliqua spes non fuit qui manum eis porrigeret, nec sperant nisi in mia Dei et Ordinis. Et quia laboratum est ad reparationem dictae dc. et ex eis quae Patres Ordinis hoc anno dederunt est bona spes quod in brevi dicta domus reparabitur adjuvantibus adhuc Patribus ordinis in piis eleemosynis. Eapropter omnes et singulos Priores omnium Provinciarum Ordinis exhortamur in visceribus D. N. J. C. ut intuitu pietatis in tanta necessitate velint ad reparationem dictae domus manus porrigere adjutrices et suam gratiam

1468

sibi datam eleemosynas mittere per Visitatores Provinciarum quibus committimus curam et sollicitudinem dictas eleemosynas percipiendi et mittendi.

Propter aliqua pro bono totius Ordinis in Curia Romana impetranda, Ordinamus ut quod qualibet domus Ordinis solvat anno futuro unum Ducatum.

Erat aliqua quaestio de indulgentiis de quibus sequenti anno.

Festum Visitationis B. Virginis — Quia in multis domibus Ordinis festum Visitationis B. Mariae Virginis celebratur, ut uniformitas in toto Ordine observetur ob reverentiam et honorem gloriosae Virginis Mariae et propter indulgentias promerendas a felicis recordationis Eugenio Papa quarto concessas Ordinamus quod in singulis Domibus Ordinis dictum festum Visitationis Virginis gloriosae secunda die Julii solenniter celebretur per omnia sicut festum Nativitatis ejusdem, nomine Nativitatis in nomine Visitationis transmutato, sed loco evangelii liber generationis legatur evangelium Exurgens Maria etc...

Hermanus de Rudishein — Circa hunc annum floruit D. Hermanus de Rudisheim alumnus ac professus Cartusiae Herbipolensis, Franconiaeque Visitator Provinciae, vir admodum religiosus ac regularis disciplinae zelator eximius. Scripsit meditationes de Passione D. N. Jesu Ch.

In Schuet monasterio fiebant praeparamenta lapidum pro nova Ecclesia. Coemiterium ampliatum et consecratum.

Quidam Antonius non perseveravit in statu Conversi.

30 Octobris Leodium expugnatur in dominica qua cantatur missa Introitus Justus es Domine — Dux Carolus hoc anno Peronam se contulit ubi honestissima legatione rogatus Regis colloquium admisit

1468

Collapso foederi restaurando. Et ecce constans fama Eburonicae defectionis occurrit Leodienses iterum furore Borbonicum Principem cum Imbercurio detinere. nihil vero sine Galli Regis instinctu perpetratum esse. Bellicosus Regem observari jubet. Rex juratus se harum rerum omnium ignarum esse promittit se una cum Carolo ad evertendum Leodium profecturum. Leodienses fortiter tantorum Principum violentiam sustinere, confoederati Regis injuriam imprimis devovere, et mox perfidiae vindices subita excursione tentorium Principum invadere, Regis perniciem conclamare, sed egregie propugnante Carolo retrocedere coacti nullum magnum facinus admiserunt quam agendi insolentiam Collapsae urbis excidium consecutum est, promiscua caedes facta, templorum etiam direptio, quod tamen ne omnino fieret Burgundus edicto caverat, qui militarem offensam sua quoque manu ultus est. Impium imprimis et indignum existimans deletis hostibus in Deum et sacra bellum convertere.

Civitas Leodiensis succensa fuit praeter Canonicorum octo collegia monasteria et templa et aedes Sacerdotum quae causa fuit ut cito restaurata fuerit

Nuptiae Ducis. Fatigatum Principem et periculosa obsidione defunctum Margareta Eboracensis Eduardi soror thalamo recepit, cum qua ante hanc expeditionem nuptias contraxerat quas regali munificentia instructas Brugis celebravit.

De his nuptiis Suffridus Petri: Anno 1468 circa festum S. Joannis in Junio Carolus Burgundus in uxorem duxit D. Margaretam de Jorca, filiam Ridsardi Ducis de Jorca sororem Eduardi 4 Anglorum regis, foeminam ut eventus docuit omnibus virtutibus ornatam quae cadere in mulierem possunt. Ex qua tamen liberos non suscepit.

Bellum recrudiscit cum Rege Franciae. Rex Galliae Leodio clam aufugit in terram suam et retraxit quidquid oppidorum Carolo dederat superiori pace Peronensi. Peronam scilicet, et Ambianum et caeteras.

Bellicosus perfidiae rumore percultus in Ambianos movet, ubi cum

longa obsidione nihil profecisset promotis Castris Noyellam et Royam expugnat, Bavacum frustra tentat. Normanniam depopulatur, receptis in fidem oppidis quae cis Rotomagum erant.
Dum in hac obsidione versatur Carolus Dux, oblatus fuit illi libellus supplex pro erectione D[ti] Ordinis nri prope Buscoducum. Requirebatur enim necessario consensus Ducis Brabantiae. Et nescio quo errore factum, ut statim in principio is non facile expetitus. Cogitabant Cartusiani primum locum deserere et in alia villa sibi data a fundatore vocata Eyckendonck aedificare.
"Praepotentissime et gratiosissime Princeps, petunt humillime et affectuosissime Illustris Dñus Arnoldus Dux Geldrensis et Juliacensis et Comes Zutphaniae etc, et totus sanctus Ordo Cartusiensis a vestra gratiosa Celsitudine licentiam et admissionem erigendi parvum Monasterium 12 Monachorum et familiae competentis Ordinis Cartusiensis prope Buscoducum fere per distantiam unius leucae vel dimidiae, in quodam loco dicto querceto, vulgo Eyckendonck, et in eleemosynis per dictum Dnum Geldrensem filiumque ejus ac Illustrem Ducem Clivensem collectis, et specialiter a quodam Sacerdote quondam Canonico Buscoducensi. Insuper petunt humillime praedicti, propter Deum et salutem animarum, licentiam possidendi et utendi licite bonis jam habitis, et justis titulis gratia Dei acquirendis usque ad ~~fatricam~~ competentiam sobriam pro 12 Monachis et familiae competente," sed. ad summam centum quinquaginta lib. flandr. grossorum annuorum redituum. Sic tamen quod bona praedicta a juribus Principis et Patriae non eximantur, sed quod maneant cum talibus oneribus quibus fuerunt ab aliis possessa. Ac etiam eandem novellam plantationem

Supplicatio pro erectione C[ae] Buscoducensis propria manu Smi Ducis Caroli subsignata.

189

1468

cum omnibus suis causis et negotiis in vestram suscipere specialem salvigardiam et protectionem. Insuper, petitur ut Vestra Celsitudo dignetur de bona affectione oblatum titulum et honorem Patronatus dictæ Plantationis in se suscipere, ac eidem ut principalis fundator unum de Sanctis cui magis afficitur in Patronum præficere et assignare qui Patronus et Sanctus propter honorem quem vestra gratiosa Celsitudo ei in hoc ostendet liberabit eandem Vestram Celsitudinem ab inimicis, et postremo pacem et victoriam absque dubio dabit. Quem Patronum desiderant prædicti ut Vestra Celsitudo in hac scedula propria manu signare et scribere dignetur. Non obstantibus in præmissis indultis quibuscumque quomodolibet in contrarium facientibus, ad laudem Dei gloriosæ Virginis Mariæ et Sti Andreæ et Omnium Sanctorum, Et pro salute animæ gratiosæ Celsitudinis Vestræ et pace.

Subscriptio

Fiat ut petitur in honorem Sanctæ Sophiæ Constantinopolis civitatis

Signat Charles

(Christianus Princeps)

Inter tot turbas bellorum, non obliviscebatur jacturæ Imperii Orientalis quod occupabat Christiani nominis inimicus Turca atque contra eum libenter signa convertisset si a Vicinis etiam ultro non fuisset lacessitus.

2 Martinus Pomeranus bonorum memoria dignus alter Ludolphi collega Canonicus de suo nos similiter ærario si non ditavit certe dotavit, voluitque sub nomine Mariæ Aegyptiacæ domum hanc dedicari si non intervenisset auctoritas Ducis qui S. Sophiæ domum nominari voluit.

Videtur nunc Gerardus (qui fundationem hujus domus scripsit)

insinuare Dnum Ludolphum villas quinque dedisse aut pretium ex quibus una fuit in Lucerceto (vulgo dicta den Eyckendonc ubi secundo aedificaverunt Frer nri pro qua ne dedit fundator duo millia aureorum Rhenensium.

Fundator Ruthenen Co. moritur.

7 Septembris Anni 1468 Obiit honorabilis vir Vestanus Valete fundator S Salvatoris prope Villam Francham Ruthenensem.

Anno 1469 religionis ergo Fredericus Imperator a Paulo Papa honorifice excipitur.

Ferdinandus Magnus Joannis Aragonii filius Isabellam Henrici IV. Castellae et Legionis filiam connubio sibi jungit

Ludovicus XI Galliae Rex Ordinem Equitum S Michaelis instituit. Indulgentiam in articulo mortis confirmata est a Summo Pontifice, de qua sequenti anno declaratum fuit in Capto non licere profiteri in alia domo nisi intentione ibidem remanendi.

Excommunicati fuerunt qui personas Ordinis diffamaverunt quae tu censura sequenti anno propter periculum animarum sublata fuit, non aliae poenae.

In charta hujus anni Obiisse scribuntur: Nobilis vir dominus Michael de Sensekhagen filius fundatoris d. Pontis-Mariae magnus zelator et protector personarum Ordinis. Et honorabilis vir Vestanus Valeto fundator S Salvatoris prope villam Francam Ruthenensem, (Anniv. 4 Septembris): quae domus quomodo jam vocetur me adhuc latet

Primarius lapis Ecclesiae in Schuck ponitur

Hoc anno 1469 Circa Pascha Dnus Adolphus de Cleves nomine Principis Caroli posuit primarium lapidem

1469

Ecclesia in Schuel destructa.
F.r Joannes Moens Donatus admissus est ad Statum Conversorum.
Item hoc anno oratorium Principis ad parvam Capellam extructum fuit. Dnus Joannes Groote filius Cancellarii Brabantiæ ad statum Monachi admissus fuit octava aprilis. Qui fuit Procurator et Vicarius hujus domus.
Dionysius V.lis Pater et parens ac primus auctor D.s S. Sophiæ perfunctus officio Rectoratus per tres annos petiit exautorationem suam et accepit. Datus est Dionysio successor vir vitæ honorabilis Joannes de Monte perfunctus et ipse multis olim laboribus quos pro Domo Dei sustinuit priusquam ad hanc coloniam veniret in Cartusia Insulæ Reginæ Cœli prope Wesaliam. In qua multis annis Priorem egerat, ex qua assumptus est ex decreto Cap.li generalis anni 1469. Ad curam hanc destitutus est et missus est. Unde error irrepsisse videtur in monumentis Cartusiæ Ultrajectinæ Henricum Heet-Wyck (qui dudum Prior Ultrajecti fuerat) referunt hoc anno institutum fuisse Rectorem novæ Plantationis prope Buscoducum. Putarem Procuratorem, nisi D. Gerardus scriberet hoc officio perfunctum sub Dionysio qui antequam discederet habuit revelationem alio in loco construendum esse Cartusiense Cœnobium ubi Deo sanctificarentur animæ, et laudes canarentur Divinæ quod in Vucht factum est.

Circa hunc annum obiit nobilis Vir Michael de Senserhaym filius fundatoris D.s Fontis Mariæ in Germania, magnus Zelator et protector personarum Ordinis.

Ad meliorem vitam transiit D. Michael de Senserhaym ex genere fundatorum C.æ Fontis Mariæ

1469

Item D. Marcellus Prior D^o Moguntinæ et Comissarius Italiæ

Hoc anno 1469 obiit D. Marcellus Prior D^æ Moguntiæ et de porta montis Visitatorum Rheni saltem secundus. Vir magnus zelator Ordinis et Universalis Clericus. Ipse fuit missus anno quo supra ad visitandum totam Italiam cum D. Antonio tunc Priore Avinionis, postea Priore Cartusiæ, et in ipso opere obiit in Domo Neapoli in Octobri.

Eodem anno die SS Trinitatis obiit D Alardus de Schoenh[illegible] oxia proff^s D^æ Capellæ. Antea fuit monachus Ordinis Cisterciensis in Frisia et interfuit Concilio Constantiensi Hic fuit plusquam 40 annis in Ordine et Magister Novitiorum vir valde scrupulosus.

Cartusia Delphensis fundatur

Circa hunc annum fundata fuit Cartusia prope Delphi in Hollandia ab ~~Wilhelmo~~ D. Francone de Bursalia comite de Oestervant qui fuit ultimus maritus Dnæ Jacobæ Comitissæ Hannoniæ et Hollandiæ etc et dotavit usque octo millia Renensium. Subjungam copias facultatis concessæ a Pastore ~~loci~~ et Ordinario loci.

Littera consensus Pastoris Ecclesiæ S Hippolyti Martyris in Delph

« Universis præsentia visuris seu audituris Ego Aegidius Joye Presbyter Canonicus Ecclesiæ S. Donatiani Burgensis Curatus seu Pastor Ecclesiæ Parochialis S. Hippolyti mris in Delph partium Hollandiæ Trajectensis Diœcesis Illustrissimique Principis ac Dni Domini Caroli Ducis Burgundiæ Brabantiæ etc Capellæ domesticæ Capellanus Quia in commissa mihi pastoralis curæ administratione subditis meis, illis præsertim qui circa Ecclesiasticam disciplinam ferventiores existunt et ad perfectionem diligentiores

tendere videntur, Cupio gratiosus existere Divinique Numinis cultum nec non animarum salutem promovere semper et augere. Notum facio per presentes quod ad piam petitionem nobilis Domini Domini Franconis de Borsalia comitis de Oostervant nec non Venerabilium Patrum plurimum mihi dilectorum Prioris domus Capellae prope Angiam, et Prioris D. Vallis-Regalis prope Gandavum Ordinis Cartusiensis monasterium seu domum ejusdem Ordinis ad laudem Dei Omnipotentis et honorem Beati Bartholomei apostoli prope Delft infra limites Parochiae meae erigere cupientium, Ut iidem Cartusienses et quos duxerint eligendos Ecclesiam, altaria Caemeterium, ambitum cellas officinas et caetera omnia ad predictum monasterium pertinentia ordinare, fundare, erigere et tandem consummare. Et cum optimum fuerit eadem facere consecrari horasque canonicas juxta morem Ordinis exercere. Et ut Prior seu Presidens ibidem aut alius idoneus per eum admissus fratrum commensalium famulorum et hospitum confessionibus diligenter auditis de commissis penitentiam salutarem injungere et eosdem absolvere nec non ecclesiastica sacramenta corporis Christi videlicet et Extremae unctionis praefatis personis omnibus et singulis ministrare et ea in loco decenti conservare. Ut etiam in eorum caemeterio fratrum commensalium familiarium et hospitum predictorum nec non quorumcunque Christi fidelium sepulturam ibidem eligentium decedentium corpora sepelire valeat et valeant pro me et successoribus meis gratiose indulgeo per praesentes et concedo, Salvo quod pro qualibet persona extranea de parochia mea ibidem

sepelienda solvetur mihi et successoribus meis pro tempore, una uncia argenti puri seu duo Lood vel valorem ejus in payamento infra octo dies a die sepulturae computandos. Pro portione vero Canonica, ~~Pro portione vero canonica~~, ac pro indemnitate ecclesiae meae praefatae et oblationibus et obventionibus quibuscumque singulis annis unum Lood cum medio vel valorem ejus infra octavas Paschae bona fide realiter et in effectu solvere promiserunt in testimonium et robur omnium premissorum sigillum curae meae sepedictae sumptibus duxi appendendum. Datum Anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo nono, secunda die Augusti.

Annus 1470

Confirmatio praecedentis Epistolae

David de Burgundia Dei et Apostolicae Sedis gratia Epus Trajectensis universis Christi fidelibus praesentia visuris seu audituris, notum facimus per praesentes, quod nos transactionem seu amicabilem compositionem factam inter Curatum et suos successores patronalis Ecclesiae S Hippoliti in Delff partium Hollandiae nrae Dioecesis ex una, et nobilem ac strenuum Dominum Franconem Comitem de Oestervant etc. fundatorem domus Cartusiensis prope Delff nec non Priores Monasteriorum sive Conventuum Cartusiensium prope Angiam et prope Gandavum super novo Monasterio Ordinis Cartusiensis in dicta parochia e[…] fundando construendo et erigendo ex alteris partibus providae facti et in littera sigillo curati pro tunc existentis sigillata cui praesens nra confirmationis est transfixa discriptionis auctoritate nra ordinaria, Ratificamus, approbamus et in Dei nomine confirmamus decernendo dictam transactionem sive concordiam inter partes indictas factis perpetuo valituris. Insuper ut dicti religiosi ceterique presbyteri ad hoc apti et idonei in dicto novo monasterio

tam in ipsorum monasterio quam domo infirmorum quam ceteris aliis juxta eorum statum et regulæ exigentiam in locis decentibus ornatis et congrue adaptatis super lapidem consecratum Divina missarum officia toties quoties opportunum fuerit et necesse celebrare possint et valeant, interdictis excommunicatis exclusis ipsis tenore præsentium licentiam impartimur nostrarum testimonio litterarum Datum nrõ sub sigillo ad causas sumptibus appenso Anno Dñi millesimo quadringentesimo septuagesimo, mensis mai die quinta

Sic subsignatum

J. D. Sluso

Initiator seu primus Prior hujus Domus Delfensis fuit D. Simon de Horreo professus D. Gandensis et postea Prior ac Visitator Provinciæ. Et tres professi D. Capellæ ad inchoandam et inhabitandam Dictam Domum missi sunt, quorum primus fuit D. Gaspar Van Stockentiene Procurator nræ D. Bruxellensis, D. Joannes Gillaert, D. Andreas de Cornaco. Item Joannes Merchtene prof. et Sacrista hujus domus. Inde contigit mutatio officialium in hac Domo Bruxellensi. Institutus fuit Vicarius D. Marcelius Voet et D. Joannes de Bruyne qui fuerat Vicarius jussus est secundo exercere officium Procuratoris, et Sacrista paucis mensibus fuit D. Joannes a Colonia, cui successit D. Arnoldus Calck

Obiit eodem anno fundator Cartusiæ Delphensis

Ad mercedem pro fundationis suæ properavit supradictus D. Franco de Bursalia Comes de Oosterwant quia lego obiisse hoc anno 19 novembris.

Externa

Mahumetes Eubœa Venetorum insula occupata Metropolim ejus Chalcidem solo æquavit. Anno eodem 1470 Comes Verniensis fugatus ex Anglia confugit ad Francos. Cœpitque ~~exercere~~ piraticam exercere in naves Mercatorum terræ Caroli, deinde stipatus Francis ejectorem suum Eduardum ejecit ~~ex~~ anglia, qui venit ad Carolum

fortunam questor accepit ab eo milites, rediit, vicit regnumque recepit.

Indulgentia concessa a Paulo II Ordini nro

Non est tacenda gratia Pauli 2 in Ordinem nrm: Intimamus, (inquiunt Diffinitoribus Capli) personis Ordinis quod S. D. N. Papa concessit personis Ordinis plenariam indulgentiam semel in vita et semel in morte, sic quod quilibet possit eligere confessarium qui eum absolvat ab omnibus sententiis et peccatis.

Solemnitas Conceptionis B. Virginis Instituta

Ob uniformitatem laudabilem in Ordine nostro observandam et praecipue in celebratione Divinorum prout statuta nova manifeste volunt Ordinamus quod festum Virginis Mariae quod modo Ecclesia solenniter celebrat VI idus Decembris modo sub nomine Conceptionis per totum Ordinem universaliter celebretur quemadmodum alias per Ecclesiam fuit determinatum non obstante statuto quod de Sanctificatione facit mentionem. Paulus enim Secundus festum Conceptionis B. Mariae Virginis confirmavit cum approbatione ~~festi~~ festi ejus diei. c. 1 de Relig. in Extravag.

Contributio pro domo S Crucis Romae

Cum R^mus in Chro Pater et D. D. Cardinalis S Crucis Protector Ordinis nri magnam curam habeat de instauratione S Crucis in urbe et graviter ferat quod ex defectu reparationis ipsa domus de pnti est male disposita, cum Ecclesia dictae domus sit una de Patriarchalibus Ecclesiis urbis Romae. Et propter hoc scripsit affectuose ut propter honorem Ordinis habeatur respectus ad restaurationem dictae domus. Et ipse pro parte sua de facultatibus suis vult notabiliter contribuere. Eapropter insequendo piam intentionem ipsius nri Protectoris attento quod in dicta Domo personae Ordinis habeant refugium suum Ordinamus quod tam pro sancto opere qualibet domus solvat

anno futuro unum ducatum.

Circa hunc annum obiit D Nicolaus de Colalto Comes, ex fundatoribus domus Montelli in Italia.

Et in charta hujus anni sic habetur: D Judocus professus dictæ Domus scilicet nræ Dnæ de Gratia revertatur ad domum Montis Dei suæ primæ professionis et ibidem habeatur pro professo.

Recipiuntur ad Ordinem tres juvenes

D Matthias Isergootens alias Middelborch (filius fratris uxoris Dni Joannis Middelborch qui eum adoptaverat in filium) Ordini nomen dedit in nra domo de Schuet quinta Augusti. Qui fuit postea Prior.

Similiter habitum Ordinis assumpsit D Joannes de Roe Bruxellensis in festo S. Hugonis.

Item fr. Joannes Pepercoren recipitur Donatus ad tria vota. Hic ex Do. Rubeæ Vallis venit ad nos.

Eodem anno petitum fuit ex parte Principis ut Joannes Florentii XV annorum reciperetur in domo vel ad triennium tres libræ grossorum darentur in subsidium studii sui quod tunc negatum fuit, sed postmodum pro parte concessum, ita quod partem expensarum ejusdem Joannis solvit domus Lovanii (quod miror cum hoc tempore necdum domum haberemus in ea civitate, igitur intelligendum puto quod hæc domus dederit juveni prædicto pecunias Lovanii studenti) Et partim Eleemosynarius Principis et frater ejus D Martinus etiam aliqua solvit qui postea fuit hic monachus

Legatum Dni Petri Fabri

Eodem anno D Petrus de Curia alias Fabri Capellanus Anderlectensis donavit huic domui domum suam et totam

concesso sibi et Joanni nepti suæ usufructu prædictorum cum onere manutenentiæ.

Rochus Anglus Cartusianus claret

Rochus Anglus Cartusianus composuit pios varii generis versus aliaque plura. Claruit Anno Dni 1470. Vide Biblioth. Cart.
Joannes Sher-Wodus Epus. Dunelmensis in Anglia externas etiam Academias invisit Italiæ præsertim unde exquisitorum quorumdam auctorum græca exemplaria studiose venatus, suoque sumptu comparata in Angliam secum retulit. Fuitque inter ipsum et Rochum quemdam Cartusianum, virum piumet doctum magna amoris et studiorum conjunctio.
Corpora Sanctorum Suglii et Sugliani quum hactenus Liberii in feretro ligneo requievissent, in novum idque argenteum affabre cælatum ab Elizabetha Lusitana Philippi Boni vidua transferri curantur. Eorum solenne est festum apud Liberienses octobris vigesima tertia.
D Joannes de Monte quondam Prior Wesaliensis secundus Rector novæ plantationis prope Buscoducum primo anno Rectoratus sui officio pariter et vita defunctus est.

Tertia translatio d. Buscoducensis

Sub eo et hoc anno 1470 tertia translatio ejusdem domus facta est in locum dictum Vucht ubi erat domus et fundus Virginum sanctimonialium Orthensium quem ex communi consensu decreverant relinquere. Is locus commodissimus etiam suis ædificiis non inornatus coemptus fuit et ad usus nostros accommodari vertoque cœpit, ac maxime promovit æternæ piæque memoriæ

1470

Beneficium Alheydis Pieckia

Alheydis Pieckia. Haec nobilis ex prima nobilitate Geldriae nupsit viro similiter nobili D. Arnulpho de Harlair Equiti aurato qui cum jure feudi amplissimas possiderat haereditates. Hoc titulo fere praestabat viro. Ut qui fortunae teneris esset et ditior virtute quam terrena possessione, a qua hic cum totus penderet nihil volebat nisi quod ipsa vellet. Patiabaturque sibi non gravate ab ea suggeri quid quid rectum ipsi visum fuisset. Illa igitur effusis charitatis habenis capax immortalitatis et magni prorsus consilii mulier domestico judicio suo in consilium deliberationemque vocato post maturam consultationem habitam cum viro suo concepta de aeterna remuneratione ingenti fiducia decrevit res omnes suas charitati potiusquam adulationi transcribere constantique cogitationis hujus impulsu vehementius accensa non prius ab hoc proposito destitit quam Christum meruit habere omnium bonorum suorum haeredem. Et nos, accedente Ducis Caroli consensu et Ill^mae ejus filiae Mariae in cujus rei fidem dedit tabulas ratihabitionis, testes Carolus in Abbatia S^ti Maximi prope treveros existens XI oct. 1473 et Maria residens Gandavi 12 aprilis anno 1476 ante Pascha.

Cum supradictum locum Vucht nostri sui juris fecissent Aleydis coepit statim aedificare, cellas construere et locum ad formam Ordinis redigere in quo opere supra 24 centena aureorum legitur insumpsisse. Accessit operi vir ejus qui sicut ex antiquis chartis constat octo cellas instituit superbo ac raro opere quarum extant adhuc hodieque aliquae solidae et integrae ——

cum reliquo quod cellis imminet ædificio in quo testeya fuisse later apparet tantæ altitudinis. Ut vix putem in Provincia tam magnifici [operis] domum extare; ubi etiam in cippo [nuper] vidimus adhuc Arnulphi et Aleydis insignia. Sed nihil gratius visum est eis quam situs et fluvius qui domum alluebat quamvis si vera volumus nihil illo perniciosius, utpote qui molle vehiculum ~~desuper~~ semper fuit, stratariorum et scapharum quæ et decurias totas male feriatorum amicorum postmodum in domum invexit. Unde et illæ lacrimæ.

Fuit D. Joanni de Monte Syndicus economus Procurator Thomas Driel et ipse bonorum memoria dignus qui nobis a Patribus summe commendatur est, ut strenuus imprimis et huic Domui valde utilis et affectus. Non erat ille ex eorum genere in quo extat illud Proverbium: " Comedat aurum et alat equum, dummodo bene pascat Conventum. Nec erat in quem dici posset istud: Nugaris Dum tibi calve pinguis aqualicus propenso sesquipede extat. hæc nr Gerardus.

Associationes Domorum

Eodem anno 1470 die Valentini fecit Conventus associationem cum domo Distensi quo ad habentes habitum Ordinis. Item idem factum est cum domo Capellæ die Palmarum sequenti quo ad Monachos et Conversos.

Nota quod in psalmis ex associatione non capimus veniam, habet tamen Anniversarium associandum et brevem in cellis. Hæc de Verbo ad Verbum desumpta sunt ex libro fundationis quæ non parvum scrupulum quibusdam ingerunt eo quod non adeo conformia videantur primæ parti statutorum novæ collectionis. Quia si habeant tricenarium persolvendum conventu aliter in templo statim post eorundem obitum, non videmur tamen

ad brevem recitandum in cellis. Sic enim habetur c. 43 n 16 primae parti statutorum. Veruntamen quisquis in quacumque domo habet Obricenarium singulare, in ea brevem non habet. Cap 39. n 2 dicitur quidem quod occupati et debiles excusantur a veniis sumendis in dicto psalterio, dummodo pro veniis Agendam integram persolvant ad intentionem ejus cui debetur monachatus. Relinquitur hoc arbitrio talium qui legunt per psalteria, nec haberent missam ab hebdomario pro cantandam. Multa revocata quae istis temporibus servabantur.

Nec haberent missam ab hebdomadario

Anno 1471 fecimus associationem cum domo Antverpiae quoad Monachos tantum. Et anno sequenti vigilia S Andreae cepimus habere associationem cum domo Sylvae quoad omnes habitum Ordinis portantes.

Copia associationis domus nostrae cum Sylva S Martini

Cujus tenor talis est: Venerabilibus et dilectis nobis in Christo Patribus et fratribus Dno Henrico Priori totius que Conventui nec non ceteris personis de habitu et professione Domus nrae Dnae de Gratia prope Brusellam nri Ordinis Cartusiensis humiles Christi servi vestrique in eodem Christo fratres, Fr Joannes modicus Prior totus que Conventus Domus Sylvae S Martini prope Geraldi montem ejusdem Ordinis nri antedicti Salutem in Domino et humilium precum nostrarum suffragium qualecumque, cum corpus quod corrumpitur animam semper aggravet et terrena inhabitatio naturam humanam ad mala pronam ab initio per multos frequentes defectus et lapsus ad peccatum deprimat et declinet, hinc apostolicis admonemur doctrinis, ut alter alterius onera portantes oremus pro invicem ut salvemur quatenus qui reatuum propriorum pondere premimur mutuis et alternis tam in vita quam in morte favente Dno precibus sublevemur, ad quod etsi omnes generaliter tenentur qui Christiano

censentur nomine, specialiter tamen nos obligamur ad hoc idem devotius faciendum pro invicem qui unius professionis sumus et Ordinis et habitum gestamus eundem et specialissime vos et nos ad id ipsum fidelius faciendum mutuo singularis causa rationabile quodam incitat argumento, ut sicut videlicet domorum convicinitate jungimur ita praecipue devotionis et amicitiae quodam foedere sociemur. Unde praeter generalem illam memoriam qua vos die noctuque in nris orationibus sicut decet meminisse fratrum recommendatos habemus ex speciali gratia de licentia et consensu Rdi nobis in Xpo Patris Dni Anthonii Prioris Cartusiae tenore praesentium concedimus pro nobis et posteris nostris, vobis et vris successoribus ac cuilibet vestrum habitum duntaxat Ordinis vri gestanti vobiscum professo plenam illam associationem quae quandoque inter domos nri Ordinis ex certis causis fieri consuevit, ut videlicet post obitum cujuslibet vestrum (quem Deus post occiduae hujus vitae curriculum felicem faciat et beatum) in domo nra praedicta solvatur a nobis et a quolibet nrum pnti tempore et futuro habitum duntaxat ut praefertur Ordinis nri gestanti nobiscum professo unus integer Monachatus a Clericis quidem et Presbyteris per psalteria sive venias vel missas. A laicis autem et conversis per pr nr et ave Ma prout illud in Ordine nro est consuetum. Ut dies obitus cujuslibet vestrum signabitur cum perpetuo Anniversario occurrente suo tempore persolvendo. Valete in Christo Dno feliciter et longaeve, orantes pro nobis et nris, sicut et nos pro vobis et vris. Datum sub sigillo domus nrae praedictae. Anno Dni MCCCCLXXIII.

Extant adhuc litterae authenticae et copiae earum in libro descriptae.

1471

Obitus D. Dionysii Cartus.

Anno 1471 in festo S. Gregorii Doctoris Ecclesiæ, Doctor extaticus Ordinis nri Dionysius de Lennis oriundus ex pago Richel Comitatus Lossensis Leodiensis diœcesis transit ad meliorem vitam illis sociandus in præmio qui dum viveret sacrarum litterarum scientia et vitæ sanctimonia similis extiterat. Hunc sanctum Patrem multi laudarunt sed Auberti Miræi Decani Cathedralis beatissimæ Virginis Mariæ Antuerpiæ in suis elogiis illustrium Belgii scriptorum mihi imprimis placet testimonium quod subjungo.

Tot tamque eximiæ virtutes nomen tuum Dionysii commendant ut difficilius sit in tuis laudibus exitum quam principium invenire. Quid enim in te primum mirer? Singularemne vitæ sanctimoniam quâ Doctor apud omnes audis extaticus? An solertem illam in illustrandis universæ Sacræ Scripturæ libris industriam, laboremque inexhaustum quo alter pæne Didymus Chalcenterus plura posteritati legenda reliquisti. quam legere quidquam alienum inter tot diurnas nocturnasque monasticas exercitationes potuisse videaris; ac retro plura legisse, quam ut scribendi otium suppeditaret! An acerrimam illam ac prope divinam ingenii vim, mentisque aciem qua Dionysium tuum Areopagitam obscurum aliis atque inexplicabilem commentando planiorem reddidisti! Vincit nimirum oīa labor et ingenium. Neque studiis tantum deditus inter tuos latere potuisti, ut qui negotiis Ecclesiæ tractandis a Nicolao Cardinale Cusano legato per Germaniam Pontificio adhibitus consiliis universam Rempublicam Christianam egregie juvisti, ut verum esse illud Nysseni Gregorii deprehendam, Deum jam inde a Noachi eluvione singulares viros singulis ætatibus cæterorum velut Duces et antesignanos extulisse

Tu sacrâ historiâ clavis, lucisque fenestra es
Magnum a te capiunt Biblia Sacra Decus
Tu Veterum umbrarum Dionysii aenigmata prandis
Eruis et sacris aurea sensa libris
Ergo alter merito succensa luce Prometheus
Diceris, historiâ solque jubarque Sacrâ.

Epitaphium Dionysii — Discessit ex Sua Colonia (Buscoducensi &c) B. Pater Anno Dni MCCCCLXIX. Discessit e vita completis in pace diebus officii Sui Superatisque omnibus hujus vitae miseriis, Anno Dni MCCCCLXXI, in festo S Gregorii Magni, postquam in Sacro Ordine Cartusiensi XLVIII annos Christo militaverat anno aetatis suae LXVII. Conditus est in Ruraemundana sua Cartusia a Cruckio Epo postea exhumatus et in supplicationibus privatis Caput sive craniumi publica veneratione Epi Celebrabur, et nisi mora intervenisset canonizatio forsan Sequuta fuisset.

Item hoc anno Thomas de Kempis moritur — Thomas Kempensis Canonicus regularis Augustin. congregationis Windeshemen Vir eximie in Deum pietatis, ut aurei illius de Christi imitatione libelli testantur in monte S Agnetis caenobio apud Swollam oppidum sito, obdormivit. Hic quidem dignitate praecedunt morte tñ eos praevenerunt imprimis. Siquidem primo die hujus anni 1471 obiit

Item D Gerardus Maghel prof. Capella — D Gerardus Maghel Delphensis monachus professus Dª Capellae qui fuerat ante ingressum Ordinis Sacerdos Saecularis, honeste Satis litteratus receptus ad Ordinem a Dno Joanne de Atrebato circa finem vitae ejus. Hic fuit Procurator Vicarius

et Prior istius domus. Vir sanctus, zelosus valde et scrupulosus, rigorosus in observantiis Ordinis tam ad se quam ad alios, et circa finem vitæ suæ fuit fere totus cæcus, ita quod pluribus annis ante mortem non celebraverit, sed baculo palpitando venit ad ecclesiam, vel ducebatur ab aliquo fratrum; solus communitor erat in cella nisi aliquid ministerii fieret ab aliquo fratrum.

23 Januarii vita defunctus est honorabilis Henricus Meysenir civis Neurembergensis qui de bonis suis dedit magnam summam pro erectione Domus in Itinghem et habuit plenum cum psalteriis Monachatum. Quæ domus hoc anno incorporata fuit Ordini his verbis: ✠ Novam Plantationem in Hollandia noviter erectam Ordini nro incorporamus in noie Pris et Fil. et Spus Sti A. quam Plantationem domum S Bartholomæi in Jerusalem prope Delph nominamus. Rectores dicti oppidi Delphensis fuisse adjutores in erectione hujus domus patet ex charta Capli. Fuit civis vocatus Gerardus Nagel (ut supradictus Prior Capellæ) qui cum uxore sua dederunt bona oia quæ habebant huic conventui. Sed quo anno et quantum ignoro. Sed multum dedit qui omnia dedit

Item unus fundatorum Domus in Itinghem

Domus in Itinghem et domus Delphensis Ordini incorporantur

Item alius Gerardus Nagel civis Delphensis et Uxor quorum omnium bonis successit Conventus ibidem erectus

Hoc eodem anno 1471 in die ✠ S Dominici obiit Dnus Wilhelmus Apsel Bredanus, monachus professus dæ Capellæ receptus ad Ordinem a D Joanne de Atrebato, sed professionem fecit sub D Joanne de Montegnies. Stetit circiter 40 annis in Ordine, sed ante obitum suum fuit per tres annos Prior Brugis. Inde huc regressus est post quinque vel sex annos hic (scilicet in domo professionis suæ) defunctus est. Fuit vir magnæ scientiæ et egregius librorum ligator, atque operarius in ære et lignis. De quo vide Dorlandum lib 7 Cap. 28.

Pleraque Ordinis lumina hoc anno extincta, inter quæ etiam D Wilhelmus Apsel

✠ Novam plantationem S. Laurentii in Itingem ordini nostro incorporamus, in nomine p. et fil. et sp. s. ~~amen~~. — Item Delphensem hoc tenore verborum:

1471

D. Richardus Volbrecht

Dnus Richardus Volbrecht magna variis in infirmitatibus patientia fuit; insuper a teneritudine conscientiæ laudatus, a quibusdam male dictus scrupulosus professor domus Gandensis. Qui in brevi consummavit tempora multa, juvenisque namque obiit hoc anno 1471, quem D Joannes Ysacrem Prior dictæ domus sepelivit ante cellam suam ob dilectionem memoriamque sanctitatis ejus, quem et brevi secutus est. Nam In festo S Michaelis universæ carnis viam ingressus V. P. D. Joannes Ysacrem Prior Vallis regalis prope Gandavum, et Principalis Visitator hujus Provinciæ.

D Joannes Verlaren Prior Gandensis et Visitator Provinciæ

qui supra quam dici potest spiritualibus exercitiis deditus fuit. Utque Ordo in eisdem proficeret non modicum laboravit. Præfuit annis XI, decem vero extitit Visitator quo in officio non modicas sustinuit tribulationes. Fuerat quoque Prior Dᵃ Portus Sᵗⁱ Andreæ prope Amsterdam Quisque longo tempore direxit negotia Capituli generalis. Fuit D Joannes Versa Ysacrem Baccalaureus in theologia magnus zelator Ordinis.

Cemiterium consecratur

In nro monasterio de Schueth hoc anno (ni fallor) in septembri Rᵈᵘˢ D. Godefridus Epus Daynen, natione Gelder Carmelita et suffraganeus Epi Cameracensis consecravit Cemeterium magnum nrum) in ambitu ante suas primas cellas.

Altera Dionysii venit Procurator Buscoducensis ad domum istam, infirmus fluxu sanguinis cum socio laico Godefrido, qui Procurator convaluit,

sed dictus Godefridus obiit in profesto Lucae, et primus sepultus fuit in superiori cemeterio.

Fr. Joannes Pepercoren hujus d[us] donatus moritur

Item fr. nr Portarius Joannes Pepercoren Donatus supradictus habuit curam infirmorum, et quia morbus dictus contagiosus fuit, ipse incidit in eundem morbum, in quo languit ad viginti et unum dies, et obiit eodem anno altera Reliquiarum tempore matutinarum, qui bene sollicitus fuit in porta et officio suo sarciendi et circa infirmos et devotus, quia diu in statu Donati tenuit officium legendi conversorum.

Externa

Alphonsus Lusitaniae Rex cum Joanne filio instructa trecentarum navium classe Olisipone in Africam mense Augusto solvit et Arzillam Tingam et Alcassarum Mauritaniae oppida occupat.

Ingolstadii apud Bavaros Academia excitatur.

Emporium Brugense in Flandriis felicibus auspiciis stabilitur facto pacto inter Brugenses et Lubecenses reliquosque orientis mercatores.

Floret Atrebatum quoque vini mercatu, sexentis vasis, vel uno sabbato illuc ex Gallia delatis.

Satisfactio Caroli Ducis quam Ecclesiae Leodiensi fecit

Hoc anno 1471 in die S Valentini misit Dnus Dux Carolus Ecclesiae Leodiensi preciosa jocalia, sc statuam S Georgii[+] repraesentantem personam Ducis tenentis de reliquiis S Lamberti in manibus ex auro purissimo fabrefactam, casulam, Dalmaticam cum albis mappis etc, et tres cappas pretiosas in quibus eadem die cantata fuit missa votiva p. R Abbatem S Jacobi, praesente Dno Leodiensi et legatis Dni Ducis, qui ea praesentaverant

Sicut contigit hoc anno illustres personas Ordinis mori: ita quoque Magnates aliquot saeculi inter quos Papa Paulus secundus dum

[+] Vide predictam statuam S Georgii ad cujus pedes flectit Dux tenens manibus reliquias.

Magnates saeculi aliquot quoque hoc anno obierunt.

Paulus Secundus

Marchio Ferrariae fundator Cart. ibidem

Illma Dna Elisabetha Ducissa Burgundiae

consistorium publicum latus habuisset; nocte quae 26 julii sequebatur in cubiculo suo nullo mortalium praesente apoplexia percussus interiit. Successit ei Sextus 4 familia Franciscanorum. 20 Augusti Illustrissimus Princeps ac D. D. Dux Mutiniae Marchio Ferrariae Dnus Borsius Atestinus fundator dus Sti Christophori prope dictam civitatem Ferrariam vitae terminum figit. Fuerat Romae in festo Paschatis a Paulo 2 creatus Dux Ferrariae ob illustria merita in Pontificiam sedem. Ex urbe profectus religionis ergo aedem Lauretanam adiit. Inde Ferrariam reversus, cum longo tractu crinita stella apparuisset in caelo, ex morbo 13 cal. Sept. vitae finem fecit Borsius qui supra conditus fuit in caenobio Cartusiensium quod ille magnificentissime aedificatum optimis fundis in Sodalium victum donaverat. Papien. epla 382 pag. lib 8. Item Ariae (quod est celebre Artesiae oppidum) moritur Elisabetha Philippi Boni Principis nri vidua, Caroli Audacis mater: Cujus funus in Gosnayense Cartusianorum juxta Bethuniam caenobium delatum primo, quum fuisset post paulo Divionem translatum est, ut cum marito commune haberet sepulchrum. Hoc Locrius cui concordat Chronicon Domus Capellae. 27 Dec. anni 1471 obiit Dna Isabella Ducissa Burgundiae uxor Ducis Philippi, quae primo sepulta fuit in domo ordinis nri virorum apud Gosnay, qui per unum annum quotidie unam missam cantatam fecerunt. Hac fuit filia regis Portugaliae) sed circa annum 1473 tam

corpus ejus quam corpus viri sui Philippi translata sunt Divionem a duce Carolo filio eorum. (Philippus fuit primo Brugis sepultus) Et sic translata corpora eorum reposita sunt in monasterio Ordinis nri cum praedecessoribus suis. Habuit plenum cum psalteriis monachatum prout merebatur. Nam plura extant beneficia hujus Ducissae in nrum Ordinem Cujus fidem facit stemma incisum in lamina aerea seuque pyxidata seu inserta muro ecclesiae Gosnayensis qui summo imminet altari, viciniorque est sacello Sti Spiritus super tombam Sorma Ducissae. Sculpta est autem in hac eadem lamina Compassionis B. Mariae Virginis effigies juxta crucem sedentis, et in gremio de cruce depositum filium exanimen complexantis. Ad cujus latera hinc inde S Andreae patroni tutelaris Burgundiae et S Elisabethae visitur imago. Philippus Bonus ex una parte cum Carolo filio adgeniculatur. Ex altera Ducissa cum utraque filia sua; Cui et peristroma subtractum est aereae laminae subtiliter insculptum cum insignibus et tessera regia Lusitaniae et Burgundiae Addita est haec inscriptio quae antiquitatem imprimis sapit verbis gallicis sed reddam latinis.

Beneficia ejus in Cartusiam Gosnayensem. Princeps potentissima Isabella filia Joannis Regis Portugaliae Domini (de Septe) Septimaniae per eum vindicatae, Ducissa Burgundiae, Brabantiae Limburgiensis. Comitissa Flandriae Artesiae Burgundiae. Palatina Hannoniae, Hollandiae Zelandiae et Namurci, Domina Frisiae, Salinarum et Mechliniae Marchionissa sacri Imperii fundavit in hac Ecclesia (Gosniacae Cartusiae) duo anniversaria, et dotem reliquit

alendis Religiosis duobus ad chorum, quibus incumbet onus perpetuum orandi pro felicitate Principis excellentissimi D. Philippi Ducis Burgundiæ, Domini et Mariti sui, itemque pro Caroli Ducis Charlesii hæredis et filii eorum vita et fortunis quoad vixerint. Post eorum autem obitum orabunt pro animabus eorum, itemque aliorum nobilissimæ memoriæ defunctorum Regis et Reginæ Lusitaniæ, Ducis et Ducissæ Burgundiæ Patris et Matris eorundem, ac denique pro aliis omnibus pro quibus fundatrix intendit. Et hi religiosi duo cellas deinceps incolent signatas littera O et littera H quæ sitæ sunt in majori ambitu hujus Ecclesiæ. Fundavit autem has et perpetuis futuris temporibus participes fiant tam ipsa quam ipsi ad quos ipsius intentio se extenderit omnium orationum et bonorum operum spiritualium hujus Congregationis, et hujus ergo donavit et perpetuo amortizavit terras et Dominium dictum S Petri Maisnil, cujus census annuus æstimatur octoginta librarum Parisiensium et quod situm illud juxta Choques, seu in territorio Choquesio. Insuper hoc sacellum (dedicatum Spiritui Sancto) jussit ædificari adjecitque alia bona et beneficia. Quam fundationem cum omni gratiarum actione susceperunt gratumque ac ratum habuerunt onus annexum, polliciti que sunt Religiosi se satisfacturos conditionibus appositis juxta tenorem et modum præfatum. Datum Atrebati 21 Sept 1431. Bene precamini animæ defunctorum.

Aliam pene similem fundationem Kilianæ Cartusiæ

1471

Alia fundatio facta per eandem Dnam Elisabetham domui S. Catharinae prope Antwerpiam

olim prope Antwerpiam a dicta Dna Isabella factam, subjiciam cujus mentionem feci 1450 ubi approbationem eorum omnium ad quae Religiosi dictae D^s se astrinxerat a R^do Patre, subscriptam posui, nec dum autem haec ad meas manus pervenerant

Lra spiritualium beneficiorum concessa Dnae nrae Ducissae Burgundiae

Nos frater Arnoldus humilis Prior totusque conventus Beatae Catharinae prope Antwerpiam Ordinis Cartusiensis Cameracensis Diocesis tenore praesentium universis et singulis notum facimus quod bona fide confitemur et recognoscimus de eximia charitate Illustrissimae Isabellae filiae Regis Portugaliae et Algarbiae nec non Dnae Septe, ac Dei gratia Burgundiae, Lotharingiae, Brabantiae et Limburgi Ducissae, nec non Flandriae Artesiae et Burgundiae Palatinae ac Hannoniae Hollandiae et Zelandiae et Namurci Comitissae Dnaeque de Frisia Salinis et Mechlinia, recepisse pro nobis ac posteris nostris ad usum perpetuum duo millia equitum aureorum aut in alia moneta eorum aequivalentiae. Quae summa pro semel accepta applicata est ad structuras duarum cellarum quarum prima intitulatur cum affixione litterae capitularis F, altera vero cum littera V ac unius Capellae in perpetuam memoriam Illustrissimae Dnae nrae praefatae. Sed et certi reditus perpetui empti sunt ad sustentationem duorum religiosorum qui easdem cellas inhabitando oratores perpetui sunt et erunt in futurum cum posteris eorum pro Dna nra sepedicta ac suis omnibus quos Majestas ejus gremio charitatis amplecti decreverit. Insuper teste veritate fatemur capellam praefatam ab eadem Dna certis ornamentis ac vasis solenniter decoratam scilicet casulis duabus cum aliis vestibus pretiosis quampluribus

Calice uno argenteo desuper deaurato, ampullis argenteis duabus, vase aquario una cum aspersorio argenteo, ac pyxide ad hostias appendentibus omnibus simul duodecim marcas argenti. Cum igitur aequum sit ac rationi consonum his qui nobis charitatis beneficia liberaliter impenderunt spiritualia nostra pro viribus refundere, praemissis cum omni gratiarum actione revereuter, consideratis nos ac posteros nros oratores constituimus ac in quantum possumus perpetue obligamus participes facere Dnum Ducem Burgundie ac Magnificam Dnam Ducissam ejus consortem cum generosissimo Dno Carolo Comite Charletii unigenito eorum. Nec non Excellentissimum Dnum Regem Portugalie et Nobilissimam Reginam ejus consortem, Dnum quoque Joannem Ducem Burgundie ac Dnam Ducissam Conthoralem ejusdem parentes Praedictorum.

Nec non pro posteris eorumdem perpetuis temporibus successuris universorum bonorum spiritualium in vita pariter ac post mortem quae fiunt, et de cetero Dno concedente fient in toto monasterio nro in missis, orationibus jejuniis # quibuscumque. Adjicientes insuper de obligatione, obligantes nos et posteros nros in perpetuum in quantum possumus et debemus quod Capella memorata ac alia quam praefata Dna elegerit stabit sub titulo aeternae memoriae suae nec non magnifici Ducis Mariti sui praefati ac unigeniti suorum Excellentissimique Regis Portugalie cum Regina ipsius consorte nobilissima parentum quoque eorundem omnium ac singulorum cum cunctis eisdem perpetuis temporibus

vigiliis, abstinentiis, eleemosynis, disciplinis ac exercitiis spiritualibus ceteris

1471

successuris, ut pro perpetua ~~postea~~ salute corporis et animae omnium praemisso-
rum orentur fideliter ac celebrentur quotidie duae missae in quantum
de ritu et consuetudine Ordinis fieri licet et consuevit. Quibus
in missis duo sacerdotes celebrantes perpetuam memoriam agent
pro aeterna salute Dnae Ducissae praefatae omniumque praemissorum
tam vivorum quam defunctorum. Et ut omnia praemissa omnia
stabili firmitate rata permaneant appensione magni et authentici
sigilli nri conventuali praesentes litteras nras munivimus, cuncta
bona nra per praefatam dnam collata pro nobis ac posteris nris
si necesse foret perpetuis temporibus ~~impig~~ impignorando.
Promittentes insuper bona fide confirmationem praesentium
a generali Caplo nro quantocius commode poterimus impetraturos.
Datum Anno Dni 1448 prima die mensis aprilis. Confirmatio
data est anno 1450 ibi superius.

Gosnayi sub dicta aerea lamina versus hi litteris aureis gallice
inscripti sunt pariete sub aspide quae super tumbam ~~firmata~~ sinuata est
et elevata ad sex aut quinque pedes.

Soubs ce marbre est la noble sépulture	Hoc mausoleo regali condita in urna
De tres haulte et tres illustre Ducesse	Heroina potens ie Isabella jacet.
Dame Isabeau extraite en géniture	Regia progenies et Lusitana propago
De Portugal tres benigne Princesse	Quaeque per innumeros ~~septem~~ sceptra recepit avos
Son Espoux fut le opulent en richesses	Junctus huic nexu thalami Dux ille Philippus
Dit le bon Duc Philippe de Bourgoigne	Burgundus fuerat nomine reque bonus
Dont issut Ducqz Charles plein de proesse	Unicus his rerum fortunarumque suarum
Desquels beaulx faiz et bon bruit tout tesmoigne	Carolus est haeres filius; ille potens
L'an qu'on disoit mil quatre cens soixante	Anno millesimo quadringentesimo uno
Et ~~quinze~~ onze au mois de Décembre passa	Post septuaginta mense decembris obiit

De ce siècle cette Dame puissante Haec Isabella, vivens rosa Belgii seu rosa bella
Son corps posé icy compassa Cujus opes, mortis messuit atra manus
Mais paravant de ses biens dispensa à Munera largita est domuis huic (o Christe tibique)
A ce sainct lieu, et y feist large Don Ante obitum, illius tu misere
Prions Jhesus qui toute dispensé a Deus.
Que a son ame Veveille eslargir pardon

Eadem Isabella Ducissa aedificari jussit quinque Cellas in Schueh

Haec eadem illustrissima Ducissa Isabella Anno 1458 proprio motu non rogata pro quatuor cellis aedificandis in veteri nro monasterio ter Schueh signatis olim per A. B. C. D dedit sexcentas coronas quamlibet de XIIII. st. Item anno 1467 feria secunda Pentecostes dedit centum quinquaginta coronas pro cella signata per E. Cujus Mausoleum praedictae Ducissae tres aut quatuor pedes extat a terra atque lapide Lydio decoratum longum circiter octo vel novem pedes cui superadditus Angelus ex aere conflatus toreumaticus utraque manu gestans insignia Portugallica et Burgundica. Inscriptionem habet hanc in orbem: Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam Supra ipsum lapidem sculptum habetur in aere hoc epitaphium Ci gyst Isabel fille de treshaut et tres puissant Prince Jehan Roy de Portugal et Seigneur des Villes et Chastel de Septe que ledit Roy conquesta femme de treshault et tres puissant Prince Philippe Duc de Bourgoigne de Lotier de Brabant et de Limbourg, Conte de Flandre, d'Artois et de Bourgoigne, Palatin de Haynau de Hollande de Zélande et de Namur. Marquis du St Empire Sr de Frise de Salines de Malines. Et mère du tres hault et tres Puissant Prince Charles Duc de Bourgoigne seul fils héritier d'icelluy Seigneur. Laquelle trépassa le 17e du mois de décembre l'an de grace 1471. Priez Dieu pour l'âme d'eux. Post duos aut tres annos corpus fuit translatum Divionem, sed cor ibi remansit. Requiescat in pace.

D. Joannes Gruytere quondam Prior Leodiensis sanctissime moritur anno 1472 quamvis Leodienses scribant anno 1475. Vide biblioth. Cart. fuit et Prior D. Zelandiae d. in Chronico Capellae obiisse 74

Anno 1472 pridie idus februarias moritur quam devotissime D. Jacobus Gruytrode qui Cartusiae Leodiensi praefuit 33 annis laudabiliter et utiliter. Vir in divinis scripturis studiosus et eruditus vita et conversatione devotus. Brith. Anno 1472 mense januario circa festum S. Agnetis videri coepit cometes horribilis et duravit diebus 80 quo nondum dissoluto alter apparuit. Secuta sunt bella, pestis et fames multis in locis.

In die S. Vincentii fuit cum solemnitate et toto Conventu corpus Natris Magistri Zigerii de Hasselt, translatum de parvo cemeterio juxta Capellam Dominae de Gratia in Schuch ad Cemeterium magnum et positum ibi sub lapide. 19 Martii F. Hermanus de Vicke Donatus receptus fuit, qui postea fuit conversus.

Quinta cella cujus primum lapidem posuerat Dux Carolus hoc anno aedificata fuit et pars ambitus pro quo aedificando contribuerunt eleemosynas D. Joannes Madelbork, Nicolaus Daens, Joannes de ~~Ror~~ Roe

Item hoc anno fuit receptus ad statum Donati Jacobus Cambier D. Gandavo balivus Geraldi montis sexagenarius.

Contributio urgetur pro reparatione domus S. Crucis in Urbe

In Capitulo Diffinitores aiunt: Intimamus omnibus personis Ordinis quod S. D. N. Sixtus papa 4 concessit Ordini nostro gratiam de casibus Sedi Apostolicae reservatis usque 50 annos. Ipse et beatissimus D. N. per unum Breve directum Capitulo generali hortatur nos et monet circa reparationem D. S. Crucis in urbe ~~quae minatur~~ ruinam. Intendamus cum affectu ne Ecclesia dictae domus sub manibus Ordinis ex defectu ruat ad terram. Ea propter omnes et singulos Priores Rectores et Monialium Vicarios monemus et exhortamur in Domino ut secundum piam intentionem ejusdem S. D. N. ad restaurationem ~~dictae~~ Ecclesiae dictae Domus velint animo voluntario contribuere quilibet secundum facultatem domus suae et bonum arbitrium Visitatorum Provinciarum Ordinis taliter se habentes omnes

et singuli in hoc facto quod S. D. et R. D. Cardinalis S. Crucis Protector Ordinis qui de reparatione dictæ Domus Ecclesiæ magnam curam habet et sollicitudinem et ordo de ipsius merito valeant contentari.

Obitus Rdi Patris D. Joannis de Rozendael Neomagensis. Generalem electus anno ætatis octogesimo obiit nonagenario

In festo S Annæ obiit Reverendus in Christo Pater D. Joannes de Neomagio Prior domus majoris Cartusiæ qui fuit Prior domus Bellivisûs prope Castras et domorum Vallis-benedictionis et Vallis-bonæ. Successit in ejus locum D. Antonius Dellieux. Fuit R. Pat. Joannes alias de Rosendael vir valde pius et mansuetus.

Primus Prior d. S Sophiæ institutus a Caplo generali Cartusiæ D. Walterus Secundanus qui annis 24 domui suæ Ruræmundanæ præfuerat, et incorporatio d. facta his verbis:

prope Buscoducum

Novam plantationem prope Buscumducis Ordini nostro incorporamus noie Pris et filii et Sptus Sti quam plantationem domum S Sophiæ Constantinopolitanæ nominari volumus, et præfecimus in Priorem dictæ domus D. Walterum a Domo Bethleem in Rusæmunda absolutum. In initio hæc domus inscripta erat sub Provincia Rheni sed nostræ accessit.

Pro Isabella aliam nobis Deus suscitavit benefactricem Margaretam item Ducissam Brabantiæ

Hoc anno die beati Calisti Dna Ducissa Burgundiæ Margareta, soror regis Angliæ, uxor Caroli Audacis posuit primarium lapidem duarum cellarum in Scheut quas ipsa plenarie fecit construi et dedit XC. lib. gross.

Eduardus IV Angliæ Rex Henricum VI iterum capit atque in carcere trucidandum curat. Vir (quamvis bonus et pius tot mala tum suis tum majorum suorum peccatis sibi evenisse prædicabat.

Hoc anno Belgii ordines ~~adgregati~~ 800 000 aureorum liliorum vectigal pollicentur Principi.

Joannes Croyus Brugis magna pompa creatur a Principe Audace primus Chimaci celebris apud Hannones oppidi Comes. Pompam describit Marchantius lib 3 coment flandriæ –

fr Henricus Vanden-heetvelde conversus moritur

In festo S Martini obiit fr Henricus Vanden heetvelde conversus Bruxellen qui multa legavit ante professionem fuit enim dives et nobilis in saeculo, et ~~intravit~~ annorum quasi 40 intravit Ordinem. Vir simplex et pius, multa passus est ex calculo et hictericia. Etiam postquam extremam unctionem acceperat et in accipiendo ex magna pœna mirabiliter Sanctos suos reclamavit in adjutorium quare tam diu expectarent et non venirent in ejus adjutorium. Solus surrexit et sine adjutore innitens baculo suo ivit ad necessitatem et redit ad lectum regratiando Deo quod ei concessisset in tali erimitagio mori. Post ejus mortem corpus quod in vita glaucum per totum fuit album et pulchrum apparuit.

Festum S Francisci instituitur

Sixtus IV instituit hoc anno celebrari per universum mundum festum S Francisci dans omnibus quinquaginta annos et totidem quadragenas indulgentiæ.

D Hermanus Appeldorn innocentiæ et Sanctitatis opinione Celebris

Venerabilis Pater D. Hermanus Appeldorn Prior Coloniæ et Visitator principalis Rheni. Vir magnus famæ et Zelator Ordinis ut habet Chron. capellæ – diem suum extremum clausit Confluentiæ 1 Cal oct. 1472 vide biblioth Cart.

Obitus D Arnulphi de Herlair per maxime benefactoris d. S Sophiæ

Anno 1473 Die 20 januarii obiit D Arnulphus de Helair miles equestris Ordinis qui fuit fundator et dotator octo cellarum in Cartusia S Sophiæ prope Buscoducum Mortuus est plenus bonorum operum et flagrantis adhuc ~~recen~~ recentisque miræ quam effuderat in nos abundé, qui eleemosyna velut aqua cujusdam baptismi purgatus. Ut speramus aulam

regni cœlestis perpetuo regnaturus intravit. Ubi et trabeam quam hic dedicavit altari resumpsit. Dedit enim in usus altaris trabeas cœrulei coloris, et alias ex quibus factæ sunt casulæ quibus adhuc hodieque utimur; cujus augustissimus animus major sæculo, dignus Deo, contemptis calcatisque hujus vitæ deliciis et divitiis cum se supra se erexisset, vidisset que nihil amplius sibi de re domestica superesse præter corpus suum erogaret, dedit et illud, et se totum nobis. Sepultusque est apud nos in choro et Ecclesia Michaelis Uchtensi.

Bruxellæ civitate nobili Brabantiæ elevatio corporis divæ Julianæ Virg et Mart. Quam portavit ex partibus Sarracenis quondam nobilis nomine Joannes. Et cum multo tempore in feretro ligneo quievisset anno dni MCCCCLXXIII Illmus Princeps Carolus Burgundiæ Dux nr cum Dno Ammano Dno Keyrstorgate præsentibus pluribus Epis et abbatibus ac legato quodam Italo translata est in feretro argenteo partim deaurato. Et hoc contigit in dominica Invocavit in Quadragesima, et requiescit in Ecclesia B. Mariæ in Zabulone.

Henricus de Piro aut pro Treverensi legendum erit Lovaniensi nam in factis Academicis Valerii Andreæ lego fuisse decimum Rectorem universitatis ante annum 1430

D. Henricus de Piro fuit professus Dñ S Barbaræ in Colonia. Antequam mundo nuntium mitteret tam Pontificii quam Cæsarii Juris Doctor celeberrimus, adeo ut ~~fere~~ frequens ejus habeatur mentio in actis Concilii Constantiensis cui præsens interfuit. Præfuit multis Domibus Ordinis nri S Joannis Baptistæ prope Diest, item Leodii, Eutilæ Treveris bis in Wesalia Prior fuit. Et anno 1443 institutus fuit per Capitulum generale Prior Ultrajecti sed non videtur resedisse. Hinc colligo quod si temporibus Nicolai V qui creatus fuit Papa anno 1447 legum canonumque in Gymnasio Treverenci auspicatus sit

primus lectiones, Cartusianum tunc fuisse. Obiit autem Vicarius Cartusiae Coloniensis 19 februarii anno 1473. Quae scripserat Colonae Bibl. Cart.

Post mortem Arnoldi Ducis Geldriae Carolus Audax Ducatum sibi adservit.

In profesto S Mathiae defunctus erat Arnoldus Dux Geldriae quem filius suus Adolphus captivum tenuerat 6 annis. Quamobrem Carolus Adolphum cepit et in Castro ~~Cartacensi~~ Cartracensi custodiae mancipavit, et emit ab Arnoldo Ducatum ~~illum~~. Sed et Duci Juliacensi pro jure suo quod praetendere potuisset eo quod natus esset e Geldriae filia seniore dedit 80 millia florenorum. Audita igitur morte Arnoldi Burgundus abiit in Geldriam ut possessionem susciperet. Urbs autem Venlo et Neomagum restiterunt; priorem vi expugnavit, alteram longa obsidione fatigatam per deditionem cepit. Et ita totius Geldriae Dux factus est. Vide Lipsium in exempl pol. lib 2 c. 5. Subactis Geldris Dux Carolus ad Deiae Virginis Aquensis supplicavit Belgica imperium et pia vota commendatas.

D Henricus Bor moritur non sine opinionis Sanctitatis

D Henricus Bor Ultrajectensis senior professus istius ~~ejus~~ domus obiit secunda aprilis. Qui fuit multis annis Vicarius et vixit in Ordine 44 annos. Cum autem aliquando circa hujus sepulchrum foderetur mira flagrantia ab istius devoti Patris tumulo egressa dicitur. Hic etiam ante ingressum Ordinis cum a quadam velata Sanctimoniali ad luxuriam tentaretur, respondit nullam se velle habere rem cum hujusmodi velatis, quo audito illa confestim velum de capite traxit atque in ignem projecit: sic inquiens pereat professio quemadmodum hoc velum ab igne consumitur. Mirum dictu in medio ignis non est consumptum velum, quo viso illa confusa est, et iste salubriter ~~confessus~~ conversus seculum reliquit, et in ista domo habitum suscepit. Fuit D Henricus Bor quandoque hospes in domo Capellae et ibi habuit Monachatum.

220

1473

Nicolaus de Harlem	D. Nicolaus Gerardi de Harlem promotus in artibus professus d^s^ Antuerpiæ; primus Procurator d^s^ Bruxellensis electus fuit in Priorem d^s^ Ultrajecti; præfuit duobus annis postmodum fuit institutus Procurator bonorum Cartusiæ. Obiit Prior d^s^ Antuerpiæ et Convisitator Provinciæ 7 martii. Vir valde rigorosus.
	Item hoc anno in festo S Augustini obiit D. Adrianus Storm de Naeldevvyck professus et Prior d^s^ Ultrajectinæ.
Capella anterior intra septa monasterii censetur	Item eodem anno circa Augustum sepultus fuit in ~~avenioni~~ anteriori Capella nrâ Dnæ de Gratia in Schuet D. Eustachius Hebbinc Clericus de officiis Principis quem nos ibi sepelivimus et exequias fecimus, et habemus Declarationem a Caplo quod Capella est infra septa. lib. fundi. fol. XXXIX.
Ordo Minimorum	Minimorum Ordo a S Francisco Paulano (Calabro) institutus, a Sixto IV confirmatur.
In Slavonia domus Ordinis nri desolatæ manent	Jacobus Cypri Rex tyrannus moritur, relicto filio infante cujus tutela Venetis est commissa. Quia possessiones et domorum Slavoniæ per frequentem incursum Turcarum in illam patriam sunt pro magna parte desolatæ, nec speratur fratres Ordinis ibi diu stare posse, Committimus Visitatoribus Provinciæ Alemaniæ Superioris, ut casu quo eosdem dispergi opporteret in sua Provincia locent quos poterunt, alios vero in vicinioribus Provinciis Alemaniæ inferioris Rheni Saxoniæ Lombardiæ propinquioris Tusciæ ad quamlibet earum 4 & personas auctoritate Capli generalis mittendo.
Carolus Treveros Imperatorem dedit	Carolus Burgundiæ Brabantiæ que Dux insigni equitatu Treveris apud Fredericum Imp. venit, regium ut quidam volunt titulum ambiens. Vide Nrm Hm a Marcha in Carolo Audace.

2a'/

1473

Hoc contigit in oct. num iii ejusdem mensis in abbatia Sti Maximi dedit diploma quo confirmavit legatum Dnae Aleydis Piecx factum domui S. Sophiae de sua haereditate. In eadem abbatia tractavit regaliter Imperatorem qui tamen postridie vasa conclamari jubet et clanculum digreditur quod exosam haberet Ducis insolentiam cui respondere non posset. Burgundus hoc rumore perculsus aegerrime tulit, ut vero offensam melius digeret Nanceium concessit ad Renatum Lotharingiae Ducem novitio Principi congratulaturus

Beneficia Margaretae Ducissae collata domui Capellae

Illustrissima autem Dna Margareta soror Eduardi Regis Angliae uxor Caroli Ducis in absentia mariti sui circa initium Octobris pro prima vice se contulit ad Cartusiam Capellae B Mariae prope Angiam, quae tunc temporis multum florebat sub V. P. D. Arnoldo Kaerman Priore ejusdem et D. Laurentio de Musschesselle Vicario viro sanctissimo. (Fecit domui isti ab hoc tempore et deinceps multa bona in ornamentis et aliis. Dedit enim nobis inquit Auctor parvi Chronici ejusdem domus) duo orna magna ornamenta pro magno altari, id est unum aureum rubeum et unum album cum attinentiis suis. Item decem caerulea ornamenta, casulas et antipendia pro decem altaribus privatis, et multa in altari B Virginis et ad imaginem ipsius. Insuper acquisivit nobis anno sequenti 1474 litteram amortizationis omnium bonorum nostrorum quae tunc possidebamus, quae nondum erant amortizata pro quibus magnam pecuniarum summam nos oportuisset dare pro redemptione. Interim multa vasa vini et alia misit et de exactionibus Ducis nos custodivit.

Eodem tempore misit P. Vicario D. Laurentio pulchram monstrantiam et reliquiare cum oleo S Catharinae.

Item eadem Dna dedit duas pulchras coronas margaritis et auro ornatas pro imaginibus B. V. et Dni Jesu in Capella anteriori.

x ornamenta hoc est octo casulas cum totidem antipendiis de blavio seu caeruleo panno dalmatico, duo alia pro magno altari et Capella B Catharinae erant de panno rubeo deaurato et aureo, item misit mulam P. Priori

Eodem anno prima decembris honorabilis Dnus Magister Joannes Ottonis praepositus Nivellensis hujus Ducissae exemplum secutus

D. Joannes Ottonis Praepositus Nivellensis benefactor Dr Bruxella

proprio motu ordinavit fieri in Schuch cellam pro qua legavit in testamento suo centum quinquaginta Renenser seu coronas.

Notatur hoc anno fr. Hermannum Vicke receptum fuisse ad statum Conversi.

D. Judocus Herlch Scriptor Ordinis nri

Circa hunc annum floruit in Franconia D. Judocus Herlch professus dm Eckelhuissand qui edidit sermones de Sanctis. Vide Biblioth. Cart.

Visitatores hujus Provinciæ

Hoc anno V. Pater D. Gerardus Spronck Prior dm Monachorum institutus est Convisitator hujus Provinciæ cum D. Arnoldo Kaerman Priore dm Capellæ qui tunc fuit principalis Visitator. Ipse Prior dm Monachorum fuit Baccalaureus formatus in Theologia, Regens in Falcone ante ingressum Ordinis, et Rector universitatis magnificus.

Accievoli fundatores Cæ Florentinæ

Donatus Acciolus (Acciévolus) antiqua stirpe apud Florentinos natus, Vir in Republica magnus Plutarchi Hannibalem Scipionem et alios viros illustres latine reddidit. Ex Eginardo et aliis vitam Caroli Magni concinnavit quæ cum Plutarchi opere contigi solet. Obiit Mediolani anno 1473 inde Florentiam relatus et apud Cartusianos conditus

Solemnitas Præsentationis B. Virginis Celebrari mandatur

+ Anno 1474 Exiit edictum a Caplo generali ut ad laudem et gloriam precelsæ Dei Genitricis et Virginis Mariæ laudibili more imitando institutionem Ecclesiæ amodo celebraretur festum Præsentationis ejusdem in templo, Solenniter per totum Ordinem sub die S Columbani etc. Et certis et honestis respectibus et ad magnam instantiam Priorum Provinciæ Picardiæ remotioris ordinamus (inquiunt Diffinitores quod Provincia Picardiæ remotioris amodo nominetur Provincia Theutoniæ.

Hæc Provincia Theutoniæ vocata est quæ prius per LX annos Picardiæ remotioris dicta fuit

Cartusia major

Intimamus omnibus personis Ordinis lamentabilem

Combusta circa hanc annum 1474 sub D. Antonio 1 dicto Dellieux

casum casualis incendii domus majoris Cartusiæ. Et quia dicta domus non potest reparari sine adjutorio Ordinis. Ideo exhortamur omnes Priores Ordinis in visceribus Jesu Christi quatenus velint dictæ domui Matri Ordinis misericorditer subvenire eleemosynas largiendo et eas ad futurum Capitulum mittendo. Insuper ipsos monemus, ut ipsum casum velint exponere Prælatis Ecclesiarum et Dnis secularibus de quibus spem habebunt recipere eleemosynas aliquas pro restauratione dictæ Domus.

Nussia obsidetur a duce Burgundiæ cum obsidio diutius duraret quam ferre posset obsessus unanimiter confugerunt ad Patronum suum D. Quirinum remedia postulantes. Apparuit igitur quodam tempore matutino stans supra murum minitans interitum Carolo nisi desistat, territus ille solvit obsidionem et abiit. Massaus

Robertus Archiepiscopus Coloniensis a suis expulsus qui tutorem Patriæ Lantgravium Hessiæ constituerant a Carolo Brabantiæ Duce suppetias petiit atque impetravit. Qui statim eodem anno IV Calend. Aug. Nussiam oppidum insigne obsedit vice et die ipsius Archiepi in maxima multitudine armatorum Hermano Gubernatore præfato in oppido existente ac toto tempore obsidionis per menses decem et dies XXVII cum oppidanis perseverante. Habuit autem Carolus in exercitu suo multa millia hominum et cum machinis et bombardis maximos sæpe fecit insultus, sed tamen nihil profecit. Et amisit unicum filium D. Gerardi Keppel Westphali qui postea fundavit Cartusiam apud Calmariam.

D. Hugo Bloot moritur de quo Bolandus lib 7. cap 29

In die Prothi et Hyacinthi 11 Sept. vitam cum morte commutat D. Hugo Bloot Delphensis professus domus Capellæ qui annos circiter triginta exegit in Ordine, receptus a D. Laurentio. Ante ingressum Ordinis fuerat Benedictinus in Egmunda ac ibidem Prior, postquam aliquot annos vixisset in Ordine nro institutus fuit Prior d'Montis Dei duobus annis. Unde rediit ad Domum Professionis suæ et circa finem vitæ fuit cæcus.

In Schuet f Joannes Huwelen sartor receptus fuit in Donatum 1ª Maii qui postea factus est Portarius.

Cuidam civis Bruxellensis Adrianus de Cornaco dedit pro virgata muri ambitus ~~xxx~~ VII. petros communes. *

~~Bogardi Ophemii vulgo Ophem prope Bruxellas an. 1474 a Gualtero Heelveldio Equite aurato instituti sunt (tali conditione si ipsi deficerent ad Cartusiam Dnae nrae de Gratia devolverentur. Qua conditio illos conservavit sub Mathia Archiepiscopo Mechliniensi~~

Henricus IV Castellæ et Legionis Rex vita defungitur qui domum S Mariæ de Mysa Flores a Joanne II inchoatam perfecit, et dicitur fundator. Successit Isabella ejus filia Ferdinando Magno Arragonio nupta, Junctis itaque Provinciis earum pariter insigniæ communi clypeo sunt impressa.

Bogardi Ophemii vulgo Ophem prope Bruxellas anno 1474 a Gualtero Heelveldio Equite aurato instituti sunt (tali conditione ~~ut~~ si ipsi deficerent ad Cartusiam Dnae nrae de Gratia devolverentur, quæ conditio illos conservavit sub Mathia Archiepo Mechliniensi.

Vivarium toh Ossenhem emitur eleemosyna domicellæ Mariæ Vander borch

Hoc anno Domicella Maria Vander Borch emit pro Dotatione unius cellæ vivarium situm tessenhem cum suis pertinentiis pro quo dedit IIIc L Renenses qui sibi quodam miraculo venerunt. Nam Matertera ejus Lovanii Dna premocto emit certas pensiones vitales ad vitam propriam et dictæ domicellæ quæ quittabantur post mortem ejusdem materteræ ad paucos dies puto VIII vel circiter, et totaliter venerunt dictæ domicellæ Mariæ, si ante dictos dies et in vita Materteræ ejus nihil inde habuisset nisi forte partem suam cum aliis hæredibus. Hanc gratiam recognoscens totaliter eas

* In Maio empta sunt ter Nieuwer molen erga de Hesselum ligna, lapides albi et ferrum duarum domorum ~~XVII~~ c(?) pro IIc petris quæ aptata sunt ad usus nostros

obtulit Dño et deputavit[im] pro una prebenda monachi de XXIIII Renensibus annue. Item anno predicto D. Andreas Gowini Curatus de Viane per medium Prioris Capellæ D. Arnoldi p. m. dedit in eleemosynam IIᶜXCIII Renenses de XX S ut inde emerentur annue XVIII Renenses similes computando denarium ad XVII.

Andreæ Gowini eleemosyna

Fr. Joannes Boyet Conversus Capellæ in die Gordiani et Epimachii obiit Gandavi et sepultus apud Carmelitas qui cum in magnam infirmitatem incidisset vocatus fuit a Dna Margareta Ducissa Burgundiæ et Gandavum adductus ut a suo medico curaretur. Hic a juventute nutritus fuit in predicta domo Capellæ et receptus a D Arnoldo cujus cognatus fuit secundum carnem. Erat bonus filius, humilis, mansuetus et obediens.

Charitas Ducissæ Margaretæ erga Cartusianos

Litteras Conservatorias R.D. Epi Trajectensis per quas auctoritate Innocentii Papæ IV deputantur, committuntur et substituuntur Conservatores Cartusiæ Delphensis. Opere pretium duxi hic ponere quamvis prolixas propter bullam dicti Papæ quam inter privilegia Ordinis non inveni, ut posset deservire aliis.

David de Burgundia Dei et Apostolicæ Sedis Gratia Episcopus Trajectensis, Judex et Conservator jurium et bonorum religiosorum virorum majoris domus Cartusiæ Gratianopolitanæ Diœcesis aliorumque Priorum, fratrum, Conversorum Cartusiensis Ordinis in diversis mundi partibus consistentium una cum nonnullis aliis nris in hac parte Collegis cum illa clausula quatenus vos, vel duo aut unus Vrum per vos vel alium, seu alios etc A sancta Sede Aplica specialiter deputata Religioso ac Venerabilibus viris nobis in Christo dilectis Abbati Egmondensi ac Ecclesiarum

---

Petrus a Thimo Girlensis Canonicus et Thesaurarius Bruxellen. Historiæ Brabanticæ (quæ m.s apud Senatum Bruxellensem extat) Scriptor moritur 1474 26 feb. Pro suo anniversario reliquit nobis .. duos renenses et fecit magnos labores pro nobis in concordia cum Caplo Anderlectensi et cum Capl̃o S Gudulæ

nostrarum majoris decano et S Joannis Trajectensis ac Sanctae Walburgis Aernhemensis ura Diocesis Praepositis, nec non Hagensis et in Naeldwick ejusdem urae Diocesis Ecclesiarum Decanis salutem in Dño et in commissis debitam adhibere diligentiam, litteras felicis recordationis quondam Sanctissimi Patris Dñi Innocentii divina Providentia Papae IV sanas et integras ac omnibus prosus prorsus vitio et suspicione carentes nobis pro parte dilectorum in Christo Prioris et Conventus Domus Sancti Bartholomaei in Jerusalem prope Delph. dictae urae Diocesis Ordinis praedicti praesentatas nos cum ea qua decuit reverentia noveritis recepisse hujusmodi sub tenore:

Bulla Innocentii quarti

Innocentius Epus servus servorum Dei, Venerabilibus fratribus Archiepiscopo Moguntinensi et Epo Trajectensi ac dilecto filio Decano Ecclesiae Sti Severini Coloniensi, Salutem et Apostolicam benedictionem. Militanti Ecclesiae licet immeriti disponente Dño praesidentes circa curam Ecclesiarum et Monasteriorum omni solertia reddimur indefessa solliciti juxta debitum pastoralis officii, eorum occurramus dispendiis et profectibus divina cooperante clementia salubriter intendamus. Sane dilectorum filiorum Prioris et Conventus majoris Cartusiae Gratianopolitanae Diocesis aliorumque Priorum et fratrum ac Conversorum Cartusiensis Ordinis in diversis mundi partibus consistentium conquestione percepimus

227

1474

quod nonnulli Venerabiles fratres nri Patriarchæ Archiepiscopi Epi ceterique Ecclesiarum Prœlati ac cleri ac Ecclesiasticæ personæ tam religiosi quam sæculares, nec non Duces, Marchiones Comites, Barones, nobiles milites et Civitatum universitates et aliæ singulares personæ occuparunt seu occupari fecerunt ecclesias, villas, opida colones et servos, animalia Decimas nemora, prata, pascua, piscarias, venationes, hortos, pomaria molendina terras, Domos vineas possessiones, Jura redditus et proventus ipsorum et alia bona mobilia et immobilia ad Priores fratres et Ordinem prædictos spectantia ut ea detinent indebite occupata. Nonnulli etiam Civitatum et partium prædictarum qui nomen Dni in vacuum recipere non formidant Prioribus et fratribus supradictis super Ecclesiis villis opidis Colonis et servis animalibus Decimis nemoribus pratis pascuis piscariis venationibus hortis pomeriis molendinis locis terris domibus vineis possessionibus juribus redditibus et proventibus eorundem et quibuscumque aliis bonis mobilibus et immobilibus spiritualibus et temporalibus ac aliis rebus ad Priores et fratres prædictos spectantibus multiplicer molestias et injurias inferunt et facturas. Quare dicti Priores et fratres nobis humiliter supplicaverunt et cum eisdem valde reddatur Difficile pro singulis querelis ad Apostolicam Sedem habere recursum providere sibi super paterna diligentia curaremus. Nos igitur adversus occupatores præsumptores molestatores et injuriatores hujuscemodi illo volentes eis remedio subvenire per quod ipsorum compescatur temeritas et aliis aditus committendum similia præcludatur Discretioni vræ

per apostolica scripta mandamus quatenus vos vel duo
aut unus Vestrum per vos vel alium seu alios etiamsi
sint extra loca in quibus deputati estis Conservatores
et judices præfatis Prioribus et fratribus efficacis
defensionis præsidio assistentes non permittatis eosdem
super his et quibuscumque aliis bonis et juribus ad
dictos Priores et fratres spectantibus eisdem vel quibus
cumque aliis indebite molestari vel eis gravamina
vel damna vel injurias irrogari facturi dictis Prioribus
et fratribus cum ab eis seu Vicariis aut Procuratoribus
suis vel eorum aliquo fueritis requisiti de prædictis
et aliis personis quibuscumque super restitutione
Ecclesiarum, Villarum, ~~opidorum~~ opidorum, Colonorum
et servorum animalium decimarum nemorum,
pratorum pascuorum, piscariorum venationum
hortorum pomeriorum, molendinorum locorum,
terrarum, domorum vinearum possessionum jurium
redituum et proventuum ac bonorum mobilium et
immobilium et aliorum quorumcumque bonorum,
nec non de quibuscumque molestiis injuriis atque damnis
præsentibus et futuris, in illis videlicet quæ judicialem
requirunt indaginem simpliciter et de plano sine strepitu
et figura judicii. In aliis vero prout qualitas ipsorum
exegerit justitiæ complementum occupatores seu detentores
præsumptores molestatores et injuriatores hujusmodi nec non
contradictores quoslibet et rebelles cujuscumque dignitatis

229

1474

Status Ordinis vel Conditionis extiterint quandocumque et quoties-
cumque expedierit auctoritate nra per censuram ecclesiasticam
appellatione postposita compescendo invocato ad hoc si opus fuerit
auxilio brachii sæcularis non obstante felicis recordationis Bonifacii
Papæ octavi prædecessoris nri in quibus cavetur ne aliquis extra
suam civitatem vel diœcesim nisi in certis exceptis casibus et in
illis ultra unam dietam a fine suæ diœcesis ad judicium evocetur
seu ne judices conservatores a Sede deputati prædicta extra civitatem et
diœcesim in quibus deputati fuerint contra quoscumque procedere
seu alii vel aliis vices suas committere aut aliquos ultra unam dietam
a fine diœcesis eorumdem trahere præsumant. Seuque de aliis quam
de manifestis injuriis et violentiis et aliis quæ judicialem indaginem
exigunt pœnis in eos si secus egerint et in contra Procuratores
adjectis conservatores se nullatenus intromittant et tam de duabus
dietis in concilio generali dummodo ultra duas vel tres dietas
aliquis extra suam civitatem et diœcesim auctoritate præsentium
non trahatur quam aliis quibuscumque constitutionibus a
Prædecessoribus nris Romanis Pontificibus tam de judicibus dele
gatis et Conservatoribus quam personis ultra certum numerum
ad judicium non vocandis aut aliis editis quæ vestræ possent
in hac parte jurisdictioni aut potestati ejusque libero exercitio
quomodolibet obviare seu si aliquibus communiter vel
divisim a prædicta sit Sede indultum quatenus excommunicari
suspendi nec interdici seu extra vel ultra certa loca ad judicium
evocari non possint, per litteras Apostolicas non facientes plenam

et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi et eorum personis ac locis ordinibus ac nominibus propriis mentionem et qualibet alia dicte Sedis indulgentia generali vel speciali cujuscumque tenoris existat per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam vrœ jurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri Et de qua cujusque toto tenore de verbo ad verbum in nris lris (litteris) habenda sit mentio specialis. Ceterum volumus et apostolica auctoritate decernimus quod quilibet vrum valeat articulum etiam per alium inchoatum quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento canonico prepeditus. Quodque data presentium sit vobis et unicuique vrum in premissis omnibus et eorum singulis ceptis et non ceptis presentibus et futuris perpetuata potestas et jurisdictio attributa ut eo vigore eaque firmitate possitis in premissis omnibus et singulis ceptis et non ceptis presentibus et futuris et pro predictis procedere ac si predicta omnia et singula coram vobis cepta fuissent et jurisdictio vestra et cuilibet vestrum in predictis omnibus et singulis per citationem et modum aliam perpetuata legitime (?) extitisset constitutione predicta super conservatoribus et alia qualibet in contrarium non obstante. Datum Avinione secundum nonas februarii Pontificatus nri anno quarto. Et quia ad presens diversis aliis nris et Ecclesie nrœ Trajectensis negotiis

occupati dictarum litterarum Apostolicarum executioni intendere sive interesse nequimus. Idcirco de vris et vestrorum cujuslibet legalitate et ~~justitia~~ industria plane confidentes vobis et cuilibet vrum insolidum in premissis omnibus et singulis eorum vices nras totales nobis in eisdem litteris per Apostolicam Sedem quomodolibet attributas donec eas ad nos duxerimus revocandas plenarie duximus committere et committimus per praesentes In quorum omnium testimonium sigillum nrum praesentibus est appensum. Datum in civitate nra Trajectensi anno a nativitate Dni millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto mensis Maii die sexta. In plica signatum erat Loulier.

Jubilaeum ad annum 25 revocatum

ANNO 1475 Sixtus IV Pont. Max. Jubilaeum quod quinquagesimo quoque anno celebrabatur in vicesimum quintum revocat quo plures hujus beneficii forent participes. Biennio ante intimatum fuit personis Ordinis nri quod ordo intenderet laborare apud S. D. N Papam pro indulgentia jubilaei et quidem anno praecedenti indulserat sed quaedam omissa fuerant bene convenientia et necessaria. Intimatum hoc anno ut nri gratiam jubilaei possint acquirere per 30 dies continuos non interruptos nisi justa causa coacti teneantur et debeant omnes qui litterati sunt et sacerdotes ac in sacris constituti visitare duo vel tria altaria domus in qua resident et illic in singulis altaribus flexis genibus devote dicere psalmum Miserere mei Deus cum oratione pro ~~pctis~~ peccatis Deus cui

proprium, et orationem pro S. D. N. Deus Omnium fidelium Pastor, et orationem contra paganos Omnipotens sempiterne Deus in cujus manus...

Instatur ad contribuendum pro restauratione majoris Cartusiæ

Cum Domus Majoris Cartusiæ ex casuali incendio ad tantam ruinam devenerit quod est pium videre et casus ad monendum oẽs ad magnam compassionem, nec dicta domus potest reparari sine adjutorio Ordinis. Quapropter exhortamur in visceribus Jesu Christi oẽs Priores Ordinis quatenus velint istum casum tam lamentabilem habere propensius recommissum et eidem domui subvenire eleemosynas largiendo et ad futurum Capitulum mittendo. Et insuper eos monemus quatenus ipsum casum intime velint Prelatis Ecclesiarum et Dñis temporalibus ceterisque personis devotis, de quibus spem habebunt aliquod subsidium obtinendi pro restauratione dicte Domus eis regratiando nomine ex parte de beneficiis expensis et impendendis, et specialiter eis memorando quomodo per omnes domos Ordinis celebrentur 30 misse de Spu Sto pro salute eorum.

Duo miracula de S Stephano Epo Diensi

Hoc anno vir nobilis ac potens Guichardus de Borgis gravissimos ex enterocela qua annos circiter decem laboraverat cruciatus sentiens. Ubi votum de Consilio Dñi Brionensis nuncupavit S Stephano Diensi Epo intra triduum plane convaluit. Id constat ex instrumento authentico ea de re edito a Michaele de Podio Notario publico Diensi. Anno 1475 29 aprilis. Qui et alio instrumento edito 26 martii ejusdem anni 1475

237

fidem facit. Marinum Guilloti Latonium ante duos aut tres annos excaecatum non prius votum nuncupasse S. Stephano Leensi Epo quam visum recepit.

D. Henricus Loen primus Prior Cae Bruxellensis absolvitur a Prioratu

In charta hujus anni sic habetur: Priori Di nrae Dnae de Gratia prope Bruxellam senio jam et debilitate confracto et confecto tanquam bene merito quia longo tempore Ordini servivit ad suam magnam instantiam fit mia. Et remittimus Conventui electionem novi Prioris. In cujus locum fuit electus D. Marcelius Voch pro tunc Vicarius. Magnam instantiam fecerunt conventuales, ut saltem Prior absolutus remaneret in hac domo sed nihil profecerunt propter desiderium quod habuit ad solitudinem cellam et domum propriam profectus est cum Visitatoribus ad domum Capellae ibi intrans et exiens cellam ut novus et bonus cellita et simplex monachus, se gessit primus et ultimus in divinis.

D. Petrus de Casleto promotus Lovanii in artibus monachum induit in Schuet D. Pauli commemorationis die.

Divertit ad nos Amandus Lapicida qui postea conversus est factus.

Requisitio amortizationis bonorum

Post electionem Prioris D. Marcilii venit ad domum istam quidam Commissarius ex parte Principis et Dnorum de finantia pro habenda mortificatione omnium bonorum nostrorum circa 60 annos acquisitorum de quibus petebant trecentos aut quadringentos Renenses post multos labores fatigationes et discursus quos habuit Procurator sequendo Principem etiam ad longinquas partes gratia obtenta retinuerunt de pecunia nobis debita praedicti Dni ultra centum et 88 ~~renenses~~ renenses jam persolutos. Princeps multis sane hoc anno

belli difficultatibus implicatus fuit. In obsidione Novisiana integrum pene annum continuit. Ideoque cum partim praeliis crebris, partim peste partim aliis incommodis ejus copiae in dies minuerentur suppetias ab Epo Leodiensi Ludovico Borbonio flagitavit Cui Epus ingenti tum equitum, tum peditum exercitu conscripto mox presto fuit et nono die Maii 1475 relicto Trajecto se Novesium contulit quem Carolus magna cum gratulatione armatum armatus excepit admirantibus eminus hostibus magnitudinem atque splendorem copiarum in vigilia Sanctorum Petri et Pauli Apostolorum Carolus Dux obsidione Nussiensis opidi soluta recessit suasu et consilio Imperatoris qui tunc in auxilio Nussiensium praesens cum maxima multitudine armatorum hominum, Principum, Civitatumque Imperii omnium. Post cujus discessum Hermanus Gubernator Ecclesiae Coloniensis Castella, opida munitiones et villas pro majore parte Episcopatus paulatim obtinuit ita quod obedientia Ruperti valde fuit in brevi minorata quod erat miserabile videre.

Carolus Epum Leodiensem cum copiis Noviomagum misit, ubi mansit in praesidio usque ad Septembrem. Ipse autem statim in Brabantiam profectus est. Gallus enim in omnem occasionem intentus Burgundo negotium undique facessivit Helvetios concitat ut Ferretanam ditionem invadant nec ita tamen conquievit, Renatum Lotharingiae Ducem quamvis qua pollicitationibus a Bellicoso avertit, insuper et ditiones ejus invadat ab incauto Principe extorquet qui Burgundiae ad Novesium sedenti bellum indicit

quinto calendas Junias atque Artesiam misere depopulatus est Burgundus tanta confoederati Principis insolentia perculsus Galloque perfidiam imputans obsidionem tum confirmavit sed pace facta, ut diximus ad Novesiam Carolus infestis signis gallos adortus omnia pavore et fuga complevit, Anglus trepidationem auxit qui florentissimum exercitum Burgundi copiis commisit. Sed Burgundus pravo consilio usus victoriam prosecutus non est Lotharingi odio in quem ducere festinabat. Decimo quarto Calendas Novembris, induciae novennales inter Carolum Principem et Ludovicum regem invite proclamantur † Et tota vis belli in Lotharingum incubuit recentis perfidiae reum ut qui importuna admodum obsidione Novesiana Caroli Principis amicitiam prodidisset. Subacta Lotharingia facili expeditione et non amplius quam trimestri spatio Dominum mutavit. Renatus apud Gallum profugens latuit nequicquam Regi molestus, ut ex pacto auxiliares copias submitteret Burgundioni depellendo, sed ille dissimulans novae tragediae catastrophen moliebatur tantisper cum Bellicosa colludens dum Ludovicum a Lucemburgo comitem stabuli in casses suos pertraxisset qui sanguine suo utrumque placavit. Decimo enim quarto calendas Januarias Parisiis plectitur atque apud Franciscanos eadem in urbe sepelitur. Privatae simultates Burgundioni cum Lucemburgio intercesserant quas historiographi latius recensent. Ex illo retro fluere et sublapsa referri omnia et Bellicosi Principis fortuna rotam invertere.

Deux cens cordeliers vindrent lever le corps et porter en leur église de quoy se dit l'enigme que deux cens Cordeliers ont eu la teste tranchée

Hujus mortis revelationem divinitus fuisse P. Laurentio Muschesclio asserit Petrus Colins in hist. de Dnis Angiens - vide infra lineam

En ce temps la était Prieur des Chartreux lez Anghien un nommé Muschescel Religieux de singulière dévotion et de saincte vie qui par révélation dénonça a ses religieux la condamnation de leur Seigneur d'Enghien, ses afflictions et le moment de son exécution, invitant ses religieux, a son exemple à se mettre tous en dévotes prières pour le salut de son âme. Pierre Colins

Helvetiis in primis pœnas dedit quos in ipsis Alpium latibulis lacessere ausus. Iste D Ludovicus fuit semper amicus Cartusianorum d[i] Capellæ, et misit illis multas pecunias unde factæ sunt vitreæ fenestræ.

Wilhelmus 6 Dux Montensis secundam duxit uxorem Sibillam filiam Marchionis Brandeburg cumqua ex devotione fundavit monasterium Ordinis nri prope Juliacum.

D. Joannes Theoderici ad meliorem vitam migrat. De quo Dorlandus lib 7. cap 30

D Joannes Theodori Delphensis in profesto S Augustini obiit monachus professus et sacerdos d[i] Capellæ in qua vixit circiter XL annos. Ante ingressum ordinis fuit Magister Artium Coloniensis et rexit scholas. Receptus fuit ad ordinem a D Gerardo Maghel. Post ingressum Ordinis valde religiose est conversatus in magna simplicitate parcitate et rigorositate Ordinis. Valde parum loquebatur aliem quia impeditoris linguæ fuit. Diligens in scribendis et ligandis libris, potens in abstinentiis et vigiliis. Vir valde bonæ famæ et bene dilectus ab omnibus propter probatam ejus conversationem.

In monasterio nro de Schuet altera Magdalenæ vel circiter fuit sepulta in magno cæmeterio Mater D Thomæ religiosi ibidem quæ reliquit partem d[s] suæ nro monasterio de qua se ante diximus.

Obitus D. Petri Fabri Capellani Anderlectens et Conversio Decani ad Ordinem nrum

In profesto S Lucæ circa octavam ante meridiem obiit Petrus Fabri alias de Curia Capellanus Anderlectensis qui die sequenti fuit apud nos sepultus in ambitu nro. quem cum inungere vellet Decanus D Petrus de Thenis

circa pectoralia et corpus invenit cilicium quod fuit solitus portare quod ille ignorans putavit emplastrum, sed post recognoscens, stupefactus fuit poenitentiam viri illius. Hinc concepit affectum ad intrandum Ordinem nrum quod et fecit. Obiit hoc anno

Jacobus Backer — 2 Martii D. Jacobus Backer Amsterdamensis professus et Vicarius domus Ultrajectinae qui longo tempore fuerat Procurator, deinde longo tempore Prior.

D. Joannes Balen quondam Vicarius Cae Bruxellensis laudatur — Ipso die XI Virginum obiit D. Joannes Balen monachus professus Ds. Capellae receptus ad Ordinem a D. Laurentio Priore. Ante ingressum Ordinis fuit Magister artium in Porco promotus cum D. Arnoldo Kaerman Priore dictae Ds. et Visitatore. Ita laudabiliter segessit in Ordine quod factus sit Prior Amsterdami fere sex annis. Inde domum reversus cum domus Bruxellae esset initiata illuc missus est Vicarius. Et idem post aliquot annos electus est in Priorem domus Zeelem prope Diesth ubi fuit circiter decem annis Prior quo tempore multas eleemosynas contulit domui nrae Bruxellensi. Exinde absolutus quia podagricus esse coepit ad domum professionis suae reversus est ubi laudabiliter et gratiose vitam finivit. Hic fuit valde dulcis et modestus, morigeratus, mansuetus et religiosus et bene ab omnibus dilectus.

Joannes de Indagine scriptor celeberrimus — Circa annum 1476 obiit D. Joannes Indaginis monachus professus domus montis S. Salvatoris prope Ephordiam qui alias fuit Prior dictae domus et domorum S. Elisabeth prope ~~Hassa~~ Issen cum et Miae Dei prope Frankenfort et Gratiae Dei prope Stetin. Habetur nomen ejus sequenti anno 1477 in charta. Vir fuit in Divinis Scripturis studiosissimus et valde eruditus atque in jure

Jure canonico egregie doctus, ingenio clarus, consilio promptus et providus, plusquam trecentos tractatus edidit et quaestionum solutiones paene innumeras et insignes. item in multos libros Bibliae commentarios eleganter composuit. Vide Biblioth. Cart.

D. Joannes Vicecomes de Carbonio fundator domus Glandeii

In charta hujus anni habetur D. Joannes Vicecomes de Corbonio miles Dnus de briaco fundator domus Glandeii Item in charta 1488 fere iisdem verbis an idem vel alius forte filius quod hic additur de fundatoribus.

Decanus Anderlaci resignat decanatum

ANNO 1476 2a feria in Paschalibus D. Petrus de Thimo de quo supra egimus, resignatis Decanatus Anderlectensi et aliis pluribus beneficiis, monachus factus est in Schueten multa passurus est.

Margareta Mesmakere ordinat fieri cellam

Domicella Margareta Wytenberghe prima uxor Gulielmi de Mesmakere Secretarii oppidi Bruxellensis curavit fieri hoc anno unam cellam notatam littera K. quae insuper tot et ~~tanta~~ beneficia contulit domui ut vocaretur Mater Conventus quam in principiis ~~hujus~~ fundationis hujus domus ~~Diximus~~ vidisse Patres nostros in ~~Spir~~ Spiritu.

Item Maria Vander Berck

Item Domicella Maria Vander berck quae anno 1474 emerat vivaria tot Offenhem III^{C} L Rhenensibus pro sustentatione unius Monachi, hoc anno ordinavit fieri unam cellam signatam littera L pro cujus constructione Dedit anno 1478 Centum quinquaginta coronas qualibet

D Joannes Florentis receptus

XXIIII $\not{S}$. — D Joannes Burgis alias Florentis noviter promotus in artibus et partim expensis hujus domus Lovanii studiis sustentatus circa Pascha ad hanc domum altricem suam divertit

et regulariter protractus tandem delicentia Principalis Visitatoris et consilio D. Henrici quondam hic Prioris qui juvenem noverat fuit receptus 28 julii et 1 Augusti vestitus, post gradum Sacerdotii adeptum obiit ut infra dicetur.

Hoc anno MCCCCLXXVI D. Henricus Arnoldi Prior Carthusiensis in Basilea (de quo vide biblioth. p. 124) Venerabilis et multum devotus Pater edidit typis expressam litaniam magnæ efficaciæ contra Turcos pessimos Christiani nominis inimicos.

Pulsus meridianus Intimamus omnibus personis Ordinis qualiter S. D. N. Papa Sixtus ad perpetuam rei memoriam per bullam suam cupiens partes inclytæ Nationis Gallicanæ et præsertim Regni Franciæ persistere de cetero in pace. Et ut natio ipsa a bellorum strepitu persistat immunis, statuit et mandavit virtute sanctæ obedientiæ ut sub pœna excommunicationis latæ sententiæ omnibus et singulis Ecclesiarum Rectoribus et Prælatis et aliis quibuscumque personis ecclesiasticis sæcularibus et regularibus quorumcumque ~~Ordinum~~ Ordinum quatenus in omnibus civitatibus oppidis et castris et villis et locis quibuscumque Dno Regi Francorum subjectis et quibuscumque Ecclesiis habitalibus ut singulis diebus circa meridiem pulsent vel pulsari faciant campanam eo modo quo de vespere pulsari consuevit in memoriam Annuntiationis per quam Gabriel Angelus B. Virginem Mariam ore proprio salutavit dicens Ave Maria gratia plena et reliqua. Ut dictam campanam audituri ad salutandum præfatam Virginem reddantur attenti, quam vocat et vocari vult Ave Maria pacis.

1476

Concedit omnibus Christi fidelibus utriusque sexus per totum regnum consistentibus qui pulsante campana hujusmodi in meridie vel qui eam forsitan audire nequiverint, præmissorum memores orationem Dominicam prædictam Ave Maria cum reliquis devote pronuntiaverint et pro pace Altissimum deprecati fuerint trecentos dies indulgentiæ pro qualibet vice de injunctis pænitentiis eis misericorditer in Dño relaxat perpetuis futuris temporibus duratura. Idcirco personas ordinis sub ditione præfati Regis existentes hortamur attente ut præmissas pulsationes et orationes facere non omittant propter periculum evitandum et indulgentias consequendas.

Status belli et Patriæ

Non possum dissimulare Regem Franciæ harum orationum fructum et effectum consecutum fuisse. Vidit enim hoc anno suum æmulum et adversarium humiliatum et sequenti anno extinctum, dicto ducem Burgundiæ. Helvetii enim hoc anno Carolum in fugam cogere quem nemo hactenus vitabundus conspexerat optima spolia lecta et cum illis Ducis suppellectilia et gemmæ nullo pretio æstimandæ. Carolus Lausanæ receptus indignatione animi ægritudinem concepit, qua discussa moratum obsidet oppidum Sabaudis Helvetiisque conterminum ubi infeliciter iterum pugnavit. Quatuor supra decem millia occubuerunt.

Granso, Murtia, Nanceiumque Carolo gazas, agmina, corpus abstulerunt.

Miserabilem hanc cladem universa Gallia libentes accepit præsertim Ludovicus Rex toties fidei suæ proditor quoties Bellicoso damnosus esse potuit, qui et decies centena

a 41/

1476

aureorum millia in solam Helveticam militiam hac expeditione effudit super alias omnes ~~eas~~ ~~expensas~~ impensas quibus propterea se obligavit praeter Helvetios ~~verum~~ vero gallumque totus etiam orbis contra Ducem conspirasse videtur, nescio quo Dei judicio.

S. Hieronymus in litaniis quolibet invocandus

Pergunt nri Patres Diffinitores : Ad honorem Dei et Beatissimi Hieronymi Doctoris Sae Ecclesiae eximii, ordinamus quod in litaniis privatis per totum Ordinem nrum pronuntietur Et in eisdem litaniis post B Gregorium conscribatur.

Provida intimatio

Quia veridicis relationibus aptisque testimoniis reperimus D Joannem Vituli Monachum professum Cartusiae multiplicer fecisse falsitates et fraudes hortamur ~~et advisatos~~ advisatos omnes Priores esse volumus singulasque personas Ordinis ne amodo suis credant scriptis falsitatis et fictis commissionibus tanquam sibi datis cum non sit verum tales commissiones fuisse sibi commissas. Et quod amodo non sint ita faciles ad credendum talibus damnatis perversorum adinventionibus. Ut si eumdem Joannem Vituli apprehendere quoquo modo possint quam citius Carceri mancipent, et tute custodiant donec captione Rdo Patri intimata aliter sit provisum.

Fons ultra vivaria acquiritur

Eodem anno inceptum fuit tentari de fonte acquirendo (sunt verba libri fundationis) quem actu habemus ultra vivaria nra Nota quod quadam vice ante plures annos dumodo mentio hic fiebat de fonte Pipsepyse acquirendo. Transeuntibus fratribus eis quodam spaciamento per locum illum videns in fine fossati ibidem aliqualem aquam licet modice emanentem

Quidam e fratribus cogitabat quod ibi posset fortasse esse origo fontis quo talia cogitante visum est sibi audisse saltem mente: Ecce in isto loco habebitis adhuc fontem, quod ille tacitus revolvens cognovit finaliter id evenisse licet graviter et non sine magna hæsitatione plurimarum et experientia desuper capta et expensis multis et mere gratia Dei.

Eleemosyna Prioris Antuerpiæ

Eodem anno in festo S Mauritii D. Joannes de Monte Prior Antuerpiæ dedit huic domui centum petros quos prius concessarat et calicem unum, Item ejus predecessor D Nicolaus Harlem dederat centum Rhenenses, ex quibus pecuniis ædificata est una cella.

4r Amandus Amelen Conversus

10 Octobris Amandus Amelem lathomus habitum conversorum assumpsit et dedit in adjutorium cellæ suæ faciendæ L petros.

Obierunt

D Walterus Londanus quondam Prior Ruremundanus et primo Buscoducensis

Anno 1472 quando domus Buscoducensis fuit incorporata Ordini, institutus fuit Prior D. Walterus Londanus qui annis 24 domui suæ Carthusiæ Ruremundanæ præfuerat. Et hic post tres annos administrationis sive cæpit ipse viribus non virtute destitui quod cum optime sciret et sentiret abdicavit se Prioratu. Reversus est ad propriam domum ibi finem vitæ habuit pariter et laborum circa hunc annum 1476.

Et D Henricus Heeswyck Procurator item Buscoducensis in principio

In principio hujus anni die conversionis S Pauli ex hac vita migravit D Henricus Heeswyck secundum Prior Ultrajecti et Procurator ejusdem. Item anno 1469 a Capitulo Generali institutus fuit Rector (potius Procurator ut legitur in monumentis ejusdem domus) novæ Plantationis prope Buscumducis. Vixit in Ordine 38 annos

1476 – 1477

Præter Helvetios Gallumque totus etiam orbis contra Ducem Carolum conspirasse videtur. Galeatius Insubrium Dux, Fædericus Tarentinus ~~Renatus~~ Andegavensis Provinciæ Comes Jolanthis Sabauda fidem cum fortuna Principis sui mutavere, atque adeo Renato Lotharingo auspice Bellicosum Ducem vita et castris exuerunt ad Nanceium Austrasiorum Metropolim quam Carolus a Renato Duce post liminio receptam ultima omnium expeditione cinxerat. Cæsus ibi Carolus in Jarvillæ Campis instar Velitis triarii confecta pugna decertans turbavit aciem Ducis Nicolaus Campobassus Italus qui a Gallo subornatus primo certaminis tumultu cum turma equitum ad Helvetios se proripuit manifestæ proditionis reus. Hic finis Caroli factorum hunc exitus illum sorte tulit. Anceps fama toto Belgio de illo percrebuit, alii cæsum, alii incolumem dixere pro suo quisque affectu, sed repertum cadaver a quodam ephebo suo honorario Joanne Baptista Columna nudum et ore congelato ad fossam cui imminebat indicio unguium protensorum gingivæ inferioris edentulæ et cicatricis pugna Hericiana ad collum impressæ. Sepultus est jubente Lotharingo Nancei in æde primaria ad aram principem S. Georgii Martyris cui Bellicosus Dux peculiari cultu devotus fuerat. Si tanta fuit victoris inimici humanitas, quid sperandum de Divina bonitate? Neque enim Deus punit bis in idipsum. Multa præterea in eo eximiæ laudis fuere et quæ boni Principes imitari possint. In pauperes profusus sua etiam manu sportulas divisit æmulus Carolo bono, qui similis liberalitatis officio promptus Stratanæ familiæ conjuratione martyrii victima eleemosynæ sacrificium cumulavit

Nocte regum succubuit Carolus stylo veteri

Anno 1477

Nonis januarii die dominica perfidia Campobacii hujus ubique asseritur (+1)

(+1) Proditor Campobachius postremis ad Ducem Renerum verbis erat pollicitus viginti se equites apud Pugnacem cum foret transiturus (ad eum se ipse) relicturum qui sese proditionis ignaros simulantes occasionem interficiendi aut capiendi ejus essent observaturi. Verum cum Pugnacis acies multitudine hostium dissiparetur eo proditoribus exequendi facinoris modus est ereptus cæsa cum ceteris maxima eorum parte. Nolente Deo inter alia Pugnacis infortunia, hoc eum affici dedecore, ut a propriis mercenariis militibus interficeretur aut captus ad ludibrium veteribus hostibus traderetur; sed postremo hoc eum honore exemplo multorum regum et imperatorum decoravit, ut inter hostium amicorumque cadavera armatus vitam finiret.

Virtutes Ducis Caroli

Castus in conjugio, citra alterius thalami injuriam, continentiae lege se obstrinxit. In divos pronus canonicae preces quotidie Deo adnumeravit nulla occasione tantae pietatis facturam admittens Prophetae Regis exemplo qui septies in die collecta mente psalmum cecinit, et sine hac grata modulatione fidiumque obsequio numquam purpuram deposuit vel recepit. Rarum vero fuit in Bellicoso principe quod subdo: musicae artis peritissimus et proinde Musarum, gratiarumque alumnus, in balneo in triclinio disparem illam concordiam libenter admisit more Alexandri Macedonis cui peculiare olim fuerat pro hac modulorum inflexione animum vel intendere remissum vel remittere intensum. Litterarum Historiae que veteris praesertim indagator Guidone Brimeo Imbercurio interprete in hoc altero Parnassi vertice saepiuscule obdormivit. Ut hanc quoque lauram inter alia familiae decora saepe voluerit heros immortalis. Hae ex Cornelio a Marca in memoriam tanti Principis de Ordine de domo nra bene meriti. Huic enim Domui bene duo millia coronatorum tam in oblationibus donariis clenodiis quam aliis eleemosynis dedit.

Maria Caroli Audacis proles unica atque ditionum omnium paternarum haeres, Gandavi cum Margareta Eboracensi noverca annum agens vigesimum Gallo tumultuantes subsidet.

Rex Franciae Ducatum Burgundiae et Artesiae Comitatum invadit

Etenim Ludovicus XI Rex qui Mariam ad sacrum fontem susceperat, et ejusdem cum Carolo Delphino octeno nuptias valde affectabat, quum cassam se ludere operam animadverteret

1477

~~quamvis~~ quamvis anno superiore cum Audace ejusque herede novennales inducias pactus esset nihilominus Burgundiæ Ducatum et magnam Artesiæ partem velut immanis prædo invadebat. Interea rerum nuntios atque exploratores in horas hinc inde spectabat. Diversoria equis cursoriis in Gallia primus instituit. Vide Pyptium in lib. mont poli et alios historicos.

Mata de equis cursoriis

Non solum aderant Duci Mariæ foris pugnæ sed etiam intus timores. Guido enim Brimeus Imbercurii Toparcha atque Megæ Comes idemque Aurei Velleris eques frustra apud Cartusianos ~~nos latitans~~ Gandavi ab factione plebis captus necquiquam allaborante ad ejus liberationem Maria Principe, capite multatur et cum eo Hugonetus, quæ indigna tantorum virorum mors insigniter Mariam, ejus Novercam, Nobiles proboque omnes pervadit percuslit Unicam Ordinationem rebus deploratis hujus patriæ satis convenientem hoc anno reperio.

Guidonis Brimæi indigna mors

Quia in plerisque locis digna cum reverentia Sabbato post octavas Paschæ festivitas Compassionis B. Dei Genitricis Mariæ peragitur ob ejusdem laudem et preconium concedimus Domibus Ordinis que voluerint quod præfatum festum illo die solenniter cum candelis et refectorio valeant celebrare. Cujus solemnitatis officium sit sicut in nativitate, nomine nativitatis in nomen Compassionis mutato sed loco Evangelii Liber generationis legatur evangelium Stabat juxta Crucem Maria Mater Jesu etc

Festum Compassionis B. Virginis imperatur

Sixtus IV dat indulgentias plenarias cum facultate eligendi Confessores pro personis ordinis in die nativitatis B. Mariæ Virginis. Vide privilegia ordinis fol. 45

Sixtus IV Papa dat indulg. plen. cum potestate eligendi in die Nativitatis B. Mariæ

1477

Obierunt	
	Circa hunc annum obiit D. Laurentius Zeewen de Rosendaal Prior dᵒ
D. Laurentius de Rosendal Prior Romae Scriptor	S. Crucis in Roma; primo professus dᵒ Omnium Apostolorum prope Leodium
	ultimo dᵒ Cartusiæ.
D. Ludolphus Vanden Water principalis initiator dᵒ S. Sophiæ	Item Venerabilis D. Ludolphus Vanden Water principalis inceptor dᵒ
	S Sophiæ prope Buscumducis.
	Item nobilis Dna Magdalena fer de Vestemberg fundatrix Horti B.
	Mariæ in Germania.
Eleemosyna Curati de Viane	Hoc anno D Andreas Goswini Curatus de Viane dedit pro una cella
	in Schuch signata per littera S centum septem Rhenenses et anno 1474
	dedit octo decim annue pro prebenda unius monachi.
	Eodem anno D Michael pastoris Capellanus et Receptor dedit hic
	calicem et pacem argenteam, et anno 1479 dotavit anniversarium suum
	hæreditarie XXIII Rhenen.
Geldria ab obedientia Ducis Mariæ recedit	Adolphus Arnoldi Geldriæ ducis filius a Gandensibus custodia Curtracen
	eductus, militiæque præfectus apud Tornacum a Francis occiditur.
	Exinde Catharina interfecti Adolphi Soror consilio auxilioque Geldriæ Ordinum
	per universam Geldriam Ducis Mariæ Rectorem pelli curat, quamquam
	Carolus et Philippa dicti Ducis Adolphi liberi in potestate adhuc essent
Mors Ducis Mediolanensis	Ducis Ma. Galeatius Maria V Dux Mediolanensium in templo S Stephani
	confoditur a Joanne Andrea Lapo Lamponiano nobili viro Mediolanensi
	Reliquit is liberos Joannem Galeatium VI Ducem Med. cui Isabella
	Aragonia Neapolitani Regis ex Alphonso filio neptis juncta erat.
	Blancam Mariam Maximiliani Cæsaris uxore et Annam.
	Hoc anno D Joannes de Audomaro professus dᵒ Capellæ
D Joannes de Audomaro Prior Ziriczeæ	cum esset Vicarius in domo Delphen missus est per chartam Capli
	Prior ad domum Ziriczeæ ubi circiter sex annis fuit Prior usque ad mortem.

Mariae Principissae nuptiae

Augusti duodecimasecunda Gandavi Mariae Burgundae nuptiae cum Maximiliano Austrio contractae celebrantur. Vide Pontum Heuterum Chronicon.
Clamor factus est ecce Sponsus venit exite. Numerus nobilium equitum exceptis famulis erat mille ducentorum qui omnes Maximilianum nudis capitibus procedentes ~~circa~~ serta circum tempora e margaritis ingentibus confecta quibus pretiosi intermiscebantur lapides ferebant.
Illustrissima Dña Margareta vidua Caroli Audacis hoc anno 1477 dedit domui Capellae duas pulchras ampullas ponderantes XVI uncias et in promptis pecuniis C lib grossorum Flandriae. Ideo conventus de communi consensu assignavit dictae Dnae unam cellam V. septimam sub littera G tanquam fundatrici et dotatrici, et inhabitator illius cellae erit suus Capellanus orando pro ea nunc et in perpetuum.

Obitus Comitis Palatini

Obiit hoc anno mense decembris Illustris et Christianissimus Princeps Fredericus Comes Palatinus rheni et Dux Bavariae sacri Imperii Archidapifer ac Princeps elector in habitu Minorum Heydelbergae apud eos in ingenti pompa sepultus. Quem Trithemius valde laudat.
Mathias Hungariae Rex Austriam Stiriamque vastat et Bohemiae regnum Frederico extorquet.

D Laurentius de Muschezele ad Superos migravit
Vide fol. 31

Hoc eodem anno 1477 in profesto St Barbarae obiit Venerabilis Pater D Laurentius Muschezele Alostensis qui ibidem fuerat rector scholarum. Vir bonae vitae et famae et bonus clericus quamvis tantum grammaticus. Receptus est ad Ordinem a D Joanne Montegnya Priore circa annum 1432 et datus est illi Magister D Joannes Haycruce Hic igitur Laurentius omnium suorum testimonio fratrum, vir fuit vera religione conspicuus. Vir vita sanctissimus, et cum fuisset tribus aut quatuor annis in Ordine fratres (electione sibi concessa) constituerunt illum supra se Priorem quod

valde rigorose et religiose se ordine habuisset, rexit autem domum istam circiter octo annis, et ipsam tam in aedificiis cellarum quam idoneis personis multum valde decoravit.

Multiplicavit gentem et magnificavit laetitiam de virtute et pietate filiorum quos plures in ordinem recepit

Recepit enim ad Ordinem D. Rasonem (de quo Dorlandus lib 7 c. 26.) D. Henricum Loen (de quo idem Dorl. cap. 38.) D. Joannem Aldenardo circa annum 1441 (de quo Dorl. Cap. 34) D. Gasparum Vander Stock Lovanien.. Magistrum in Artibus qui fuit primus Procurator D. Brusellae, postea Prior Diestensis et postremo Prior D. Capellae Recepit et D. Hugonem Boletum de quo Dorl cap. 29 et D. Joannem Balen qui fuit Vicarius D. Brusellae in principio et Prior Amsterdamensis et Diestensis. O vere oliva fructifera in domo Dei! Habuit Procuratorem D. Arnoldum de Monte de quo Dorl. ~~Cap.~~ 7. cap. 33

Ejus liberalitas in pauperes

Anno Dni 1437 quo fuit in Priorem electus cum fuit ingens frumenti inopia (de qua scribit Trithemius in Chronico Sponchemendi) quod fuerit maxima fames in omni regione et praecipue in partibus inferioribus: in Hollandia, in Zelandia Hannonia et circa Rhenum ubique ingens exorta est, ita ut multi pauperes tam in civitatibus quam in villis fame perirent) ipse pauperum et calamitosorum omnium prodigus provisor et pastor erat adeo ut de Franciae partibus tanquam ad quemdam asylum pro stipe pauperes confugerunt. D. enim Gerardus Delph. qui eum praecessit in officio Prioratus fuit vir parens, solaria reliquit plena annona et blandis quae iste Pater Laurentius tam largiter erogavit tempore praefatae Caristiae et alia quae habere potuit ut inde magnam famam acquisierit in vulgo; neque tamen penuriam timuit vel

1477

de crastino cogitavit summa spe semper ad superna erectus. Post annos octo Prioratus sui hydropisim incurrit Deo ita disponente quo facilius famulum suum et amicum in secretiorem familiaritatem adsciceret atque in cellam vinariam introduceret. Postulans igitur reperta occasione sibi misericordiam fieri per Patrem Visitatorem ab officio dimissus est. Suo onere deposito, aquarum etiam pondus Deo adjutore deposuit. Dein Vicarius institutus tres et triginta annos vixit quod officium et ministerium laudabiliter quoque exequebatur de quo D. Judocus Vander Cleyen sic testificabatur: quoties inquit absente Priore Pater Laurentius visitandi gratia venit ad me in cellam: sermonibus suis et exhortationibus sic erexit me, stabilivit et confortavit, ut postea duas hebdomadas mihi gratiam Dei sentirem adesse: Eram siquidem pronior ad modestiam proclivior ad pietatem, promptior ad fraternam dilectionem et ferventior in precibus, subtilior in divinarum contemplatione et in cunctis observantiis Ordinis publice et privatim alacrior. Eadem die qua cessit e vita (ut a triginta tribus annis spoponderat Jacobo de Croy postea Epo et Duci Cameracensi mortis suae diem intimavit, cum enim decumberet ad mensam hora cenae in quadam magna societate unus dedit illi ictum in dorso ac percussit. Qui statis ex hoc turbatus et circumspiciens ubique neminem vidit, qui surgens ex mensa porrexit ad cameram suam compunctionem habens non modicam et revolvens in corde suo quid hoc esset, vel quod signum cepit recordari verbum praedicti Prioris Laurentii quibus promiserat se illi intimaturum obitum suum, postea intellexit eadem hora ad superos migrasse P. Laurentium, et propterea semper habuit

Egregium testimonium Sanctitatis D. Laurentii

Ordinem unum valde in honore. Electus in Episcopum Cameracensem eadem die qua fuit Consecratus in domo Cartusiensi Lovanii quae supra scripta sunt narravit. Vide Dorlandum lib 7. Cap. 28.

Maximilianus Belgicae Princeps inauguratus adhuc juvenis et imberbis

ANNO 1478 Maximilianus data acceptaque fide in Principem a Brabantis Flandris et Hannoniis recipitur, inauguraturque Solitis caeremoniis primariis in civitatibus celebratis.

Circa festum Paschalis Maximilianus quoque Middelburgi Zelandiae inauguratur, adesantque et Hollandiae Ordines. Ut vero Houckios ac Cabbelianos conciliaret sex septimanis manens frustra dat operam.

Aurei Velleris Comitia

Interea Brugis parata erant necessaria ad Equitum Aurei Velleris supplectionem quem Ordinem Maximilianus in templo Salvatoris jamprimum accepturus ac daturus erat. Pridie Calendas Maias accepit Ordinem ab Adolpho Clivio Ravastaind Regulo, torque cum aureo vellere collo ejus appendente Lanoij Dño Equitum hujus Ordinis natu maximo. Cum ipse varios eodem ornat honore.

Ludovici XI Regis timiditas

Quibus peractis Maximilianus pugnae cum Ludovico Rege conserendae cupidus in Artesiam flexo itinere auctoque validis Flandrorum copiis exercitu ad pontem Wendinum subsidit, Regem in certamen provocat qui licet instructissimum haberet exercitum attamen intra Atrebatensis oppidi muros continere sese consultius esse putavit.

Natalis Philippi Austriaci Principis

Nono calendas Julii hora tertia pomeridiana Brugae filius Maximiliano ex Maria nascitur cui nomen inditum Philippus. Ejus natalem hoc metro numeralibus litteris quidam expressit:

oMnibus a CCeptUs regnat noVUs ecce PhILIppUs.

Quarto cal Augusti e sacro cum lavacro suscepere Margareta Eboracensis Pugnacis vidua, infantique nomen dedit Adolphus Clivius Ravastaind Regulus nomine Caesaris Frederici: ac Petrus Lutzenburgius

fani S. Pauli Comes nomine Henrici VII Anglorum Regis: magnificeque abhis, a Brugensi Senatu, mercatorumque collegiis donis est honestatus. Exinde prolo

Induciæ inter Regem Ludovicum et Maximilianum

gantur inter Regem Ludovicum ac Maximilianum in annum induciæ quæ initium essent habituræ decimo quinto Cal. Aug. ea lege: Rex Maximiliano restitueret ante finem primi mensis quiquid in Comitatu Burgundiæ ac

instituit Comitatum Burgundiæ

Hannoniæ occupaverat: quod quamquam ægre tandem Rex consensit Germanos ac Helvetios veritus quibus parum placere sciebat Burgundiæ

Tornacenses cum Maximiliano transigunt

Comitatum Franciæ Provinciis junctum. Denique Rex Tornaco præsidium deduceret urbemque liberam relinqueret. Qui regio liberati præsidio mense novembri cum Maximiliano transigunt, pollicenturque se Francicum amplius non admissuros militem. Hæc de Statu Patriæ satis prolixe ad ordinem nostrum redeamus.

Domus B. Mariæ Annuntiæ apud Paderbornam Westphaliæ oppidum Ordini accedit

Novam plantationem prope Falckensteyn Ordini nro incorporamus in noie Pris et fil et Sptus Sti Amen. Quam plantationem domum Btæ Annuntiatæ in monte S Sixti prope Falckensteyn nominamus, quam etiam et Provinciæ Allemaniæ inferioris adjungimus, et preficimus in Priorem D Judocum a Prioratu domus Passionis Christi in Legnitz absolutum. Cui etiam committimus novellam plantationem recipiendam in Uysnia prope Zwickannam quam de consilio Visitatorum si expediens videbitur poterit acceptare sicut actum est anno 1480 ubi tunc de ea agemus. Hanc autem domum Beatæ Annuntiatæ fundavit egregius D Wedernerus Baldewyn utriusque juris doctor sacerdos quem credo Ordini nomen dedisse in statu Donati. Obiit circa annum 1488.

Obiit circa hunc annum D Joannes de Sabaudia Dnus Altikillaris ex fundatoribus Vallis Sti Hugonis.

252

Hic Ludovicus de Petronibus dicendus est de genere fundatorum dᵢ Maggiani quæ... fundari cœpta est anno 1318 sumptibus E. D. Ricciardi de Petronibus S. R. E. Cardinalis	Item nobilis miles Dnus Ludovicus de Petronibus Senensis fundator dᵢ Maggiani. Protector et benefactor dictæ domus. Hic Ludovicus de Petronibus dicendus est de genere fundatorum dᵢ Maggiani quæ fundari cœpta est anno 1318 sumptibus E. D. Ricciardi de Petronibus S. R. E. Cardinalis.
Venerandus Dnus Walterus Henrici Scholasticus S Gudulæ Construxit et dotavit cellam	Hoc anno in Schueh Magister Walterus Henrici Scholasticus Sᵗᵃ Gudilæ deputavit, ordinavit construere et dotare unam cellam pro quibus intendit et addixit dare VIᶜ Rhenenses P. Coes et in solutionem dictæ summæ emit pro nobis mansus dictum Dalvenblock pro XCIX Rhen. et quitavit pensionem vitalem inde exeuntem duorum saccorum siliginis pro XVIII peter. Et obiit quinta decembris anno 1494
Leonardæ Secretariæ Ducissæ legatum	Item eodem anno circa Jois obiit Secretaria Ducissæ Margaretæ noīe Leonarda, quæ in testamento suo legavit IIIᶜ Rhen. ut pro eis emerentur XX Rhen. annue pro sustentatione unius Monachi cui adjunxit dicta Ducissa IIᶜ Rhen. pro ædificatione unius Cellæ. Dictam donationem D Arnoldus Kaerman Prior Capellæ facile habuisset, sed demisit huic novellæ plantationi.
Margareta Van Berchem liberalitas	Item eodem anno nobis satis propitia Domicella Margareta de Berchem alias Jach de ~~Roeseetele~~ Roescoetele deliberavit hic donare unam præbendam annue XVIII Rhen. pro sustentatione unius Monachi instinctu et informatione Magistri Nicolai Ory Capellani Beginagii Bruxellensis, Ubi dicta Domicella fuit Magistra magna Beginagii sicut et prostitit. Vide lib fund. fol 45.
Promissio Catharinæ de Biesh	Item isto anno Soror Vicarii nri Jois Biesh, Catharina promisit nobis dare XVIII Rhen pro uno . jornali terræ quod dedit anno 1481.

1479

Turca Croiam et Scodram occupat

Mahumetes Turcarum Imperator ~~Crojam~~ Croiam Epiri urbem munitissimam occupat et Scodram Macedoniæ caput Venetiis eripit. Florentiæ quæ

Florentinorum conjuratio

libera civitas erat in templo liberatæ conjuratione civium in ~~…~~ Mediceos fratres quasi libertati publicæ insidiantes impetu facto Julianus occiditur Laurentius ærarii sacri munitione evadit. odium suscitat rixas.

Hoc anno 1478 Dux Clarentiæ in Angliæ occisus est qui fuit frater Ducissæ Margaretæ, viduæ Caroli Audacis, siquidem in malvaticæ vini dolio vivus extinguitur, et inde exemptus capite truncatus est, jure an injuria non est nostrum scribere. Consule Auctores.

Conjuratio plebis Gandensis

Bello inter Francos ac Belgas ad tempus sopito dissidium alio serpsit Gandenses enim mense februario anni 1479 contra urbis Rectores quod teruncio singulum cerevisiæ poculum onerassent arma sumunt. Inaudita conjuratio (quam apud Heuterum habes) brevi pugna proborumque victoria non sine præsenti numinis Divini auxilio extincta fuit.

Ludovicus Rex Duacum (nobile hodie musarum Emporium) clanculario ingressu interficere conatur. Sed fraude per Atrebatensem cujusdam mulierculæ (cui litteræ concreditæ erant) operâ Duacenatibus detectâ pedem referre turpiter cogitur. Id Regis animum adeo commovit, ut veteris civitatis incolas secundo damnavit exilio. Decima quarta Calendas Junias sagittarii et arcubalistarii Atrebatenses qui nonnihil omissis cæteris hic subsisterunt etiam solum vertere coguntur. Quo

Helvetii Regi Galliæ stipendarii

etiam tempore in Galliis sublato Francorum sagittariorum ordine a Carolo 7 Rege instituto Ludovicus Rex ab suis alter Siculus sibi timens Helvetios advocat stipendio annuo affluo concesso fidos sui futuros custodes. Genebardus Gallus scriptor hoc in melius interpretatur

et dicit quod cum Helvetii rapinis et latrociniis vacarent hoc anno primum a Ludovico Gallorum Rege stipendia moventur.

Jam nra repetamus. Hanc ordinationem factam in Capto anno lego: Quia intelleximus quasdam personas Ordinis sine aliqua Commissione ab eodem eis facta praesumptuose inconsulte ex propria Voluntate procurasse protectiones pro Ordine nro a R.mis Dnis Cardinalibus per brevia Apostolica cum ipse nr Ordo ab initio sui usque ad tempora praesentia semper fuerit sub speciali protectione, et grave sit Dnis Cardinalibus in majoribus occupatis nrer intendere nec Ordini expediat. Ea propter nos Diffinitores Capli Generalis Ordinamus et praecipimus sub poena majoris excommunicationis quam quilibet contrafaciens ipso facto incurrat, ut de cetero nullus id facere attentet. Nos enim S. D. N. Papae et omnium Dominorum Cardinalium protectione potius gaudere volumus et ad quemlibet ex ipsis in Causis nris nobis magis subvenire volentem liberum optamus habere recursum. Nescio an Ordo tunc sicuti jam anno 1627 detractabat habere specialem Protectorem quandoquidem ad quemlibet volebat habere recursum. Et domus Montelli anno 1477 obtinuit indulgentias plenarias cum facultate eligendi Confessorem in Nativitate B. Mariae cujus expeditionis Commissa data est gubernatori Urbis. Postea tamen habuerunt unum Specialem. Hoc anno in Schuet fuit facta coquina nova cum duabus Cameris Cella domicillae Vander Borck fuit ad inhabitandum praeparata ad quam ivit mansum D. Joannes Florentis qui infra octavas Pentecostes suscepit Ordinem Presbyteratus

Joannes Florentis moritur

1479

et post paucas missas celebratas moritur, ultima Augusti, junior monachus sed primus monachorum qui hic obiit.

Eodem anno tempore visitationis hujus Domus &c, in profesto Nativitatis B. Mariae, D Arnoldus Kaerman Prior Capellae apportavit nobis recognitionem D Jacobi de Masteyn militis, octoginta librarum Flandriae LX pro redditibus emendis et XX pro cella construenda pro habitatione et sustentatione unius monachi Domus Sylvae S Martini. Isti Dni de ~~Mastayn~~ Mastaing fuerunt etiam benefactores D. Sylvae S Martini Et nunc adhuc fautores Ordinis.

D Jacobus de Mastayn construxit et dotavit cellam

Item eodem anno circa festum Omnium Sanctorum Mgr Joannes Comperes Canonicus Antverpiensis fr Confratris nri Dni Petri Comperes dedit in eleemosynam 40 coronas de XXIII/st quamlibet ad emendum vel quitandum duas similes coronas annue pro Anniversario suo hic perpetue celebrando quas tunc voluit levare ad vitam suam. Sed anno 1482 dedit nobis ea conditione ut dum viveret cantaremus unam missam de Spiritu S[to] et eodem die fes essent sui memores in memento et daretur pitantia vini.

Eleemosyna Mgri Joannis Comperes

Simile fere petiit Dnus Michael de Anderlaco quo ad missam de B. Maria V. quorum donatione quitati fuerunt sex floreni censuales.

Hoc anno 1479 in horto Christi prope Noerdlingam obiit Dnus Conradus Merhet professus g Herbipolensis, Cartusiae scriptor celebris, Cantorque doctissimus. Vide biblioth Cart.

Conradus Merhet qui plurimos libros in usum chori scripsit

Sexto Calendas Augusti Maximilianus Princeps numerosissimo in Morinos tracto exercitu Teruanense oppidum vallo ducto obsidione premere aggreditur.

Septima Augusti memorabile illud ad Veterem Villam seu Guynegatam praelium inter Gallos qui Teruanensibus suppetias veniebant cum

Praelium Guinegatense

Maximiliano ambigua admodum fortuna alea committitur
Mansit tamen penes Principem utrum Victoria etiamsi non incruenta. Quod audiens Arenbergius in partibus Leodiensibus facile de prosequendo bello consilium emisit.

Sub id temporis Libericum ab Ramontio flammis deditur.

Franci Praesidiarii qui ~~Tornacum~~ Ternanam Bethuniam ac fanum Pauli occupabant in Flandriam excurrant et evastant. Misera ubique rerum facies et plurima mortis imago.

Anno praecipiti induciae inter Principem atque Regem coeunt ad proximas usque Calendas Aprilis insequentis anni.

Joannes Rex Aragonum moritur

Joannes Aragonum Rex annos unum et octoginta natus Barcione moritur, succedente filio Ferdinando magno.

Gratia Maximiliani Principis

Extat gratia Maximiliani Principis Conventui facta de non solvendis exactionibus sub ejus signo manuali in pergameno de anno 1479 3 decembris.

Margareta Austriaca nascitur Bruxellis

Anno 1480 quarta idus Januarii circa horam diei undecimam Bruxellae Maria Dna una filiam parit dictam ad sacrum fontem Margaretam. Fredericus Cluniacus Praesul Tornacensis eam in S Gudulae Baptismalibus undis tinxit. Suscepere Margareta Eboracensis Pugnacis vidua Anna Burgunda Ravastaini uxor et Joannes Challonius Orangiae Princeps.

Mense Martio induciae inter Ludovicum et Maximilianum adusque Julii initium, iterum in unum annum ..... Atrebati propagantur.

Andreas de Tornaco professus Domus Capellae in Monasteriotschuel secundo facit professionem de licentia et mandato Rdi Patris Cartusiae per epistolam sigillatam quae ejusmodi tenoris est.

1480

Litterae Rdi Patris ad Conventum nrum

F. Antonius humilis Prior domus majoris Cartusiae auctoritate Capli et nra qua fungimur, super annum ordinamus per praesentes et senese injungimus quod sub poena inobedientiae implere volumus ut D. Andreas de Cornaco hospes in domo nra Dnae de gratia prope Bruxellam Ordinis nri Cartusien ad statim ibidem profiteatur visis praesentibus prima die Capli, et de cetero pro professo ibidem habeatur injungentes Priori et Conventui ut in hoc nullam difficultatem faciant nam ipsius loco D. Joannes de Colonia eorum professus in domo Capellae profitebitur quod et similiter fieri volumus et jubemus. Datum Cartusiae XII Martii Anno Dni MCCCCLXXX sub sigillo dictae domus in testimonium premissorum.

Insolentia Gandensium Principes ex urbe discedunt

Vere hujus anni Gandenses Ordinum Flandriae consensu maximeque ~~Drdzellae~~ Dni instructu Maximiliano leges sumptuarias quibus familiam instituat ditiones que regat scribunt qua insolentia cum uxore Maria urbe descedens Mechliniam contendit, eaque ibi relicta Bredam est profectus inde Getrubergam, conscensaque navi Rotedrodanum venit ubi in morbum incidens adeo graviter aliquandiu laboravit, ut medici de vita desperarent, sed tandem natura morbum superante convaluit.

Mutatio Priorum in domo Gandensi et Delphensi

In Caplo nro non nisi admonitiones factae, et concessae Indulgentiae a Sixto Papa intimantur oibus personis Ordinis et forte etiam oibus fidelibus prout status Ecclesiae bonae exigebat. D. Ludovicus Pottier Priori Gandensi ad magnas instantias suas et propter infirmitates corporis facta est mia in cujus locum elegerunt conventuales D. Simonem de Horreo Priorem Ds Delphensis

professum suum et Delphenses D. Gasparum Vander-Stock profes. Capi.

Turcæ cæsi — Turcarum 30000 cæsa sunt a Stephano Bathoreo Transilvaniæ Transilvaniæ Valvoda. Hoc eodem anno Mahometes obsedit Rhodum cumque jam pene vicisset divino miraculo victus fugatusque fuit. Mox invasit Rhenum Siciliæ Hidrunti Civitatis Epum medium secuit populumque ut oves mactavit.

Cœnobium Transfigurationis Jesu Christi in Reinschaw accessit Ordini — Cœnobium Transfigurationis Jesu Christi in Reinschaw prope Zwickaw in Misnia Saxoniæ fundasse circa annum 1478 perhibentur; cui narrationi concordat charta Capli hujus anni quæ sic habet: Novam plantationem in Misnia ob reverentiam et devotionem illustrium Dominorum et Principum Saxoniæ Matrisque eorum et aliorum devotorum Ordini nro incorporamus in oie Pris et Fil et Spis S.a. quam domum Transfigurationis Jesu Christi Vallis S Martini in terra Meynensi nominamus, et per totum Ordinem nominari volumus et eam Provinciæ Alemaniæ inferioris adjungimus. De qua tamen in annalibus Cartusiæ Erphordiensis hæc fere totidem verbis leguntur: Sub Priore XVIII Erphordiensi D Judoco Kristein viro eloquentiâ singularis magnaque industriâ novellis surculis cœptum est provideri domui Transfigurationis abductis ex Cartusiana Ephordiana quatuor Religiosis. Ordini vero dicta domus cooperante D Hottonio Præposito Canonicorum Regularium qui eam prius incoluere, accessit. Ipsius enim et suorum pari consensu effectum est ut per Sedem Apostolicam Ordo Cartusiensis ibidem erigeretis.

Incorporatio Ds Juliaca — Novam plantationem prope Juliacum Ordini nro incorporamus in noie Pris et fil et Sp. S. am. quam domum Compassionis B. Mariæ

1480

in Cantario nominamus.

Prima Septembris obiit Generosus Dnus ~~Vdalricus~~ Vdalricus Comes de Westenborck fundator Boni Lapidis Germanice Guitelstain apud Vrachium fuit olim Praepositura Monachorum Benedictorum.

S. Ulricus Herbipolensis Scriptor floret

Circa hunc annum ex hac quoque vita migravit Vlricus Herbipolensis professus Horti Angelorum prope Wirceburgum Sacrae paginae licentiatus non solum Divinarum ~~sed etiam~~ verum etiam humanarum litterarum egregie gnarus, prudentia excellens ingenio acer plurima tum oratione tum carmine lepide eleganter et decore composuit. Bibl. Cart. Sutor - Dorlandus -

Insulani Francos praedantes vicinos fugant. Exinde Rex circiter viginti virorum millia in ditionem mittit Lutzemburgensem Duce Carolo Amboisio qui primo impetu Vertonium expugnat Ivodium per deditionem accipit ac in Franciam cum copiis revertitur. Chimarus Luxemburgensium Praefectus congregatis circiter duobus peditum millibus ac octingentis equitibus recipiunt exuruntque arcem Hasprean mittitque Maximilianus Chanteraine Dominum cum aliis quatuor virorum millibus et praedatorum aliquot Castella apud Lutzemburgios Namurcos ac Leodios expugnat. Exinde Maximilianus dimisso exercitu Lutzemburgum venit inauguraturque. Invisit hic eum Archipraesul Treverensis Comitatus quadringentis equitibus.

Notatur signanter in libro fundationis obstallum quoddam Anderlecten

Hoc anno conventio facta est cum monasterio de Schuet et haeredibus Dni de Mol Canonici Anderlecten et concordatum de antistadio seu den obstal ante domum ~~ante domum~~ Dni Petri Fabri pridem de cujus distinctione patet in littera desuper facta illo et puto satis distinctum fuit per novam plantationem et parva fossata, de quo antistadio jam controversia est cum Patribus Minimis

Eleemosyna domicellæ Catharinæ Vanden Bossche Beguttæ

Eodem anno Domicella Catharina Vanden Bossche Beguina Bruxellensis dedit pro sustentatione unius Monachi hortum unum cum tribus domibus superstantibus dictum de Clootbane sub censu ff lib monetæ usualis unius caponis quæ æstimavit ultra onera ad XX Rhenen quod ipsa levabit in vita sua et Magister Nicolaus Ory (cujus æstimo extincta fecit) post obitum dictæ domicellæ si ipse supervixerit et fecerit officium missarum et aliorum quæ promisit, et post amborum vitam veniet ad nos.

Magistri Nicolai Blien petitio et eleemosyna

Feria sexta infra octavas Assumptionis B. M. obierunt Magister Joannes de Groote Cancellarius et Sigillifer quondam Brabantiæ pater confratris nri et Joannis de Groote. Et eodem die Magister Nicolaus Blien Doctor Lovanii qui ambo fuerunt magni amici hujus domus et benefactores in vita. Et hic D. Nicolaus pro Anniversario suo et pro quibus desiderat, hic annuatim celebrando legavit XX Rhenenses semel ad unum Rhenensem annuum emendum et aliquot libros. Item octo modios siliginis mensuræ S. Trudonis perpetuæ intuitu D Marcelii qui sibi in seculo servivit in scholis regendis in Flandria fere XI annis.
Item petiit ut Prior hujus domus haberet curam filii sui naturalis Nicolai in levando redditus et suos et disponendo eum ad scholas usque ad XXV ætatis annum ut posset fieri religiosus quod Visitatores et Prior Cartusiæ consensit.

Obitus Dni Joannis de Monte Prioris Cæ Antverpiensis et benefactoris hujus Ds

In profesto S. Andreæ obiit V. P. D. Joannes de Monte, Prior Antverpiæ qui præter ea quæ contulit ad construendam cellam ut supra narravimus languens in infirmitate de qua occubuit ex informatione P. Visitatoris Arnoldi dedit 10a octobris ad opus novæ Ecclesiæ perficiendæ X lib. gross et crebras pitantias conventui frequenter transeundo per hanc domum adiens Visitatorem Capellæ quia habuit et curam bonorum Cartusiæ, et libenter refocillabatur hic super tædio officii sui.

D. Arnoldus Kaerman Prior Capellæ adjuvat Rdum Episcopum Cameracensem D Henricum de Bergis in reformatione monasteriorum Diœcesis suæ - Vide infra lineam (pagina sequentis)

Item eodem anno in nundinis Septembris P Visitator D Arnoldus procuravit ad novam Ecclesiam perficiendam a Patribus Ordinis sex libras et post electionem novi Prioris Antuerpiæ D Henrici Duneolant adhuc obtinuit ab eo III libras die S Luciæ unde rediit infirmus sed zelum Dei habens sollicitavit tam Lovanii quam hic Bruxellis apud Epum Cameracensem pro manutenentia reformationis inceptæ Monialium de Ghelinghien cujus ipse fuit primordialis et principalis promotor.

Circa principium anni obierat Rdus Pater Joannes de Burgundia Epus Cameracensis qui dictæ diœcesi præfuerat 40 annis. Successit ei Magister Henricus de Bergis doctor utriusque juris dictus Prothonotarius. Hic primo anno Episcopatus sui in die S Martini fuit in domo Capellæ et comedit in refectorio et dedit X coronas aut circiter, et D Arnoldus adjuvit eum reformare monasteria

Hyems valida

Annus 1481 satis luctuosus fuit Ordini nro et præcipue nræ Provinciæ propter præstantissimos et exemplares viros quos per mortem amisimus. Erat hoc tempore intensum gelu et hiems valida nociva senibus. Ex is causis forte morbum incurrerunt sed et vineæ ac arbores multæ fuerunt mortificatæ.

Moritur D Nicolaus Falconisse Doctor - alias Valkenisse

† Circa Epiphaniam obiit Magister Nicolaus Falconisse doctor in medicis socius quondam M Henrici Loen tam in promotione quam in Porcensi fundatione et gubernatione Pedagogii. Iste fuit Archidiaconus Antuerpiensis et Canonicus B Mariæ Cameracensium. Hic acquisivit nobis indultum Apostolicum pro Ordinibus suscipiendis a proximiori Epo sub Nicolao Papa V. Habet in hac domo anniversarium semel quia dedit centum Petros auri et sæpius gratiam pitantiæ.

Obitus Prioris Dni Henrici Loen primus Prioris hujus Domus

Altera S. Antonii obiit D. Nicolaus Kerker Amsterdamensis monachus domus Ultrajectinæ qui per XXV annos continuos devote et cum labore sudavit in officio Sacristæ, in exemplum longanimitatis et patientiæ aliis. Tertio februarii obiit V. P. nr D. Henricus Loen Vicarius dæ Capellæ. Hic ante ingressum Ordinis fuit Baccelarius formatus in theologia Lovanii. Vir magnæ scientiæ et famæ et bonæ vitæ, natione Lovaniensis Qui in prima formali promotione dictæ Universitatis fuit primus, et fundavit Pedagogium Porcense cum socio supra dicto Magistro Nicolao Falconissæ et diu rexit. Fuit etiam et si voluisset ibidem permanere fertur quod ipse fuisset Canonicus (vel Decanus Sti Petri) sed divina inspiratione preventus intravit Ordinem nrum in domo Capellæ receptus a D. Laurentio de Muschessel circa annum 1441 in die Assumptionis B. Mariæ. Fere per totum annum novitiatus fuit infirmus. Post professionem institutus est Vicarius, deinde absoluto D. Laurentio electus est in Priorem dæ Capellæ, quod officium laudabiliter gessit et fuit Convisitator hujus Provinciæ circiter 8 annis, sed anno 1456 fundata domo Bruxellensi quam ipse juverat erigi procuratum est a Patre Reverendo (ipso nesciente) quod hic absolutus ibidem rector institueretur. Extitit autem ibidem Rector et Prior circiter XXIX annis. Post hæc auxilio Dni Arnoldi Prioris hujus domus (Capellæ sc.) impetravit a Caplo generali niam et sic reversus est ad domum hanc matrem suæ Professionis anno LXXV, et anno LXXVII mortuo D. Laurentio Vicario domus hujus factus est iterum Vicarius plus quam tribus annis

alias de Valkenisse

Gymnasii Porcensis Institutor ac Rector primus extitit Henricus de Loe vir sapientiâ et vitæ sanctitate celeberrimus qui vigesimus quartus Academiæ Rector anno fuit. Cumque annis jam pluribus Gymnasio præfuisset anno ab Academia condita circiter XIV Sacro Cartusianorum Ordini sese voto adstrinxit in eoque exactis quadraginta annis ætatis suæ anno LXXV Christi 1481 obiit. Hæc Nicolaus Vern. Vernulæus in Academia Lovaniensi

Henricus a Bergis Epus Cameracensis vir fuit nulli optimorum antistitum pietate aut alia virtutis genere secundus. Victum impartiebat egenis, succurrebat laborantibus, orabat frequenter. Docebat etiam. Quod enim docendi genus salubrius, ac optimo illi, et vivi Deo gratius, quam aberrantes recte monendo, concionandoque ad viam reducere virtutis, quod ille strenue faciebat. Adjiciam quod et studia coluit, studiosos amavit. fovit ~~provexit~~ Barlandus in Chron. Brabant. Electus est Episcopus anno 1480 ~~sede~~ Chronographiam Ecce Sacerdos magnus qui in diebus suis placuit Deo / et si addatur hæc verba: et inventus est justus. annus mortis indicabitur 1480...

id est usque ad obitum suum. Erat tunc annorum circiter LXXV. Hic fuit multum pius, mansuetus, dulcis, zelosus et in magno fervore et humilitate obiit. De eo consultat lector Dorlandum lib 7 Cap. 31. Lutorem Arnoldum Bostium et librum fundationis ubi D Marcelius Vooght prolixe describit quam pie et devote vivendi finem fecerit.

Hunc expirantem cum Prior suus honorabilis D Arnoldus Kaermanus cerneret graviter in corde ingemiscens exclamavit: Quorsum mi Pater, tu pergis, et cur me hic in cladibus derelinquis? Utinam tecum nunc moriar, qui vivere sine te non valeo. Sed certe nondiu dimisit eum hic quia nona die sequenti secutus est eum. Et merito eum tenerrime dilexit quia fere L annis singularem conversationem habuerunt ad invicem, tam in seculo quam in Ordine. Ipse enim Pater Henricus fuit Magister et Pedagogista D Prioris Arnoldi Lovanii in Pedagogio Porci. Postmodum Monachus factus in domo Capellæ eundem Patrem Arnoldum tunc Scholas in Geraldimonte regentem induxit ad Ordinem suscipiendum. Et idem Henricus Prior Capellæ postmodum effectus dictum Arnoldum recepit ad Ordinem. Jam de obitu dicti Patris Arnoldi verba Chronici domus Capellæ in medium proferamus.

Ad meliorem vitam migrat P. Arnoldus Kaerman Prior domus Capella et Visitator Provinciæ

Anno MCCCCLXXXI XII die februarii obiit V^bilis^ Pater noster D. Arnoldus Kaerman Prior hujus domus ac Visitator principalis hujus Provinciæ Theutoniæ: principalis quidem decem annis et Convisitator XI annis. Hic ergo Pater Arnoldus ante ingressum Ordinis fuit Magister Artium promotus Lovanii in Pedagogio Porcensi et rexerat scholas in Geraldimonte. Post hæc aliquot annis secularis Sacerdos et Capellanus S Georgii. Fuerat Vir maturus et severus Castus bonæ famæ et magnæ reverentiæ in populo. Item postea anno

1449 intravit Ordinem nostrum, receptus in domo hac et vestitus S Petri ad Vincula a D. Henrico Priore hujus domus qui et fuerat ejus Magister in Pedagogio. Ingressus itaque Ordinem magnum specimen religionis ostendit fervens spiritu devotus et zelosus. Postquam vero circiter VII annis in Ordine steterat laudabiliter initiata est domus Bruxellae ad quam primus Vicarius missus fuit. Sed cum ibidem auctoritate R^di^ Patris D. Henricus Prior hujus domus est Prior institutus primus, dictus D. Arnoldus canonica electione mediante factus est Prior hujus domus anno 1456 circa initium octobris, quod officium administravit strenue plus quam XXIII annis, id est usque ad diem obitus sui. Vir valde fuit idoneus et industrius tam in spiritualibus quam in temporalibus. Vir inquam magnae famae et experientiae religionis et reputationis tam in ordine nostro quam in saeculo sub cujus regimine domus ista multum erecta est tam in aedificiis quam in redditibus usque ad XXV lib gross perpetuorum redituum. Tandem confectus senio anno aetatis suae circiter 68 postquam in Ordine fuisset XXXII annis cum bona fide spe et charitate et vivacitate sensuum usque ad ultimum diem, sumptis Ecclesiasticis Sacramentis obiit anno et die quo supra. (emisso clamore magno expiravit) Hae verba quidam fratrum nostrorum admiratus fuit nec tamen illi in hoc dissimilis finis fuit, quamvis non clamore valido tamen e sonoro ejulatu ipse quoque expiravit. Vide Dorlandum Chr. 7. cap. 32 et librum fundationis d^nae^ nostrae Bruxellensis

Ex quo pauca hoc accipe: D. Arnoldus circa tempus matutinarum in praesentia duorum Priorum Bruxellensis sc. et Sylvae S. Martini et Vicarii sui in aegritudine sua instituti, sc. D. Jacobi de Brursalia Zelandi quique ei in Prioratum successit viam universae carnis ingressus est secutus amicum suum D. Henricum: Unde non modica illi domui

Justae lachrymae

et huic Bruxellensi tristitia, maeror et quodammodo desolatio facta gemitus et lacrymae eo quod tam spectabiles duos Patres omniumnrum consolatores educatores protectores et adjutores amiserint. Speramus tamen ~~cu~~ quod meritis nos apud Deum plus nunc adjuvabunt quam in vita potuerunt Quibus ipse dignetur concedere vitam suam perennem. amen. Nos vero permaxime esse memores ejus in orationibus nris et grati tenemur de innumerabilibus beneficiis

Beneficia Patris D. Arnoldi huic domui Collata

huic domui impensis et procuratis, de quibus pauca referre potero ad instigationem majoris amoris et incentivi ad precandum pro eodem, et in aliorum exemplum. Tempore Prioratus sui multa largitus est huic domui de bonis domus suae in pecunia et pitantiis vino in avena faeno pisis piscibus, lignis pomis piris cerasis blandis et diversis fructibus seminibus raparum sinapsis et aliis panno vestibus et ejusmodi, Ipse magnam summam pecuniae ~~[illegible]~~ mutuavit nobis. Multa procuravit nobis a diversis primo a Curato Viennae D. Andrea Gosvini cellam cum dotatione ad XVIII Rhenen, secundo cellam Ducissae Margaretae cum dotatione ejus per Leonardum cubicularium ejusdem ad XX Rhen, tertio cellam Dni Jacobi de Nastayn cum dotatione ad XX Rhen, quarto cellam Ds Antuerpiae et pro construenda Ecclesia LXX Rhen et plura alia procuravit. Cujus memoria sit in benedictione.

1481

In die S Valentini 14 februarii obiit quoque R^dus in Christo Pater D Antonius Dellieux Prior Majoris Cartusiæ fuerat ante Prior domus Avinionis. Vir magnæ scientiæ et famæ in cujus locum alius Antonius suffectus est cognomento de Sasno.

Obitus R^di Patris D Antonii Dellieux Generalis Ordinis nostri.

Visitatores hujus Provinciæ D. Gerardus Spronck Prior D^s Monachiorum cum D Simone de Horecax, Prior D^s Gandensis.

XVI Calendas Aprilis Sixtus quartus concedit certas indulgentias Ordini. Item confirmat privilegia, Indulta extensiones et confirmationes a Prædecessoribus concessas. etc..

Bulla Sixti quarti habetur inter privilegia Ordinis. fol 44

Vere anni 1481 Maximilianus iterum atque iterum in Hollandiam profectus bellum Hoeckiis infert. Capiuntur Capita aliquot Hoeckiorum et Securi percutiuntur. Nonis autem Maï posteaquam res Hollandicas ex animi sententia confecisset Buscoduci numerum Equitum Aurei Velleris supplet, filiumque Philippum trimulum equitem Creatum aureo torque condecorat. Venerat et Maria uterum gerens Buscoducum ut cum marito inaugurarctur, scenamque ligneam medio foro erectam ascenderat. Ea repente ceremoniis nondum finitis rumpitur. Maria cum omnibus qui in scena stabant præceps fertur nemine e casu se sauciante nec conquerente. Maximilianus movet in Geldros et Neomagenses qui agros Hollandiæ et Brabantiæ continuis incursionibus vastabant; quibus domitis Maximilianus cum uxore Neomagum proficiscitur ac in Geldriæ Duces inaugurantur. Uxore Maria Bruxellam remissa Ruremondæ militem cogit ac Venneloum obsidet.

Patriæ Status

Octava junii terræ aliquot per Capitulum S Gudulæ a decimis eximuntur, ut patet in libro fundationis domus S nræ.

1481

Quidam Decanus Rhenentis et quidam Ordinis Praedicatorum et tertius laïcus Sartor locum in Schuel petierunt qui non perseveraverunt.

D. Joannes Hae rediit ex domo S. Annae Brugis in qua fuerat hospes.

Nicolaï Ory Capellani Beguinagii testamentum.

Circa nativitatem B. Virginis venerunt hic ex testamento Magistri Nicolaï Ory Capellani Beginarum Bruxellensium tres casulae cum albis, et quatuor mappis et corporali in bursa, et glossa ordinaria Bibliae in quatuor magnis voluminibus. Hoc anno paces argenteae perfectae sunt. tertiam dedit Dnus de Robays miles in Flandria. – Et aliquot reparationes factae in domo.

Caristia in terris istis

Hoc anno fuit magna caristia fere in omnibus nutrimentis hominum, quae duravit circiter duobus annis: ita quod modius blandi interdum vendebatur libra grossos et amplius.

Notatur ab historici Austrolabii nautici inventio hoc anno et in Hispania inquirendae fidei tribunal institutum fuisse a Ferdinando.

Postridie Cal. Sept. nascitur Bruxellae Maximiliano filius Franciscus qui 23 decembris sequentis obiit.

Mahumetes II turcarum Rex IX et Orientis Imp. I qui Constantinopolitanum et trapezuntinum imperia Christianis eripuit 3 maii 1481 moritur aetatis 51.

Maria Princeps nra moritur

ANNO 1482 Maria desideratissima Princeps nra cum corporis ingeniique summo vigore et alacritate esset annumque vigesimum quintum, Principatus quintum menses tres recenseret aucupio animum(?) ~~animu~~ oculosque ut intendit non procul a Maximiliano marito venante asturcone cespitante ejusque ephippio male cincto delapsa atque arboris subjacentis trunco

impacta contusis graviter artubus Burgas refertur. Evocantur e variis locis peritissimi medici. Verum malo omne medicum respuente post tres tandem hebdomadas quinto nempe Cal. April. in ipso vernanti aetatis flore, annos quinque supra viginti non amplius nata e vivis recessit. Justo infinitoque dolore post obitum apud omnes relicto. Sepulta est Brugis in B. Virginis Basilica pro altari Principe. Petrus Magnus Presbyter Bruxellensis hoc ejus funeri appendit Chronographicum.

Gestit eglio Maria a Lipedes pro Vertere Cervos
VI Cadit aC BeLgIs fILnera fLenda parIt

Philippus Austriacus ejus nominis primus Maximiliani et Mariæ Principum filius annos quatuor natus in maternas transit ditiones. Ceterum Gandenses annuentibus Flandris Maximilianum Maria conjuge orbatum aspernantes Philippum Comitem ac Margaretam ejus sororem invito Maximiliano Patre Gandavi detinent pro arbitrio nutriunt atque nomine Ordinum Belgicæ tutelam usurpant de subditorum bonis vitaque pro libito disponentes. ‡

Ariense oppidum Gallis proditur

Sexto Calendas Augusti Joannes Dalehainus Cohorti Ducis Ariensis Oppidi Praefectus ope aliquot nobilium avaritia infamium a Gallo Rege corruptus eis oppidum tradit. Promiserat Rex Cohorti decem millia aureorum liliorum in singulos dum viveret annos ac praefecturam ordinariam centum lancearioirum Equitum in Communi vero ei ceterisque numerarat nobilibus millia triginta. Sed ne hoc publicaretur turpitudo Rex justum exercitum ad obsidendum oppidum Duce Crevecuris mittit qui partem

‡ 12 cal. augusti, maximilianus convocatur Brabantis ab iis liberorum suorum tutor constituitur.

1482

murorum ac munitionum ~~concutit~~ tormentis. Simulant Franci invasionem Cohemus meram. Colloquuntur, fit invitis civibus dedito. Cohemius vero in Franciam

Inglorius proditoris obitus

demigrans Rege promissis non stante summa cum infamia pauper et exul vitam terminavit. Ipsi ipse Principes proditionem amant, proditores detestantur Et ratio est quam ~~Rex~~ Vel Solymus turcarum truculentissimus Imperator de quodam Bajazetis medico pronuntiavit Veteri Duo infidum novo fidum non futurum. Vide apud Lipsium lib 2 Mont ~~Pol~~ cap 8 in Sevitia exemplis numero VIII.

Ludovicus Borbonius 82 Epus Leodiensis interficitur

In fine Augusti Leodii circa domum nostram interfectus fuit Epus Leodiensis Ludovicus de Bourbon unde postmodum magnum disturbium fuit in terra Leodiensi ab ipsis Leodiensibus et Brabantinis Sic in libro fundationis nostræ: Mensis enim Augusti die ~~trigesima~~ qua Veneris erat Wilhelmus Arenbergius ab Epo proscriptus adjunctis sibi Gallis et exulibus et aliis proscriptis et flagitiosissimis quibusq Leodium impugnaturus adveniebat ab ea parte qua Carthusiani sunt Quibus Epus cum suis obviam procedens cum in angustias quasdam viarum incedisset unde effugium non patebat ex insidiis est a malevolis interfectus qui hoc officio gratiam captabant Arenbergii. Epi occisi corpus etiam sepultura privare voluit (Heuterus dicit in Mosam projectum sed a Monachis extractum) tandem vero intra urbem delatum sepeliri, sed sine omni solennitate passus est. Pridie calendas Sept. ante aram majorem S Lamberti. Urbe potita Arenbergius mirum in modum tyrannidem Epi interfecti exaggeravit cujus nomine tantæ calamitates per Brabantos Leodiensibus inflictæ sint. Maximilianus hac re intellecta adjutus tribus protoribus Brabantiæ Lovaniensi Bruxellensi Antverpiensi e vestigio in armis fuit, Hasseletum expugnat S trudonis oppidum

Pontus Heuterus scribit Arenbergium Mercenarium primum Præsuli Vulnus in jugulum intulisse

27°

Brabantinorum in ditione Leodiensem irruptio, et ejusdem per Arembergium depraedatio

Bungros per deditionem accipit. Promptissimo animo Leodiensem sperabat expeditionem ut exemplum ederet justa vindicta de Ipso, et Patriam in tuto collocaret. Arenbergius sibi metuens evocato privatim ad colloquium Nassovio obtinuit ut quasi factis induciis Brabanticus exercitus una cum auxiliaribus dimitteretur. Quo facto veluti sublato metu latrociniis incendiis direptionibus tota Dioecesis Leodiensis sursum atque deorsum turbata fuit cum et Arenbergius ipse suum negotium agens exemplum de se flagitiosis daret. Mortuo Ludovico tres contendunt pro episcopatu Filius Arenbergii reprobatur, Horneus concordat cum Croyo Pronotario et a Summo Pontifice confirmatur.

Hoc anno empta fuerunt in Schuch circa XXI Rhenenses annuos, item XV jornalia terrae arabilis in jure sub spe quod in futurum ibi possemus facere puteum lapidum ut habetur in registro haeredum.

Domicella Anna de Vilcors sepelitur

In fine Octobris sepelivimus supra sepulchrum Magni Zigeri de Hasselt Domicellam Annam de Vilcors uxorem magistri de Groote quae postea translata et sepulta est cum M Carolo ejus marito ante cellam ejusdem M Caroli pro tunc Cancellarii Brabantiae.

Circa idem tempus fecimus librariam novam super Capitulum.

Pax inter Maximilianum et Ludovicum Regem

Infra octavas Nativitatis denunciata est Bruxellae pax facta inter Regem Franciae et terras istas inter quas ad XV fere annos fuit guerra et interdum treugae. Item die Epiphaniae lectus est tractatus dictae pacis articulatim Bruxellae continens XXIIII folia papyri. Et in gaudium misit nobis oppidum XIIII geltas vini Rhenensis.

Sic etiam Locrius: Nono calendas Januarii pax inter Maximilianum et Ludovicum iniquissimis conditionibus intercedit arrogantia contumaciaque Flandrorum urgente qui Philippo et Margareta Principibus pueris quorum custodiam arripuerant freti, eorum ditiones Patre in Germania

amandato, pro animorum libidine moderari ardebant. Hinc e divo Eustachio Maximilianus conferebatur quod illi filiam leo et lupus rapuissent et recte si per leonem Ludovicum Regem ad quem ex pacis lege Margareta sequenti anno perducta est per lupum vero Gandavenses intelligas.

Arenbergii exercitus attritus

Anno 1483 quarto idus Januarias Arenbergius ex urbe ac municipio Leodiensi contractis copiis quam potuit amplissimis cum obsidione castrum Hollonici liberare vellet, Brabanti qui illud obsidebant Arenbergii exercitum pene universum contriverunt. Periere (ait Heuterus) e Leodiensibus tria virorum millia, capti multo plures tormenta omnia cum signis militaribus in potestatem redacta. Ex Austriacis circiter quinquaginta cecidere. Liber fundationis domus nostræ addit pacem factam inter Brabantinos et Leodienses circa octavas Paschæ et conditiones describit Heuterus sed in historia Leodiensi non fit mentio nisi pacis factæ cum Hornico sequenti anno.

Per id tempus Maximilianus cum Philippo filio Gandavi erat. Veniunt legati Regis Franciæ petentes ut pro tenore pacis leges quas Rex fecerat, juvaret filiam Margaretam Delphino promissam in Franciam enutriendam mitteret. Jusjurandum Gandavi in templo S. Joannis finito sacro publice praestatur. Margareta paulo post Hesdinum a Gandensibus perducta traditur Crevecœurio qui cum sponsa infante postridie calendas Junii Parisios pervenit. Nonnulli e Brabantinorum nobilitate civitatibus suis persuadere conati se Flandris jungerent ne Maximiliano tutelam liberorum permitterent. Capti Vilvordæ capite sunt puniti interque hos Nicolaus Keetveldius consul Antwerpianus ac aliquot alii. Sed ponamus verba libri fundationis.

Princeps Maximilianus captivat quosdam

Anno 1483 feria tertia in Rogationibus Princeps Maximilianus

fecit aliquos capi de Bruxella Loviniano, et Antverpia Mechlinia et horum aliquos fecit decapitari in Castro Vilvorde et aliquos bannivit. Unde fuit magnus timor guerrarum inter Principem et dicta opida et Gandenses et timor ingens in populo et nisi Deus preservasset nos de sua gratia potuisset fuisse magna commotio seu seditio inter Communitatem et Dnos sed propter cessavit. Verum turbatio inter dictum Principem et Gandenses una cum aliis Flandrensibus non cessavit.

Obitus fundatoris domus Defensionis B. Mariæ apud Xexeria in Hispaniis

Hoc anno 12 Martii ad meliorem vitam migravit nobilis et devotus vir Alvarus Obertos Civis et Rector Xericiensis fundator dus Defensioni B. Mariæ prope praefatam Civitatem vulgo Xeres de la Frontera ad columnas Herculis. Et sequenti anno domus incorporata fuit Ordini ~~nro~~ nro.

Item Godefridi Lechnich quondam abbatis apud S Pantaleonem Coloniæ ex Ordine nro assumpti

Hoc pariter anno naturæ concessisse traditur D Godefridus Lechnick, primo professus Cartusiæ Coloniensis Deinde, decimus in Abbatem ad S Panthaleonem Ordis Sti Benedicti electus omnium suffragiis. D Joanni Dedücken itidem Cartusiano non pari eventu successit. Resignavit namque biennio ante obitum officium hoc, atque ad Praeposituram prope Lacense monasterium divertens illic diem suum obiit. Vide bibliot Cart fol 218

Nonnulli Patres de Capitulo generali ad Hispaniam Cathaloniam atque Italiam ad visitandum domos nri Ordis missi qui per totum Ordinem orationibus fratrum se commendari desiderarunt.

Joannis de Roye Sepelitur

Quarta Julii fuit in Schuch sepultus Joannes de Roye Pater f nri Henrici Monachi qui a multis annis benefecit domui huic in multis et reliquit post obitum suum et uxoris ejus adhuc viventis unum hortum ~~Statem~~ Stantem juxta

ecclesiam de Molenbeca prout patet in registro

Aestas magnus et pestilentialis

Iste annus fuit in ~~Lehuet sepultus~~ quo ad aestatem valde calidus et in multis locis pestilentialis valde, imo in messe plures ex aestu obierunt in his partibus. Nam unus operariorum nostrorum scilicet Walterus Hanneman bonus et legalis operarius XVIII julii tactus fuit tanto aestu quod post prandium circa horam quintam desecando triticum nrum in valle juxta Stuvenberck subito cecidit et loquelam et cognitionem amisit et ibi juxta dumum infra horam postquam desiit operari spiritum emisit.

Duo Vicarii et duo Procuratores uno anno mortui sunt in Domo Ultrajectina

Item die XVI mensis junii D Laurentius de Leydis professus et Vicarius D^ae^ Ultrajectinae mortuus inventus fuit.

Eodem anno scribitur in monumentis ejusdem Domus obiisse prima die decembris D Henricus de Horn professus et Vicarius

Item D Joannes Stark de Clivis professus et Procurator dictae Domus obiit in crastino St Martini et D Nicolaus Theoderici de Amsterdam itidem professus et Procurator obiit in ~~morte~~ noc St Andreae, sed non traditur quo morbo. Mihi facile persuadere fuisse contagiosum, quia hac aestate obsessa fuit civitas

Civitas Ultrajectina obsessa a Maximiliano

Ultrajectina a Maximiliano eo quod teneret partes Hoeckiorum et Antistitem Burgundum oppressum captumque in urbe Amersvoortinum suae factionis oppidum tertio ab urbe miliari distans relegaverant Hoeckii justaque copia ~~suscepierunt~~. Morbi autem fere semper castra sequuntur. Dedita autem fuit civitas Maximiliano pridie Calendas Septembris.

In hac obsidione occubuit Judocus Lalanus Montegnii Regulus pridie nonas Augusti.

Godefridus Gerardi Novitius Donatus pro defensione

Sed et nos memoremus Godefridus Gerardi receptus in donatum, sed nondum professus ipso die festi Bernardi Abbatis ex vulnere quod suscepit pro defensione

Domus Ultrajectinae occubuit	Domus ista Ultrajectina hoc tempore obsidionis civitatis obiit. Hoc anno circa
Eduardus Rex Angliae moritur	festum Paschae obiit Eduardus Rex Angliae frater Margaretae Ducissae Burgundiae qui ante mortem fecerat filium suum ungi in regem, sed non diu quia patruus praevaluit.
alias pridie Sabbati die	Secundo Cal. Sept. obiit Ludovicus undecimus vesperi circa horam octavam sepultusque est ad fanum Mariae Clarii quam unice semper coluerat ac ubi condi voluerat.
Ludovicus XI Galliae Rex moritur quo nemo mortalium unquam majori tremore exhorruit mortem	De ejus obitu sic Lipsius in monitis et exemplis politicis: Ludovicus XI Galliae Rex aetate et valetudine jam inclinante medicis blanditur et auri montes promittit aut donat. Deinde et Sanctos Viros (in iis St Franciscum Franciscum de Paula) evocat et e silvis educit, quibus vitam suam non emendandam sed propagandam commendat. Tanto interea metu ut in arce munita et fenestris ipsis atque omni aditu clathris ferreis obducto sese includeret: id est quid nisi in spontaneum carcerem daret! O miser! hoc assidue times quod semel faciendum est! hoc times quod in manu tua est ne timeas. Regnavit 22 annos tyranno haud valde absimilis. Sub ipso capite plexi D. de Nantouillet 1468 Comes S. Pauli 1475 Comes Darmignac 1472 Dux Nemorensis 1477.
Succedit Carolus 8	Successit Carolus 8 annos natus 13 et menses duos, non tamen statim coronatus fuit, sed spectatum est usque ad finem anni sequentis quo 14 annum explevit. De quo Carolo idem Lipsius scribit: Ludovicus XI Rex filium Carolum omnium bonarum artium rudem voluit ne esset, ut aiebat, in consiliis capiendis refractior et tenacior sui sensus. Et mehercule hoc est assecutus, nam illum jam regem duo vel tres homunculi et ii ex vilissimis huc illuc pro suo arbitrio circumegerunt. Hoc tantum volebat scire ex lingua latina: qui nescit dissimulare, nescit regnare.

1483

In profesto S Jacobi Episcopus Laquen Suffraganeus Camerecensis Dominus

Totum Cemiterium et ambitus consecrantur

Godefridus Ordinis Carmelitarum consecravit et dedicavit cœmiterium totum magnum ambitum et hortum in medio ipsius gratis.

Die f. Bartholomæi tempore Visitationis Visitatores absolverunt Sacristam D Arnoldum Calck etiam conclusa Visitatione post spatiamentum ex causa et ordinaverunt D Mathiam sacristam qui postea fuit Prior.

Fons deducitur ad cellas aliquot Religiosorum liberalitate quorundam bonorum virorum.

Clericus redditus recipitur qui non perseveravit

Magister Franciscus Waelem de Bruxella ad statum clerici redditi et postea Donati de licentia D Gerardi de Haerlem Prioris Monachorum et principalis Visitatoris qui sequenti anno a nobis recessit et dedit pro expensis suis XXX Rhenens et pro thuribulo XV Rhenen.

Hoc anno 23 Martii obiit f Joannes Moens conversus laicus qui minus discretus notatur fuisse in potando post sudores et calefactiones.

Martinus Lutherus nascitur

Hoc item anno Martinus Lutherus fax et turbo Reipubl. Christianæ in Saxonia nascitur et quamvis Deus misericors providentia sua plurimos illi antagonistas præstanti pietate et eruditione suscitavit qui illi statim in initio restiterunt et etiamnum hodie resistunt occulto tamen sed justo semper judicio peccatis nris promoventibus integra regna et nobilissimas provincias iisdem suis hæresibus et pravis dogmatibus dementavit et adhuc dementat.

R. D. Joannes Cordius ex Abbate S Sulpitii 87 Archiepiscopus Bithuricensis ~~egrius~~ {forsan egregius} prædicator, et in omnes suæ diœcesis ecclesias munificus, summo amore prosequebatur religiosos præsertim Cartusiæ majoris quos fratres et amicos in Christo carissimos vocabat, quibus et 7 lib turonen. annui reditus concessit 10 pl Anno 1476. Obiit 1483 25 junii.

Anno 1484 undecimo cal. feb. obscura nocte occupant viginti pedites Austriaci Amersvoortium quod congelatis fossis custodias negligenter custodiissent.

Maximilianus eodem tempore in Hannonia filii Philippi tutor admittitur. Inde Cameracum calend. februarii veniens divertebatur in Abbatia S. Autberti, et ibi a Philippo Clivio Lancelotus Barlaimontius occiditur ob legatos Gandensium captos et quod duxisset in uxorem Gullielmi Marcani (civis?) hostis in uxorem.

Lepido stratagemate Teneramonda a Maximiliano interficitur ante Adventum

Maximilianus considerans Gandenses se ad bellum parare insidiatur oppidis circa Gandavum sitis. Instruit Mechliniae plaustra tria, imponit juvenes acerrimos, quorum pars instar sacrarum virginum vestita facies fuco obductas habebat. Abbas in medio sedens cuniculum sinu fovebat. Qui in altero curru sedebant Monachorum vestibus erant induti. Qui in tertio mercatorum in morem ~~induti~~ vestiti: sub vestibus omnes armati ~~[illegible]~~ breves gladios ad latera ferebant. Cum in porta Teneramondana currus starent custodesque pauci abbatem alloquerentur ceteri subito desilientes pulsis custodibus portam occupant ac equos solvunt. Adest statim Maximilianus cum octingentis equitibus. Pugnatur in oppidi ingressu aliquamdiu strenue. Cadit a parte Maximiliani solus Jacobus Hernanus Comitis filius a civium parte plures qui tandem in fugam conjecti Maximiliano oppidum relinquere. Deinde astuta solertique prudentia quae in civilibus bellis plusquam aperta vis potest Audenarda potitur.

D Gerardus Spronck de Haerlem Prior Ds Monachorum et Visitator Provinciae moritur

Calendis Aprilis obiit in Domo Ultrajectina D Gerardus Spronck Prior Ds Monachorum et Visitator Provinciae.

V P D Gerardus Spronck alias Harlam Prior Ds Monachorum fuit

ante ingressum Ordinis Baccalaureus formatus in theologia et regens in Falcone, et antequam tribus annis plene stetisset in Ordine factus est Prior. Vir magnæ scientiæ famæ ac religionis. Fuerat etiam Rector universitatis Lovaniensis.

Hoc anno obiit Papa Sixtus IV pridie idus Augusti. Hic concessit ut legentes 7 psalmos in oratoriis cellarum lucremur indulgentias stationis Urbis Romæ, eximit nos præsterea a visitatione ecclesiæ. Vide privilegia Ordinis. Successit Innocentius VIII.

Domus S Viti apud Ratisbonam accedit Ordini

Domus S Viti apud Ratisbonam Bavariæ oppidum de quo Wigulerius Handius in sua metropoli Salsburgensi contestatur fuisse aliquando Benedictinorum Patrum domicilium Quod Gebhardus hujus nominis 2 Ratisbonensium Antistes XXV in fundo qui dicitur Pruck a Monasterio S Emmerami per legitimam permutationem recepto anno nogentesimo nonagesimo septimo ædificavit. Quod tamen anno Dni MCCCCLXXXIV Albertus Bavariæ Dux cognomento Sapiens ejectis ob vitæ dissolutionem Benedictinis Cartusianæ familiæ Patribus perpetuis temporibus incolendum assignavit.

Obitus Dæ Aleydis Giekes summæ benefactoris Ds S Sophiæ. Item Henrici Prudentis Prioris ejusdem domus

3 Novembris ad meliorem vitam migravit Dna Aleydis Giekes fundatrix Ds S Sophiæ prope Buscumducis de qua ante diximus. Et 8 ejusdem mensis Vlis devotissimus et doctissimus P. Henricus Vroede 3 ejusdem domus Prior professus Ds Brugensis et quondam ejusdem Prior scripsit Tetralogum devotionis

Sepeliuntur in Schuet M Zigerus Van Hassel pbr et Joannes Middelborck Burgimagister Bruxelle

Eodem anno in Schuet circa medium Julii (VII idus obiit) fuit sepultus M Zigerus Van Hasselt presbyter sub lapide suo et matre ejus (quæ defuncta est anno 1489) Domui bene providit et fuit magnus fautor ejus a principio. Dedit 7 Rlsen in memoriam anniversarii sui et Matris Mariæ Vander Massel.

Item circa 26 augusti fuit sepultus in Schuet Joannes Middelborck tunc Burgimagister Bruxellensis magnus fautor et benefactor domus cujus uxor habebat hic filium fratris sui Monachum fem Mathiam qui fuit postea Prior.

Dedit quinque jornalia terræ arabilis apud Wolverthem et x... Rhen super oppidum Bruxellen et LX petros pro salario fratrum etc: Alostenses Gandensium factioni faventes Brabantiæ fines depopulabantur quod et liber fundationis nræ testatur.

Flandri irrumpunt usque ad portas Bruxellæ Cartusianis parcunt

Anno 1485 die Purificationis sub missis privatis irruperunt quidam armigeri ex Flandria præcipue de Alosto et venerunt usque ad portas opidi, et fecerunt rapinas varias equorum et bestiarum et captivaverunt plures de vicinia nra. Tertia die proxime sequenti steterunt ad horam circa capellam nram centena equites in campo seminato et fecerunt prædas, sed nobis non intulerunt damnum, et circa festum S Gregorii pranum comedentes et bibentes promiserunt Procuratori nobis nunquam male facturos.

Argenteus Carolus expoliatur

Propter ~~has excursiones~~ Flandrorum circa principium Quadragesimæ D Prior Procurator coquinarius et Hermanus in capella expoliaverunt argenteum Carolum (qui Prior et Procurator non multo post fuerunt spoliati forte justo Dei judicio ut mox dicemus) et miserunt argentum et alia encenia et bona domus Bruxellam in domum Elzelare et in hospitium nrum ac de consilio dicti Joannis Elzelare et Francisci Stoc fecimus imaginem ligneam Ducis Caroli super quam argentum erat fixum depingi meliori foro quo potuimus per famulum dicti Francisci in cujus depinctione de scitu et voluntate nra appositum est pro parte argentum pictorum pro parte folia ne dicatur quod pictor false depinxerit, pictor habuit XV Rhenenses. Iste Carolus Argenteus factus fuit Anno MCCCCLXXVII circa festum B. Mariæ Magdalenæ quem Dux Burgundiæ fieri fecit. Ponderis fuit LXXXIIII marcarum argenti prout se invenisse testatur D.

1485

Franciscus Cappenere in quodam libello D. Joannis de Bruyne
olim Procuratoris hujus domus.

Cancellarius Brabantiae et Patres Cartusiani falsa visione et imprudentia decipiuntur.

Circa festum Annuntiationis Hermanus Anderlecht Custos Capellae
nrae Dnae de Gratia dixit quod visum sibi fuit et quomodo B Virgo dixit in corde
quod pax cum Flandrensibus non fieret nisi Cartusienses etiam se inter-
ponerent et sic retulit Cancellario Brabantiae qui die Palmarum vocavit
ad se Priorem ejus domus et suasit ei ut se offerret ad servitium Principis
ad loquendum Flandrensibus cum Prioribus Antwerpiensi et Diestensi
et rogandum eos ut se vellent inclinare ad pacem quam Princeps Maximilianus
se semper dixit inclinatum. Sic accepta informatione a Cancellario
Brabantiae D Carolo de Groote, qui fratrem habuit in hac domo
circa medium aprilis Prior hujus domus demandavit ceteris Prioribus
ut simul convenirent. Prior Capellae et Prior Diestensi comparaverunt
Antwerpiensis aberat domo. Sicque 20 aprilis praedicti duo Priores

Priores Cartusiani capti a Flandrensibus Ruteris. Quod perrexerunt Gandavum ad loquendum pro pace absque salvo conductu

Prior et Procurator hujus domus perrexerunt Gandavum simul in curru
Et eodem sero quando (inquiunt) venissemus ad milliare juxta Gandavum
invaserunt nos Ruteri Flandrenses et praecipue Villani circa et abduxerunt
de via communi ad unam domum ruralem et ibi ceperunt nobis pecunias
nras litteras et informationem propterquam tota nocte diffamaverunt
nos ad portas oppidi et de mane in oppido dicentes nos esse proditores. Sic
de mane circa horam octavam induxerunt nos in oppidum cum uno servitore
legis ipsis Ruteris circum circa nos gradientibus et multis millibus hominum
expectantibus et quibusdam deridentibus nos verbis et factis usque ad domum
civium ante legem qui omnes nras litteras habuerunt apud se ex quibus
in genere pauci notabantur qui pacem impediebant pro commodo proprio et
lucro et dominatione sua servanda. Et sic Willelmus Rijm et quidam

alii dixerunt nos esse Viros magni criminis: sic miserunt nos in unam cameram in domo civium ubi fuerimus stricte custoditi ad septem hebdomadas postea admonitione et prece D. Prioris Gandensis fuimus dimissi ad domum ejusdem. Eodem die dimissionis nrae de domo

Factio populi Gandensis

civica facta est conjuratio et seditio populi contra illos de lege. De quibus aliqui capti fuerunt et tantum duo scilicet Wilhelmus Rym et Daniel ~~Orene~~ Onrene primus tunc Scabinus decapitati fuerunt infra quindenam qua mansimus in domo nra apud dictum opidum. Alii plures capti ~~in carcere~~ iterum fuerunt dimissi et nova lex creata et Decani qui cum aliis solverunt pacem quam per litteram obtulit Capitaneus de Teneramunda &c. Dñus de Lautray, et sic tandem post medium Junii fuimus plene per novam legem laxati ad redeundum ad domos proprias, sed habuimus solvere expensas factas, et ceperunt currum et duos bonos equos et mulam et aurigam mercenarium nrum posuerunt in carcerem pro cujus liberatione et expensis suis et nris una cum valore equorum et aliorum quae amisimus habuimus bene damnum L lib groot Fland &c. IIIc Rhen cujus damni

Damnum quod incurrerunt

recuperationem facta pace prosecuti sunt apud Scabinos Gandenses qui contra nros tulerunt sententiam sed dictum est a prudentibus ut peterent restitutionem a Principe Maximiliano cujus gratia et intuitu et ex admonitione Cancellarii: damna incurrerunt quod

et fecerunt per medium Domicelli Joannis Fan custodis vestium ejus.
Pro horum declaratione adjiciamus quae habentur apud Heuterum et videamus quanto periculo nri Patres liberati fuerant si non contraria pars praevaluisset.
Jam Flandros belli civilis taedere incipiebat majorque pars Gandensium et Brugensium pacem petebat pecuniae inopiam allegantes, quibus Guilihamus Rimius (de quo supra) homo seditiosissimus consulebat ducis Philippi pretiosiorem supellectilem quae Gandavi asservabatur venderent. Aegerrime id ferebat Martinus (alii Matthiam vocant) Baiartus summus opificum praefectus (Decanum vocant) instigatque secreto populum pacem petere non desistat. Fit ita. Sed cum res differetur exacerbatur plebs contra belli concitatores ac conventus Deneramundi perturbatores. Jam antea enim in hoc oppido tredecim Auri Velleris equites congregati aequissimas pacis leges Gandensibus obtulerant, easque plebs admisisset nisi qui cum imperio in urbe tunc erant impedivissent Guilielmo Rimio et Danieli Onredeno capita publice abscinduntur caeteri plebis interventu liberantur.

Flandri cum Maximiliano paciscuntur

Septimo cal. julii Maximilianus Brugas cum nobili decentique comitatu intrat, et Flandri pacem ab eodem impetrent. Exinde Gandenses se parant ut Maximilianum honorifice excipiant. Exeunt ei obviam cum Philippo Austriaco Adolphus Ravastinus Anthonius Burgundus cum multis aliis nobilibus qui in urbe cum Philippo fuerant detenti. Philippus viso Patre ex equo desilit, caput nudat, flexoque poplite salutat. Pater filium amplexatur ac exosculatur tanto utriusque animi cum affectu in amplexum ruentes ut aliquandiu non divellerentur, nec verba proferrent, majorique astantium parti lacrymas excuterent.
Dein nonis julii ōēs urbem porta Brugensi intrant sequentibus Germanorum peditum quinque millibus. Cum Maximilianus proprio gladio tactis

scapulis in Equitum cooptat numerum Martinum Taiartum quod eum semper pacis auctorem fuisse sciret. Ob dictos Germanos sequitur periculosus et luctuosus tumultus civium Gandentium sed in his horrere me piget.

Wilhelmi Arenbergii Captivitas et exitus qui Ludovicum Borbonium Episcopum Leodiensem occidit

Maximilianus Ffilium Philippum Gandavo eductum Mechliniam sub custodia Adolphi Ravasteni mittit.

Guilielmus Marcanus Arenbergius Lumaigne Dnus die quodam Sancti Trudonis opidum egressus laxandi animi causa capitur a Frederico qui Joanni Hornio Antistiti frater erat, Heuterus scribit hoc fecisse ex mandato Principis Maximiliani. Quod conjurasset cum Duce Lotharingiae contra eum.

Inde Trajectum ad Mosam perductus gladio subjicitur universa id vidente Civitate 12 Cal. Julii. Luitque meritas suae poenas infamiae.

Novum bellum

Hanc ejus mortem postea ut vindicarent amici novum Antistitem et trajectinos vehementer afflixerunt eversis eorum castellis, agro late vastato, incensis pagis, trucidatis colonis

Jam nra postliminio repetamus. 3 januarii sepelimus in Schuch relictam Joannis de Roye Brusellen matrem D. Joannis de Roye post cujus obitum venit domui domistadium in Molenbeca juxta ecclesiam

Pro consolatione personarum Ordis et expeditione Monachatuum nec non pro majori devotione concipienda concessum est a Caplo genli: quod volentes valeant missas ipsorum Monachatuum celebrare ad nutum, dum ~~tam~~ tamen prima Missa sit de Requiem, et in reliquis missis de viris oratio propria dicatur penultimo loco cum intentione illius pro quo Monachatus Celebratur.

Inchoatio Dus Campensis

Donationes et presentationes ad novam plantationem in monte Solis prope

Hoc anno 1485 4 octob vel nov. obiit Nannetis B. S Francisca Ambosia ord. Carmel Vidua Petri secundi Ducis Britanniae, cum quo vixit caste, et fundavit missam hebdomadalem per 4 perpetuis temporibus dicendam in honorem S Ursulae et 11 millium Virg in cartusia nannetensi in quarum honorem eo die distribuebat undecim puellis album panem, ad cujus obitum adfuerunt Sanctae Virgines quas et gratulandis vocibus excipiebat: Bene Veniant Dominae etc

Campos inchoatam gratas habemus et jam acta approbamus concedentes de speciali gratia omnibus specialibus promotoribus fautoribus et amicis participationem omnium bonorum quae fiunt in Ordine nro et de cetero fient in vita ipsorum pariter et post mortem cum missis et orationibus consuetis pro obitum ipsorum per totum ordinem nrum celebrandis. Et praeficimus ibidem in Rectorem D. Waerymboldum (Leydensem) monachum professum Di. Traject. qui etiam fuit Prior Procurator et Vicarius domus suae Professionis. Ceteram dispositionem et provisionem necessariam ac utilem committentes Visitatoribus ~~Uxor~~ Gereonis fundavit tres cellas et dotavit. Otho Ven Heyden civis Davenmentiensis Daventriensis unam cellam dotavit. Dña Machtildis unam Lambertus Van Hove Everardus Van Arcko benefactores. Fuit hoc domus incorporata Ordini Anno 1494

Margareta Zuvels benefactrix h(uius) d(omus) moritur

XIII Septembris obiit magna benefactrix nra Domicella Margareta Zuveels uxor ~~et~~ Joannis Elzelaers quae nobis procuravit per virum suum Joannem Elzelaers eleemosynam stanni et plumbi pro deducendo fonte III^c Rhen circiter, et consensit ~~cum dicto Joanne~~ in ~~devotionem~~ donationem bonorum pauperum de quibus domus habet quintam partem et sepulta fuit in Schuch profesto S Exaltationis Crucis et exequiae celebratae in octavis Nativitatis B ~~Mariae~~ Mariae Virginis quia ~~die festi~~ de peste obiit.

Henricus VII Richemundiae Comes regnum Angliae Caroli VIII Francorum Regis auxilio obtinet et regnat annis tribus et viginti.

Maximilianus Romanorum Rex coronatur

Anno 1486 Maximilianus Princeps Romanorum Rex 16 feb. designatus Aquisgrani decima Aprilis anno aetatis 28 coronatur, nempe admota capiti corona qua olim B. Carolus Magnus fuit redimitus.

Carolus de Groote Cancellarius Brabantiae obiit

8 februarii fuit hic sepultus Egregius Dnus Cancellarius Brabantiae Mgr Carolus de Groote, qui habuit fratrem in hac domo monachum. Ipse ordinavit hic fieri unam cellam quae prima omnium fuit cooperta scaliis cum sumptuosissima gatilea de albis lapidibus incipiens primo formam ambitus propter quae dedit

scapulis in Equitum cooptat numerum Martinum Paiartum quod eum semper pacis auctorem fuisse sciret. Ob dictos Germanos sequitur periculosus et luctuosus tumultus civium Gandensium sed in his horrere me piget.

Willelmi Arenbergii Captivitas et exitus qui Ludovicum Borbonium Episcopum Leodiensem occidit

Maximilianus Ffilium Philippum Gandavo eductum Mechliniam sub custodia Adolphi Ravastani mittit.

Guilielmus Marcanus Arenbergius Lumaigne Dnus die quodam Sancti trudonis opidum egressus laxandi animi causa capitur a Frederico qui Joanni Hornio Antistiti frater erat, Heuterus scribit hoc fecisse ex mandato Principis Maximiliani. Quod conjurasset cum Duce Lotharingiae contra eum.

Inde Trajectum ad Mosam perductus gladio subjicitur universa id vidente Civitate 12 Cal. Julii. Luitque meritas suae poenas infamiae.

Novum bellum.

Hanc ejus mortem postea ut vindicarent amici novum Antistitem et trajectinos vehementer afflixerunt eversis eorum castellis, agro late vastato, incensis pagis, trucidatis colonis

Jam nra postlimnio repetamus. 3 januarii sepelimus in Schuch relictam Joannis de Roye Bruxellen matrem D. Joannis de Roye post cujus obitum venit domui domistadium in Molenbeca juxta ecclesiam Pro consolatione personarum Ordis et expeditione Monachatuum nec non pro majori devotione concipienda concessum est a Caplo genli quod volentes valeant missas ipsorum Monachatuum celebrare ad nutum, dum ~~tum~~ tamen prima Missa sit de Requiem, et in reliquis missis de viris oratio propria dicatur penultimo loco cum intentione illius pro quo Monachatus Celebratur.

Inchoatio Ds Campensis

Donationes et presentationes ad novam plantationem in monte Solis prope

Hoc anno 1485 4 octobris nov. obiit Nannetis B. S. Francisca Ambosia Ord. Carmel vidua Petri secundi Ducis Britanniae, cum quo vixit caste, et fundavit missam hebdomadalem per 4 perpetuis temporibus dicendam in honorem S Ursulae et 11 millium Virg in cartusia nannetensi in quarum honorem eo die distribuebat undecim puellis album panem, ad cujus obitum adfuerunt Sanctae Virgines quas et gratulandis vocibus excipiebat: Bene veniant Dominae etc

Campos inchoatam gratas habemus et jam acta approbamus concedentes de speciali gratia omnibus specialibus promotoribus fautoribus et amicis participationem omnium bonorum quæ fiunt in Ordine nro et de cetero fient in vita ipsorum pariter et post mortem cum missis et orationibus consuetis pro obitum ipsorum per totum ordinem nrum celebrandis. Et præficimus ibidem in Rectorem D Waerymboldum (Leydensem) monachum professum Di Trajecti qui etiam fuit Prior Procurator et Vicarius domus suæ Professionis. Ceteram dispositionem et provisionem necessariam ac utilem committentes Visitatoribus ~~Uxt~~ Gereonis fundavit tres cellas et dotavit. Otho Ven Heyden civis ~~Daventrensis~~ Lovaniensis Daventriensis unam cellam dotavit. Dña Machtildis unam Lambertus Van Hove Everardus Van Arcko benefactores. Fuit hæc domus incorporata Ordini Anno 1494

Margareta Zuvels benefactrix h[illegible] moritur

XIII Septembris obiit magna benefactrix nra Domicella Margareta Zuveels uxor ~~uxor~~ Joannis Elzelaers quæ nobis procuravit per virum suum Joannem Elzelaers eleemosynam stanni et plumbi pro deducendo fonte III^c Rhen circiter, et consensit ~~cum dicto Joanne~~ in ~~devotionem~~ donationem bonorum pauperum de quibus domus habet quintam partem et Sepulta fuit in Schuch profesto S Exaltationis Crucis et exequiæ celebratæ in octavis Nativitatis B ~~Mariæ~~ Virginis Mariæ quia ~~die festo~~ de peste obiit.

Henricus VII Richemundiæ Comes regnum Angliæ Caroli VII Francorum Regis auxilio obtinet et regnat annis tribus et viginti.

Maximilianus Romanorum Rex coronatur

Anno 1486 Maximilianus Princeps Romanorum Rex 16 feb. designatus Aquisgrani decima Aprilis anno ætatis 28 coronatur, nempe admota capiti corona qua olim B. Carolus Magnus fuit redimitus.

Carolus de Groote Cancellarius Brabantiæ obiit

8 Februarii fuit hic sepultus Egregius Dnus Cancellarius Brabantiæ Mgr Carolus de Groote, qui habuit patrem in hac domo monachum. Ipse ordinavit hic fieri unam cellam quæ prima omnium fuit cooperta scaliis cum sumptuosissima gatilea de albis lapidibus incipiens primo formam ambitûs propter quæ dedit

Nota quingentos Rhenenses et semel quitavit LX Rhen quos Priori concesserat et quoties Domum visitavit ei vi Rhen communes dedit et plura benefecia domui contulit. Hoc anno cella Dni de Mafteyn aedificata fuit pro cujus dotatione et aedificatione dedit LXX libras Flandr.

Laurentius der Kinderen 6 febr receptus fuit in Donatum Fr Laurentius der Kinderen qui pridem fuit in coquina sed seductus volens nubere exivit contra voluntatem D Prioris et matris suae, qui postmodum magnam paupertatem perpessus et ad se reversus bene per D Priorem probatus diversis modis fuit receptus

Gallorum excursiones in Belgas Crevecurius (conivente Francorum Rege piraticam in Belgas exercet atque Hannoniae agros depopulatur. Hinc pax inter Archiducem et Regem contracta disrumpitur.

Teruana Lensensium aliaque loca a Belgis intercepta. Vide historicos Maximilianus Aquisgrano recedens aurea indutus imperiali veste Ruremondam armatus introiit. Dum Buscoducum appropinquat venit ei obviam sacer profanusque ordo cum universo populo

Fredericus Imperator venit Bruxellam Pridie Idus Junii Romanorum Rex qui cum summo honore ac sumptu Antuerpiae Mechliniae ac Bruxellae fuerat exceptus Certior factus Patrem Caesarem honestissimo Comitatu se invisentem haud procul Bruxella adesse cum filio Philippo Lovanium pervolat, patremque excipit qui incredibili desiderio videndi nepotis tenebatur; quem cum saepe senex esset amplexus ac cum lacrymis exosculatus, beneque non semel precatus simul Bruxellam contenderunt vicesima secunda

Tumultus Bruxellae Julii qui D. Magdalenae est consecratus, intrant ubi post paucos dies levi de causa tumultus inter cives ac Germanos milites oritur. Cives statim a Magistratu precantur: Germani instructa acie ad Curiam ubi Principes genio indulgentes mensae assidebant tendunt

reperientesque in curribus onerariis dolia aliquot vino Rhenensi plena die a Magistratu dono data proiectis armis iram omnem in ea convertunt praedam faciunt neque discedunt antequam ea exhausissent. De hoc tumultu sic habet liber fundationis: Circa festum Magdalenae venit Imperator Fredericus pater dicti Maximiliani Bruxellam et fuit feria secunda sequenti in nocte magna turbatio in opido a teutonicis Reuteris qui turbabant cives et periculum pugnae et cito praedationis civitatis. Sed Deus misericorditer praeservavit quod quidem teutonici fuerunt interfecti et subversi et paucissimi de opido.

Caesar Fredericus postea quam per tres menses in Brabantia, Hannonia ac Flandria Ordinum sumptu laetos exegisset dies in Germaniam est reversus comitante eum Rom. Regis nomine Mingovallii Otto, ipse cum exercitu contra Gallos pugnabat.

D Henricus Zuvorlendia Prior D. Antuerpiae Convisitator volens proficisci ad Cartusiam mansit in hac domo aegrotus, pro quo ivit D Gaspar Vander Stock Prior Capellae et redit Convisitator Provinciae.

D Vander Stock Prior Capellae Convisitator

Ordinamus (inquiunt Diffinitores Capli) quod in festo B Catharinae Virginis et Martyris dicatur oratio propria ejusdem festi videlicet: Deus qui dedisti legem Moysi etc. Item quod quilibet celebrans dicat unam missam de defunctis cum orationibus Deus cui proprium / inclina, fidelium per religiosos (nescio Montis Dei) promissam.

Collecta propria in festo S Catharinae

Rmus Dnus Joannes tituli S Sabinae Preb Cardinalis de Aragonia vulgariter nuncupatus Protector et magnus promotor Ordinis nri denuntiatur obiisse. Quique est causa quod Ordo habet illas indulgentias magnas per S. D. N Sixtum Papam IV concessas. Fuit filius Ferdinandi Neapolitani Regis, veneno a Principe Salernitano sublatus.

Rmus D Joannes Cardinalis de Aragonia Protector et promotor Ordinis

1486

Obitus fundatoris Domus transfigurationis

Item 18 julii obiit ~~obiit~~ honorabilis Dnus Joannes Fredel Civis Zurickavensis, Fundator Domus transfigurationis Jesu Christi, qui sequenti anno habuit plenum Monachatum.

Maria Vander Borck sepelitur apud nos

In festo Omnium Sanctorum fuit sepulta in Schuch Domicella Maria Vander Borch ante ~~Sancte~~ summum altare quod fundavit et dotavit unam cellam. Quae obiit Lovanii in Beghinagio.

Anno 1487 11 Jan. Ludovicus Pottier quondam Cae Gand Prior laudabilis post multos labores et patientiae coronas animam Deo reddidit

Dnus Ludovicus Pottier professus Cae Gandensis longo tempore vixit in Ordine valde pacificus et omnibus dilectus fuit. Extitit ibidem Vicarius anno 1475. Fuit dictae domui Ordinatus Prior per Capitulum Generale, in quo officio benigne laudabiliter se habuit. Plures fres ad Ordinem suscepit. Nonnulli experti sunt eum Spiritum propheticum habuisse et futura prædixisse. Ad magnas instantias suas et propter infirmitates corporis quas frequenter et patienter sustinuit facta sibi fuit mia Anno 1480. Denique fuit institutus Vicarius anno 1482 in quo officio optime et laudabiliter se habuit: omnibus fratribus solatio et refugium fuit et semper ut piissimam matrem omnium fratrum inter ipsos et Priorem fuit. Sicut decet bonum Vicarium exhibuit.

Arenbergii Leodium frustra obsident sed Cartusiam vastant

Anno 1487 Idibus ~~Janu~~ Januarii Arenbergii Leodium improvisa obsidione cingunt occupatoque ad Stationem suam Cartusianorum monasterio de nocte assultum faciunt. Ceterum amicis Antistitis præsidio venientibus non diu illuc durare potuerunt. Hæc ex historia Leodiensi. Sed videamus monumenta dictæ domus: Anno 1487 in profesto Epiphaniæ D. Everardus de Marka (hunc Arenbergii statuerant ducem vindicandæ mortis D Gulielmi fratris sui) Collecta multitudine fortium volens capere civitatem

1487

Leodiensem locavit se apud Carthusianos ubi per quindenam permansit oppugnando civitatem sed non expugnavit. Prima nocte qua venerunt Ecclesia nra casuali incendio tota comburebatur cum multis libris et clinodiis sed et tabula summi altaris cum reliquiis sanctorum in cinerem redacta est. Et omnia victualia nra ab ipsis Ruteris consumpta. Post eorum recessum venerunt Leodienses et ea quae alii dimiserunt rapuerunt. Nec hoc sufficit nam locum delere decreverunt exteriores muros solotenus everterunt, deinde muros ~~nos~~ retro cellas et octo cellas destruxerunt volentes omnia alia aedificia evertere, sed Dominus non permisit. Nam Dni voluntate et precibus Visitatorum (D Simonis de Horneo Prioris Gandavi et Dnus Gaspar Vander Stock Prioris Capellae) quos demandavimus in tanta necessitate flexus Dnus Leodiensis (Joannes Horneus) praecepit subversoribus ut cessarent. Tunc Visitatores medietatem conventus per Provinciam dimiserunt Priorem D Stephano et Procuratore prius absolutis et constituto in Rectorem propter festinantiam D Jacobo de Loes Vicario hujus domus qui confirmatus fuit in Priorem sequenti Capitulo cum hac admonitione: et monemus Priorem Leodii ut sollicitus sit pro restauratione et reclusione ejusdem domus tam lamentabiliter destructae in quam rem Civitas dedit semel 600 flor monetae currentis, et D Everardus a Marka moriens anno 1496 100 Rhenen.

Leodienses ipsi conantur Cartusiam nram demoliri – Sed Visitatores Provinciae apud Episcopum intercedunt

XII Aprilis in die caene Dni inchoatio facta est ad prosequendam aedificationem Ecclesiae Conventualis in Schuet jam ab annis XVIII inchoatam quam ad altitudinem septem vel octo pedum extera elevavit suis sumptibus Domicellus Joannes Fax teuthonicus custos vestium Regis Romanorum.

Ecclesiae aedificatio in Schuet procedit

Hoc anno XXIX mensis Julii obiit Venerabilis Pater D Marcelius Voeht aetatis suae anno LIIII Prioratus autem sui anno XII qui ante Prioratum suum quatuor annis fuit Vicarius et corrector hujus domus. Vir litteratus et prudens, qui quam sancte quam pie quamque laudabiliter conversatus sit

D Marcelius Voeh Secundus Prior hujus D. moritur

Vix est effari. In frequentando Chorum et ecclesiam valde sollicitus fuit. Nam licet multo tempore ante mortem infirmus et impotens fuerit tamen die noctuque pene ultra vires studuit interesse divinis et tempore sanitatis adeo ferventer laboravit quod duas vel tres voces valuit. Fuit etiam multum diligens in corrigendis libris ecclesiasticis. Multum etiam studuit pro pace conventus, et multa sepe in verbis et factis pro pace aliorum patienter pertulit. Insuper domum in edificiis et redditibus plurimum ampliavit. Nam 7 cellas tempore suo edificavit et octavam Re. Epi Cameracensis inchoavit. Item novam coquinam edificavit hoc ultimo vite sue anno. cepit ecclesiam inceptam continuare. Sed non longe post inceptionem obiit post multos labores, multas que patienter coronas. Cujus anima cum predestinatis in pace quiescat.

Mathias Clergoosens eligitur

Altera die post Laurentii electionem canonice celebravimus qua cum difficultate sortiente effectum, imo trina vice repetita finaliter una voce supercrescente electus in Priorem D. Matthias, pro tunc Sacrista hujus Domus annorum circiter XXXVI et fr. Henricus de Roye instituitur Sacrista.

Henricus Arnoldi Prior Basiliensis Scriptor celebris fato quoque defungitur

Henricus Arnoldi natione Saxo professione Monachus Ordis Cartusien. domus Basiliensis, vir religione devotus, ingenio clarus, affectu sincerus moribus gravis, eloquio dulcis, conversatione affabilis, pius, humilis mansuetus, exemplo fulgidus; in sacris litteris plurimum exercitatus et Pontificii juris non ignarus. Qui cum officio Notoriatus in Sacro Basiliensi concilio multis annis fungeretur, fidelis justus et prudens cunctorum testimonio probatus est. Tandem cernens omnia esse vanitatem, universa pro Christi amore contempsit; clausuram prefate domus Cartusiensis eligens ingressus est. Ubi in Priorem electus multis

annis subditos sibi monachos in magna pace et tranquillitate gubernavit. Scripsit multa opuscula. Valde devota atque salubria de quibus consule Biblioth - Moritur sub Frederico 3 hoc anno 1487.

Videamus ordinationes Capituli nri Generalis hujus anni magis notabiles.

Officium Corporis Christi est Prioris

Ordinamus quod amodo totum officium Corporis Christi propter reverentiam tantæ solemnitatis tam in matutinis quam totius diei ad Priorem spectet celebrandum.

Innocentius Papa 8. confirmat indulgentias Ordinis etc!

Intimamus insuper omnibus personis Ordinis quod S. D. N. Innocentius Papa 8 modernus pro serenitate conscientiæ personarum Ordinis constitutionem Pauli secundi papæ super alienatione rerum ecclesiasticarum) relaxavit paululum et reduxit ad Statuta et ordinationes Ordinis. Et indulgentias etiam concessas a suis prædecessoribus confirmavit hac conditione quod non vult nec Sanctitatis suæ mentis est per hujusmodi indulgentias ac novas concessiones Statutis et Ordinationibus Ordinis derogare constantibus litteris apud Rmum Patrem Cæ remanentibus, quam conclusionem non expressam video in privilegiis Ordinis.

Crenecenrius Belgas non parvum affligit.

Quarto calendas Junii, Franci ductore Creveceurio nocte obscura fanum Audomari occupant.

Mense Julio Crevecenrius Terfanam quam Salezarus anno superiore invaserat etiam dolo Belgis eripit.

Octavo Cal. Augusti idem Crevecenrius non parvam Belgarum manum juxta Bethuinam ad merilla pontem summâ perfidiâ cædit. Captivorum præcipuus fuit Carolus Egmondanus Geldriæ Dux annos quindecim tantum natus, Adolphi filius. Qui postea Francorum partes secutus est. Borboniis maternis cognatis custodiendus datus.

8 Septembris Illustris D. D. Joannes miles Vicecomes de Combonio e vivis tollitur qui fuit unus de Fundatoribus Dni Glanderii.

Uxor Caroli de Groote transfertur

Item anno prædicto XVII Sept. in Schuet elevata fuit de sepulchro uxor quondam Mgri Caroli de Groote Cancellarii Brabantiæ quæ fuit hic sepulta anno Dni 1482

Circa sepulchrum Mgri Sigeri Van Hasselt et posuimus eam in sepulchro viri sui ante januam cellæ quam præfatus Dnus fecit fieri sub magno lapide sicut in vita desideravit.

Prædicatores ordinatur secundum consuetudinem Provinciæ

Item in festo S Joannis Evangelistæ fuerunt hic ordinati quatuor prædicatores excepto Priore de scitu Visitatorum pro conformatione domus nræ ad alias domus Provinciæ

Numerus Religiosorum d^s Capellæ hoc tempore

Anno 1487 fuerunt in domo Capellæ residentes monachi, incluso Priore 21 monachi 4 Conversi et duo donati. Erant duo hospites ex monachis sed bene tres ex professis aberant.

Initium belli civilis

Anno 1488 circa festum S Anthonii obiit strenuus miles et fallonarius Regis Romanorum et Capitaneus municipii de Ruplemunda sepultus in domo Capellæ. Francorum Rex concitato Adriano Vilaino, Rassingemii Dno viro nobili sed turbulento ac Joanne Coppenolio viro ignobili sed acri ac inter plebeios magnæ auctoritatis, nihil aliud quam civile bellum denuo Rom. Regi concitare cupiebat quare Rassingemium in arce Vilvordiana arctæ custodiæ tradit quem brevi post ~~Lietzerius~~ Lietherthus patruelis ejus astu liberavit. Isque civibus furiis classicum cantaturus eductis tribus Gandensium millibus quinto januarii anno 1488 nocte intempesta Cartracum obsidet ac capit.

Initio mensis Februarii concitatione hostium Rom. Regis Brugenses in seditionem vertuntur quum tamen Rom. Rex sine præsidio alicujus momenti ad urbem venisset spectaturus Belgarum Ordines qui de pace cum Francorum Rege ineunda erant acturi. Postero die Sosæ Comes junior cum aliquot Germanis in area ante publicas ædes ludicris (armis) certaminibus se oblectans dedit suspicionem Brugensibus Germanos se velle invadere cum tamen nemini nocerent in fugam se conjiciunt. Exinde quinquaginta duo opificum proferuntur signa subsequente

Maximilianus Brugæ Captivus.

armata plebe ac forum majus occupante, et ad instantiam Gandensium Romanorum Rex novis feb. in domo satis angusta ad fori angulum includitur ac custoditur ab dicatis nobilium ignobiliumque comitatu ac famulatu.

Mense Maio Maximilianus post trimestrem captivitatem Frederici Imp. Patris qui numeroso stipatus exercitu in Flandros ad filii liberationem movebat, metu, ei custodia datis obsidibus educitur.

Philippus Clivius contra Maximilianum pro Flandris arma sumit

Inter obsides autem præcipuus erat Philippus Clivius quem Rex Rom secundum pacis conditiones ac dicto sibi sacramento liberavit protestatem ei faciens militandi cum Flandris contra se si pacem hanc violasse. Quod et fecit, quamvis Maximilianus diceret se Patrem Cæsarem armatum Imperii noie sequi non quod pacem Brugensem violare cupiat sed imperii jus defendere. Petebat enim Cæsar ut Gandenses et Flandri se supremum ditionis Transcaldanæ Dominum cognoscerent reciperentque.

Ponamus verba libri fundationis nri de temporum horum statu: sic habet. Hoc anno fuerant Bruxellenses in magno timore quum volavit fama quod Rex cum suis vellet spoliare et invadere civitatem. Sed Deus sua clementia præservavit eam. Unde ex illo tempore cives ceperunt servare portas et vicos civitatis. Postea idem præfatus Rex visus est tentare Brugas quamobrem ibidem captus ac tentus fuit sic quod fere per quatuor menses esset in custodia. Inanis fuit timor Brugensium sicut et forte Bruxellensium verum tamen est quod eodem tempore Rom Regis custodes non soluta stipendia conquerentes partem agri Brabantiæ ac Hannoniæ depopulabantur ac Germani milites agrum Brugensem

292

Explicantur — Verba libri fundationis de hujus temporis Statu

Bruxellae vero nullus hospiti suo satisfaciebat, sed cum solutionem peterent conviciis ac minis homines irritabant dicentes venisse tempus quo Germani manus Flandrorum sanguine abluerent. Hoec et similia sumendorum armorum contra Rom. Regem occasionem dederunt quamquam, ut dixi Flandriae Ordines ac legati praecipuarum Belgii Provinciarum, ubicumque Brugas ad rem componendam deque pace cum Franco tractanda advenissent.

Pax Flandrensis non ab omnibus recipitur.

Tandem finaliter facta fuit in Flandria una Congregatio omnium patriarum ac nobilium aliquorum, et ibi (sc. Gandavi) facta fuit ~~vera~~ una pax et concordia generalis omnium Provinciarum istarum. promisitque Rex se numquam vindicaturum injuriam sibi illatam. Sed postquam ~~supervenit~~ supervenit Fredericus Caesar Pater Maximiliani Regis statim irrupit foedus conceptum ac coepit obsidere Gandenses totamque circa regionem incendere ac demoliri. Pax haec quidem per universam publicatur Flandriam. Ceteri Belgae partim eam publicavere, partim ut parum honestam ac indecoram contempsere. Imo Dux Philippus scribit Lissenensibus in finibus Gandentium ceterorumque Flandrorum hostiliter incursant, quomodo se Rex Rom. excusaverit ~~distimulaverit~~ diximus ante.

Fundator Cartusiae Dulmaniae ad meliorem vitam transit

14 Januarii obiit nobilis et generosus Dnus. D Gerardus Koppelius qui fundavit Castrum B. Mariae apud Dulmaniam Monasteriensis Diocesis quinta fer in festo S Agathae Ordinis habitum suscepit in domo nra ter Schuch D. Henricus Oly.

Margareta de Berchem moritur vide p. 120 (et hujus libri 324)

Ultima Januarii obiit singularis benefactrix nra Domicella Margaretha de Borchen Beguta quae reliquit domui XIII Rhen Insuper in vita multa obsequia domui nrae et Ecclesiae prestitit.

Henricus Hulant et ejus legatum

Item hoc anno obiit VII Maï D Henricus Hulant Canonicus Ecclesiae ~~Anderlectensis~~ Anderlectensis ex cujus legatione venerunt huic domui centum Rhen communes ~~...~~ de XX Es super opidum Bruxellensem etiam domus quam extruxit in Anderlaco. Insuper et legavit domui omnia mobilia sua ac debita petens ut pro his omnibus haereditates ac reditus perpetui compararentur ad distribuendum annue pauperibus de quibus domus pro administratione habebit quintam partem. Placuit etiam quod poterimus ista distribuere pauperibus ~~...~~ ~~suis~~ diversis secundum dictamen conscientiarum nostrarum praecipue ~~tam~~ tamen concordavit quatuor domus de Cartusientium circa Buscoducum, domum Observantium dictam Bootendale, domum tertii ordinis Bruxellis, domum Sororum aut Beguinagium dummodo egerint ~~et~~ et perseveraverint in observantia et pauperes vicinos.

De statu hujus temporis sic habet Chronicon Capellae: Gandenses Brugenses et Yprenses auxilio Francorum obtinuerunt ne Imperatori ac filio ejus subjicerentur quamvis multa millia occisa sunt ab utraque parte, rapinae et incendia multa facta sunt. Joannes Elzelaer misit huc XXII Maï unam pulchram tabulam pictoratam ponendam supra sepulchrum uxoris suae per medium Franconis Stock. Item fecit praeparari lapidem ponendam super sepulchrum suum.

In Capitulo generali Ordinamus quod quilibet sacerdos celebrans dicat unam missam defunctorum pro intentione Venerabilis Patris D Laurentii Blumenam et suorum in qua dicatur Oratio Inclina famulorum et famularum fidelium et Omnipotens.

Ordinationes de modo celebrandi festum Compassionis B Mariae ~~saepe~~ saepe variate fuerunt hoc anno ordinatum sicut tenemus ut 2ae Vesperae sint de Dnicā a capitulo.

Monemus D Godefridum monachum Dē Capellae ne contra dictum Sapientis suae innitatur prudentiae sed superioris monitionibus et

et ordinationibus acquiescat. Et siquos proclamatione dignos noverit potius in privato quam in publico denunciet, ut Charitas et emendatio potius quam confusio proximi quaeri videntur.

Joannes Beneramundanus e vivis eripitur fax sui Saeculi Vide supplementum vel Chronicon D. Capellae

Vivere desiit hoc anno 14 Augusti D. Joannes Beneramundanus qui ut dictum fuit professus domus Capellae sed in aliis Provinciis Ordini inservivit. Fuit enim Prior domus Vallis S Spiritus prope Gosnay et Vallis S Petri et anno 1482 institutus Visitator Provinciae Picardiae ~~totoque~~ Septennio functus est insigniter hoc munere a quo demum onere multis precibus obtinuit absolutionem et sibi donatus fuit. Fuit autem fax sui Saeculi, vir magni zeli et magnique Spiritus, applicatus frequenter rebus admodum seriis et magni ponderis. Fuit quoque Prior Silgniaci, Visitatorque Provinciae Burgundiae. De quo P. Sutor ita habet: Joannes de Beneramundus vir in divinis scripturis studiosus et valde eruditus, vita et conversatione devotus, ingenio clarus, sermone compositus, edidit ad aedificationem Ecclesiae opuscula multa quae imprimis ad amorem Dei legentes concitare possunt.

Leodium capitur ab Arenbergiis

Episcopus Leodiensis Joannes Hornaeus nihil mali expectans ab hostibus. Nis cum liberandi Maximiliani gratia in Flandriam profectus esset Everardus a Marka occupato ponte amari cordis proditione quorumdam Leodium invasit, oppressis civibus universis, quosdam supplicio afficit.

Bruxellenses recipiunt Philippum de Ravesteyn in malum sibimetipsis

Circa festum Matthaei Apli Bruxellenses receperunt Philippum de Ravesteyn filium Adolphi qui fecit ibi statim proclamari pacem et Concordiam ac unionem inter Regem et Patrias factam in oppido Gandensi eandem fecit proclamari in oppido Lovaniensi Proclamatione facta

statim notabilis discordia publicaque guerra inter Regem et protracta oppida Brabantiae intantum quod teutonici et Ruthari in Mechlinia Vilvordia ac ac Hallis aliisque locis ex parte Regis Romanorum locati omnes paci adhaerentes coeperunt captivare et equos et boves aliaque pecora abducere. Nec mirum. nonis autem Septembris Antuerpiae in area Abbatiae S. Michaelis Caesar Imperatoris indutus vestimentis pro tribunali sub dio sedens lata proprio ore sententia Philippum Clivium ut imperii perduellem rebellemque Clientem honore ac bonis privatum proscribit. Ordinesque Belgarum ibidem congregatos admonet pacem 1482 initam observent, offertque eis libellum causas adventus sui cum exercitu continentem quae omnes in Gandenses redundabant. Exinde Clivius decimo quarto cal. oct. ut nos diximus ex libris fundationis favore aliquot civium, Bruxellae Brabantiae cum quingentis equitibus per portam Flandricam intro mittitur. Rom. Rex re intellecta Mechliniam cum justo praesidio, mittit quam summopere in potestatem redactum cupiebat Clivius. Bergii frater Vilvordiam occupant praesidioque muniunt quotidie ad portas usque Bruxellensium excurrentes. Joannem ac Cornelium Bergios fratres ut filio Philippo sint praesidio,

Caedes Bruxellensium. Quarto idus oct. aliquot Germani equites prope Bruxellam in insidiis sedentes, pedites ante urbem excurrere praedasque agere jubent. Contra hos civium incondita multitudo sine certo duce ac ordine exit, praesidiariis frustra eos retinere conantibus. Simulant Germani a multitudine se premi, cedunt donec ad nota insidiarum loca Bruxellenses pertraxissent a quibus facile in fugam conjecti quadragentos circiter cives. Dissipaverunt

Donanius verba libri fundationis (in cujus dilucidatione detudo). Eandem ipse Rex in persona XII oct. ipsa dedicatione S. Gudulae, cum duodecim fere millibus equitum venit ante civitatem Bruxellensem et aliis in locis talis

se occultantibus, pauci ex eis ceperunt oves circa mœnia pascentes abducere quo comperto Bruxellenses dictas oves reducere cupientes pene improvisi ac inermes ceperunt insequi fugientes quibus fugam simulantibus donec eos longe ab opido pertraherent. Statim qui latuerunt comparuerunt et prædictos Bruxellenses a tergo vallantes plures ex eis peremerunt Alii vero evadere necem cupientes Zenam transnatare visi sunt, a quibus plures natare nescientes submersi sunt. Ita quod fere centum occubuisse comperierunt. Rex etiam cum suis Ruteris pene ducentos Bruxellenses abduxerunt captivos. Sicque dies dedicationis et lætitiæ versus est in lamentum.

Leodienses Arenbergii et Flandri vocantur in auxilium

Quibus peractis prædictus Philippus Ravesteyn præfati periculi volens occurere patriamque destitutam a prædictis Ruteris liberare Francorum cepit et Flandrorum Leodiensiumque auxilium invocare. Quibus vocatis statim septima die post prædictam stragem D. Robertus de Arenberch cum duobus filiis Wilhelmi fratris sui aliaque comitiva equitum satis copiosa, civitatem Bruxellensem intraverunt. Sabbatoque sequentis hebdomadæ Flandri in subsidium prædicti Philippi pro conservatione pacis Bruxellæ comparuerunt, sed paulo post ad propria certis de causis permoti redierunt. Nihil aliud prætendebant (quam pacem) quam quam defendere se jus Ducis Philippi, quum dies ambitiosi imperio gaudentes in rem propriam satagerent offerebant, rebelles Brabantiæ ac Flandri Rom. Regi centum millia aureorum Rhenensium florenorum. Coloniæ Agrippinæ numerari si relictis Belgis in Germaniam non amplius reversurus proficisci voluisset ac ordinibus Proceribusque filio ex parte matris sanguine junctis gubernationem reliquisse. Inter hos Clivii primi fuissent.

Sub pacis nomine bellum geritur

Non tantum pacem Gandavi junctam volebant sed et tutelam Philippi non penes Maximilianum patrem amplius sed penes patriæ status deinceps esse cupiebant.

Ultima die oct. Cæsar Maximilianus Mechliniæ existens dedit huic domui litteras patentes protectionis quas salve garde vocant.

Sed fallebantur tam degeneris ac imbecillis animi Principem Rom. Regem judicantes.

Albertus Saxo belli dux pro Maximiliano

Cæsar ac Belgarum Ordines cum Clivio iterum Mechliniæ frustra de pace agunt. Quare septimo idus oct. Diestam Cæsar profectus inde in Germaniam rediit, filio Rom. Regi relinquens ~~Albertum~~ Saxonem Thuringiæ Lantgravium Misniæque Marchionem cum justa peditum equitumque Germanorum manu, virum bellicosum, fortem, militiæ peritum, Clivius Likerkium ac ~~Gennabium~~ Gennabium occupat. Unde sui prædas ingentes agebant. Mercatores eo iter facientes mercibus tutam profectionem numerata pecunia redimebant. Quo Likerkani (suis non parcentes) Procuratorem nostrum famulum et aurigam captivarunt et provisionem quam currus ex nundinis Antverpiensibus beneramunda advehebat arrestarunt pro qua re Prior Philippum Clivium adiit sed priusquam responsum Procurator Bruxellis accepisset suam rem duodecim avenæ modiis et aliquot siccis piscibus redemit dolens se eis quibus nihil debuit promisisse timebat venditionem equorum.

Caristia Bruxellis

Itaque facta est in civitate Bruxellensi magna rerum caristia propter Ruteros circumquaque in castellis civitatem obsidentes et victualia impedientes. Ruteri de Kestergate f. Laurentium hujus domus Donatum in custodia posuerunt qui Angiam iverat pro emendis ovis spoliantes eum et falso ei plura imputantes. Quando

Sub fine hujus anni Maximilianus in Hollandia agebat Provinciam sibi concilians. Interim Gandavi rem prospere agebant in Flandria maxime Nieuportani.

Obiit Ds Wernerus Baldewyn Donatus et fundator ds B. Mariæ Annuntiatæ

Hoc anno 17 mensis Maii e vivis tollitur Egregius Dnus Dnus Wernerus Baldewyn utriusque Juris Doctor, Donatus et fundator Dni B. Mariæ Annuntiatæ in Conraetsburch apud Paderbornam Westphaliæ opidum

Hic erat Sacerdos et aliqui mirantur quod dicatur etiam Donatus, cum jam Donati nisi sunt laici. igitur explicandum. Donati in Ordine nro non faciunt professionem sed obligantur per chartam in manibus Priorum in Caplo vel in claustro. Donati vero Sacerdotes obligantur ad substantialia Ordinis videlicet ad paupertatem, castitatem et obedientiam. Licet modicam summam tractare pecuniae cum licentia Prioris, de qua tamen reddunt rationem suo Priori quando ab eo fuerint requisiti. Item ipsi non commorantur Monachis in certis locis. videlicet: in Galilea in choro, in refectorio licet cum eis possit dispensari quod ad voluntatem Prioris cum Monachis in choro et lectioni in refectorio valeant interesse. Item iidem Donati non sunt astricti ad cilicia neque ad continuam cellae et silentii observantiam neque ad alia Monachorum exercitia quae in Statutis eis non sunt ascripta. Item possunt de licentia Prioris interdum extra monasteria uti carnibus et balneis. Item non astringuntur ad jejunia regularia V. a festo Exaltationis usque ad Pascha, sed ad jejunia ab Ecclesia instituta et per Adventum ent... XLª- Item non sunt obligati ad abstinentias singulis hebdomadibus faciendas, sed solum feriis sextis quatuor temporum et XLae et per Adventum. Item tempore debito surgunt ad persolvendas horas canonicas quas ad modum Ordis nri debent persolvere. Et post solutionem Matutinorum possunt redire ad lectos. Item possunt nudi inter linteamina requiescere suppositis filtris sive aliis non tamen plumis. Item si quis Donatus in adventu carnes comederet a Priore suo graviter disciplinari deberet. Item Donati bonae vitae possunt recipi (si petunt) in Statum Monachorum vel Conversorum.

Donati etiam Sacerdotes in Ordine nro fuerunt et ad quae obligabantur

ANNO 1489 in februario obiit D. Arnoldus Beeltusenn de Tolenbecque Collector Chronicae dnae Capellae qui vives fuit in exemplum

Moritur D. Arnoldus Beltusen diligens

et exactus compilator Chronici S. Capellæ ex quo plurima dessumpsi et quasi ducem et præceptorem secutus sum

Conversandi quia omnibus diebus vitæ suæ semper diligens. bonus Chorista et egregius cellista, Vicarius et corrector fuit et mortuus in exemplum timendi Deum quia inventus fuit mortuus sedens ante lectum suum fuerat tamen infirmus sed justus si præoccupatus fuerit erit in refrigerio. Scripsit antiphonaria notavit gradualia.

Audomaropolis lepido stratagemate Principi nro redditur

Anno 1489 tertio idus febr. Burgundi ac Belgæ forti civium opera adjuti fanum Audomari ejectis Francis recuperant: vero lepidissimo stratagemate. nocte intempesta accedente ad urbem Maximiliani milite Ducibus Carolo Saventio et Georgio Direistano Germano: Cives ut conventum erat in una murorum turri, ubi excubabant lumen accensæ in lanterna candelæ demonstrant. Belgæ econtra felem quam poterat altissime vociferantem pro signo ac tessera reddunt. Sed Circitore seu Vigiliarum recognitore nonnihil abscedente vel absente. Hinc admotis raptim scalis nemine repugnante scandunt nostri mœnia occurrentes Francos præsidiarios caedunt, inque in oppidum irrumpentes atque proximam portam effringentes ceteros intromittunt. Cecidere hoc conatu tantum quinque Franci, cives nulli, Belgæ complures.

Plurimas molestias Conventus sustinuit a militibus rebellis

Durante in patria ista discordia multas a Ruberis sustinuimus molestias ante portam, sed præcipue altera Vincentii circa horam quartam post matutinas intraverunt domum istam ultra septuaginta Ruberi per pomerium ac hortum olerum ex his qui Bruxellensibus adhaeserunt. Et quamquam violenter nihil abstulerunt tamen victualia ac provisiones inventas contempserunt et f. Joannem Conversum percusserunt.

Item hoc anno in festo S. Agathæ Virginis fecit hic professionem D. Henricus Bry quo die Ruberi Bruxellenses præparaverunt se ad eundum ad Lietkercke pro victualibus qui cum appropinquaverunt domui nræ supervenit pluvia tam copiosa quod omnes pene compulsi sunt intrare domum istam, qui

tempore summae Missae quando prædictus juvenis debuit emittere professionem insolenter se habuerunt, januas violenter aperuerunt, multa victualia in pane piscibus caseo et similibus consumpserunt. Quidam etiam e Bruxellensibus carpiones et alios pisces abstulerunt pro quo facto eos Teutonici objurgaverunt ac reprehenderunt.

Item circa idem festum quadam nocte Franci numero viginti circiter portam Conventualem violenter aperuerunt et duas cellas portæ proximas violenter infringere conabantur. Nostri putabant inimicos causa prædandi advenisse, sed postea compererunt Gandavo in auxilium Bruxellensibus advenisse et solum nocte illa latere et panem reficere petierunt, violenter tamen contra morem Ordinis quandam puellam introduxerunt quam nullis precibus a se dimittere voluerunt.

D. Procurator impetraverat salvam gardiam ab utraque parte sc. a Rom. Rege et a D. Philippo Clevio Dno Ravesteyn. Nihilominus provisiones quas e vicinis civitatibus adducebat sæpe arrestabantur et equi capiebantur quos aliquando recuperavit, aliquando amisit et coactus fuerit mulieres quasdem conducere quæ blanda tam de Wesembecke quam de aliis locis Bruxellam deferrent.

Albertus Dux Saxo Gubernator Belgii

Quum Brabantia ac Flandria variis calamitatum generibus propria culpa vexaretur Cæsarque Fredericus in Germaniam rediisset, Rom. Rex necessaria ut ad Patrem proficisceretur parabat, constituens Belgis ac filio Philippo Gubernatorem Albertum Saxonem Misniæ Marchionem ac Turingiæ Lantgravium, Hannoniis Chimai Principem, qui cum Saxone conjunctis consiliis ac viribus hostibus magnas clades intulere et sensim civili bello finem fecere.

Rom. Rege in Germaniam profecto, Clivius e Francia revertitur magna adducens tyronum auxilia. Fama erat eum Bruxellenses qui fame laborabant ~~commeatu~~ commeatu juvaturum. Convocat Saxo ac Chimaus militem ut impediant. Est pagus nomine Isqua medio ferme situs itinere situs itinere inter Bruxellam et Nivellam. Hunc bene munierant Bruxellenses quod utrique Civitati ad commeatus importationem utilis esset. Proficiscitur eo cum mille peditibus ~~cum~~ ac centum viginti equitibus Saxo. Sequitur mox Chimaus cum multa nobilitate ac mille partim peditibus partim equitibus postridieque Nonas Martii Isquam expugnant. (quo die

Incendia Ducis Saxonis de quibus liber fundationis agit

scilicet in magno carni~~ficio~~ sprivio & Philippus Clivius & de Ravesteyn (habet liber nr) intravit civitatem Bruxellensem cum magna copia Francorum) Templum in quo ma~~gna~~ jor pars confugerat incendunt, omnibus qui intus erant flamma pereuntibus. Vicini Isquanis magno numero in auxilium properabant, prælio victo fugam capiunt circiter centum sexaginta capti Vilvordiam perducuntur. Hinc ad pagum Ascha duobus Bruscella Milliaribus distantem contendunt, et quamquam esset valde munitus cum templo tamen expugnant, infectoque igne miserabilem in modum viri cum fœminis ac pueris exuruntur. Eadem fuit fortuna pagi templi Warentis ac complurium locorum quæ circa

Nota

urbem Bruxellenses munierant Neque unquam exinde quo Clivius cum Franco fœdus faciens auxilium peditum equitum in Flandriam ac Brabantiam adduxit res illi amplius successere.

Bruxellenses Vilvordiam capiunt et incendunt

Quum Saxo ac Chimaus Isquam proficiscerentur Germani qui Vilvordiæ erant in præsidio ad castra Saxonis evocati Mechliniensibus Vilvordiam tradunt custodiendam. Oppidum ingressi mensas sternunt edunt bibunt, rident nugantur neglectisque custodiis dormitum eunt. Rescissunt opera quorundam Vilvordensium Bruxellenses magnaque

manu nocte egressi opidum invadunt Meclinianis qui poterant in arcem evadentibus. Magna præda multique captivi Bruxellam abducuntur. Eodem tempore Flandri collectis quadragintis equitibus et multis peditibus Bruxellenses summa commeatus inopia laborantes juvant invectis in urbem ducentis quinquaginta plaustris omni commeatus genere onustis.

Quidam Ruteri Arenberchii domum nram violanter intrarunt sed non impune

Circa finem Martii quadam nocte sex Ruteri ex his qui dno de Arenberch adheserunt silenter intraverunt domum nram per murum circa portam retro novam Ecclesiam quibus ingressis statim accesserunt ad januam per quam itur proxime ad Conventum quam quia clausam invenerunt conati sunt ignem admovere et quum pulveres circa se habuerunt quibus emittuntur bombardi eisdem pulveribus ignem procurare visi sunt statimque ignis improvise eosdem pulveres attigit, et quinque ex eis ita combussit quod præ dolore quasi furere videbantur, præcipue unum qui circa se eosdem pulveres portavit. Quo facto januam violenter aperuerunt et clamore valido operarios ac ministros præ dolore inquietaverunt. Qui causam adventus et fortunium intelligentes eis studio subsidium pro posse intenderunt.

D. Jacobus Croyus divinæ revelationi per F. Laurentium Musschelium

Leodiensi antistite jam antea fugato Arenbergii Leodii rerum jam potiti et omnia satis tuta, ratiis Brabantiam adversus Albertum Saxonem pugnaturi discessissent. Ecce nunquam expectatus Jacobus Croius prenotharius novas turbas adventu suo excitavit. Ut enim causatus sibi non solui promissam ab Hornео pensionem, quasi data conditione non secuta liber a resignatione Episcopatum de integro petebat

Sibi intimatæ non satis credens aut confidens frustra ambit Episcopatum Leodiensem

Pater nr. p. m. L. Laurentius Musschezelius prædixerat illi futurum quandoque maximum prælaturæ hujus Patriæ. Quare extra eam non debebat prælaturas ambire. Vel certe magis confidere in divino promisso et tamen Regem Gallorum non recte sibi conciliare studet. Sed tam apud Gallos quam apud Leodienses fabulam surdis cecinit, et cum adventantem ex Brabantia Arenbergium intellexisset relicto Leodio ad sua reversus est.

Preces publicæ habitæ Leodii cum visitatione reliquiarum nec frustra

Hoc perturbato rerum statu habitæ sunt Leodii supplicationes ad Deum pro pace impetranda interpositis sanctorum et speciatim S Lamberti Martyris Ecclesiæ Leodiensis præcipui post Christum patroni precibus et meritis. Visitatæ quoque mense aprili eorum reliquiæ, et populo debita cum reverentia ad eas colendas et venerandas exhibitæ, factæ quoque solemnes processiones et sacrificia ad Deum placandum magna cum populi devotione per Prælatos et alios sacerdotes oblata, exemplum insigne si quando in similibus periculis et turbis constituamur quid tunc facto nobis opus sit demonstrat. Vide historiam apud Chapeauville

Episcopus obsessus ab Arenbergiis per Saxonem liberatur

Nec Deus sprevit preces eorum. Inceptæ sunt 14 aprilis et 23 die ejusdem mensis se. undecimo cal. Maii, Robertus Arenbergius cum Trajectum iterum ac tertio armata manu occupare frustra tentasset tandem adjutus copiis Ravestani qui tunc temporis Lovanii in præsidio erat S Trudonem obsidione cinxit quoniam Trudones contempto Arenbergiis Antistitem Horneum præsentem fovebant. Sed hanc obsidionem cum Antistes una cum oppidanis aliquamdiu fortiter tulisset, et altercatio esset inter obsidentes parato ad irrumpendum ~~hiatu~~ hiatu alter alteri oppugnationis honorem offerret fama venit Saxonem instructo exercitu ad levandam obsidionem aut ad confligendum magnis itineribus properare.

Concepto metu Vasa conclamant tribus deportis tormentis Lovanium revertuntur. Episcopus igitur liberatus Arnoldum a Berlo Eburonensibus præfecit, et una cum liberatore suo Saxone tertio idus Augusti opidum Thenense captum spoliavit, ipsumque Saxonem insidiis Arenbergiæ pene circumventum vicissim liberavit. Duo mutuo beneficio sic inter se devincti sunt. Et Saxo postea Antistitem in sedem suam reducere conatus sit

Hoc difficili et duro tempore Clenodia vendita

Propter debitorum multitudinem compulsi fuimus vendere quædam clenodia præcipue ad satisfaciendum cuidam Ægidio de Pretere de pecunia mutuata. Vendidimus ergo de scitu Visitatorum tres calices duas testas argenteas unum parvum poculum argenteum de quibus recepimus summam centum octoginta octo Rhen ãres. Isti tamen calices tempore suo poterunt recuperari per similes ejusdem valoris ac ponderis ut scribebant.

Item oves

Item in profesto Visitationis B Mariæ Vendidimus omnes oves nras timore amittendi, et pecuniam inde receptam reliquimus in cambio opidi quod tenet Rolandus de Werh ad emendum alias tempore suo.

Sepulturæ quorumdam in Schuch

27 Maii obierat Opilio nr nomine Petrus qui multis annis pavit oves nras solo victu et vestitũ contentus, satis diligens et fidelis qui etiam de consensu Curati sua Sacramenta suscepit a nobis, et sicut desideraverat in nro cemiterio sepultus fuit.

In eodem sepelivimus 18 ejusdem Joem Ory qui habebat hic filium professum, qui quamvis non esset civis Bruxellen obiit tamen ibidem propter guerras Patriæ

Et 27 sepulta quoque fuit juxta Patrem Elisabeth Ory filia ejusdem.
Item in festo S Petri ad Vincula in nro eodem cemiterio fuit illata honesta Matrona Margareta Shergoossens Mater D Matthie pro tunc Prioris hujus Dmus que vivens plures gratias domui impendit, multosque labores pro Ecclesia nra in lavandis vestibus multos annos subiit.
In ordine nro vix quietiora invenio. In domo Montelli fuit magna turbatio et quia nonnulli conventuales canonicam electionem Prioris non celebrarunt canonicam penam subierunt. Verum quia quibusdam displicebat ista ad longum referre existimo quamvis sciam timore poene quosdam exerceri. Ideo quid de Godefrido qui sanctam domum Capellae hoc tempore turbabat fuit definitum in capitulo non puto silentio pertranseundum. Et D. Godefridus monachus Dmus Capellae

Calumniator Capli Generalis punitur

qui Dei timore postposito suis ineptis scriptis tam temere quam mendaciter sine omni reverentia lacerare Capitulum generale praesumit dicendo quod dictum Capitulum generale decipit suos novitios legendo eis Statuta tanquam legem et post professionem cum tenentur ligati cogit eos ad ordinationes dictis Statutis contrarias quod utique falsum est. Ut omnis deinceps iniquitas oppilet os suum et discat aliquando reticere qui nunquam didiscit bene loqui sit ipse in disciplina generali ad Ordinis voluntatem. Et si de cetero quid simile attentaverit Ordo providebit quod ceteris cedet in exemplum.
Reprehenduntur nonnullae personae Ordinis quae non cessant suos Priores super novis indulgentiis et confessionalibus molestare. Ut ut dicam quod sentio etiam Statuta super his prima facie satis dura videbantur, ut omnia peccata mortalia teneremur Prioribus confiteri. Sed R. P. Franciscus a Puteo postea explicavit intelligenda esse criminalia.
Saxo in Arschottum Brabantiae oppidum invasit ignemque aliquot locis Germani inficientes elegantissimum exussere ejus templum.

Laetati sunt summopere Mechliani et Antuerpiani quod nulli magis eorum agris fuissent infesti. Saepe erant de negligentia Saxonis conquesti eum incusantes ac si clam cum Clivio sentiret. Sed posthac mutata opinione fortiter de eo iudicare coeperunt ac profiteri prudenter eum bonisque artibus bellum gerere. Clivius Bruxellae agens semel atque iterum Hallam Hannoniae frustra oppugnat civibus sub praesidio B Virginis Mariae (quae ibidem veneratur) oppidum egregie propugnantibus.

Hoc anno in Augusto postquam oppidum Thenense fuit ab Alemanis spoliatum inierunt consilium Bruxellenses et Lovanienses cum suis adhaerentibus et elegerunt multos de melioribus discretioribus quos miserunt cum honesta legatione ad Ducem Saxoniae eis injungentes ut ~~quam~~ non reverterentur quin pacem si possibile foret reportarent. Qui tantum egerunt apud Ducem Saxoniae ac apud alios Dños illius partis quod pacem summa pecuniae promissa reportaverunt. Hac in libro fundationis.

Thenense oppidum capitur et spoliatur ac ad eam in qua nunc visitur pervenit calamitatem

Saxo Thenam oib rebus necessariis abundantem ac cum Clivio non ita dudum sentientem, cum frustra aliquamdiu oppugnasset ac amarit sarcasmis indies exciperetur et irrideretur tandem duobus locis ipsa meridie oppidum agressus quum idem saepius fecisset, ut eos in consuetudinem adductos negligere vim assuescerent, omnibus eo tempore annixus copiis tandem vi irrumpit, ac per multos dies opulentam civitatem diripit, tandemque incendit Francis et Leodiis praesidiariis pro majori parte caesis paucis captis, cives capti spoliati ac exusti ad eam in qua hodie visuntur pervenere ~~pervenere~~ calamitatem.

Bruxellenses et ceteri Brabanti Principi reconciliantur

Exinde ad Albertum Saxonem veniunt Abbas Parcanus Affligemius ac Consul Bruxellensis pro Brabantia ac Flandria absolutam pacem petentes. Ad quos Saxo: pro Brabantis rebellibus petite quid ad vos Flandris

307

1489

Illi eum vera dicere judicantes, Clivio Flandisque desertis Brabantis pacem impetrant, promittentes in militum Rom-Regis stipendium Lovanienses Bruxellenses ac Nivellani centum millia Florenorum. Clivius pacem impedire non valens accepta a Saxone fide publica, Septimo Cal. Sept. Cum uxore praesidio quingentorum equitum Bruxellam discedit.

Post meridiem urbem intrat Albertus Saxo, Chimaus Engelbertus Nassavius

alias Franciscus Philibertus Verrius dictus Musca, ac Aegidius Buslidius Praepositus summi templi Leodiensis, qui paulo post Archipraesul Besuntinus in Comitatu Burgundiae est factus (de quo nobis infra non semel sermo recurret) Comitabantur hos bis mille Germani pedites mutatoque Bruxellae sacramento statim formidine grassantis pestis discedunt.

Maxima pestilentia Bruxellae

Quod non tacet liber noster ubi dicitur: fuit hoc anno in oppido Bruxellensi maxima pestilentia ita ut quotidie moriebantur IIc IIIc homines nam ut ferebatur hoc anno obierunt plusquam XXV millia hominum inclusis mulieribus et parvulis. Heuterus dicit quod octodecim mensium spatio in sola urbe Bruxellensi triginta millia obierint alii addunt adhuc tria millia hoc biennio interiisse. Talis lues bellum et famem saepe sequi solet.

Charitas P. Theodorici Minorita erga infectos

Dum illa gravis pestilentiae lues grassaretur mortuis pastoribus P. Theodoricus Van Munster Minorita motus pietate a superioribus petita licentia suam obtulit operam, et ne conventum suum periculo exponeret infectionis in publico foro tentorium erexit, ac in eo mensam in modum altaris ad reponenda Sacramenta statuit, ibique ad confugientibus infirmis quibus licebat Sacramenta administravit: Deinde totam civitatem obequitabat ut morientibus succureret, illorum praescius qui prae propria morte morituri erant ante alios, quos

prius curavit ipse a peste intactus. Erat illi Comes Sacrista cujusdam Ecclesiae qui lucerna et nola Sacramenta gestantem prae ibat donec et ipse pestilentia sublatus, nullo alio qui id muneris praestaret invento ipse lucernam ad cordam dextra ciborium, sinistra nolam gestans utriusque officium implevit. Cum hiemis tempore propter ventorum vehementiam lumen in tentorio servare non posset a coctore cervisiarum circa forum habitante ad aedes suas invitatus cubiculum obtinuit. Mirabile dictu! cum omnium braxatorum officinae lue infectae essent, hoc sola non solum permansit immunis, sed experientia certa compertum est omnes ex cervisia hujus officinae bibentes aegros quidem sanatos, sanos vero a lue praeservatos quod meritis hujus Sti Patris adscribendum nullus sane dubitat. Perseveravit hic pestilentialis morbus annis duobus, quo tempore tria triginta millia abrepti sunt. e quibus praedictus Pater triginta duobus millibus Sacramenta administravit. Cum lue cessante prius theodoricus ad gratiarum actionem populum adhortaretur hoc addit sibi a Deo revelatum ex illis triginta duobus millibus duos duntaxat damnatos, unum quia in fine vitae desperasset, alterum quod confiteri noluisset. Si vera fuit revelatio, magna utique est Dei miseratio nec minor est tempore legis quam gratiae. Docent autem Patres omnia illa hominum millia quae tempore veteris testamenti frequenter simul occisa dicuntur de prima morte ad secundam non transisse, illam illius temporis, ut prima facie apparet Dei severitatem disciplinam fuisse non solum ad deterrendum sed etiam ad expiandum. Eamque delinquentes cooperante et

Perduravit hic pestilentialis morbus annis duobus

De triginta duobus millibus hominum qui hac lue absorpti sunt nisi duo damnati perhibentur quod quidem magna fuit Dei miseratio nec improbabilis docetur

et ordinarie concurrente Dei gratia primo quidem extimasse ad poenitentiam, deinde una cum paenitentia in necessitate constitutis expiasse culpam. Huc pertinet illud Cyrilli seu verius Origenis: Mors quae Veteris Testamenti tempore poenae causa infertur pro peccato purgatio est peccati ipsius pro quo jubetur inferri. Absolvitur ergo peccatum per poenam mortis nec superest aliquid pro hoc crimine judicii dies poena aeterni ignis dignum inveniat. Vide Jac. Jans. in psalmis pag. v.30

Hi autem et gratia et sacramentis novae legis utebantur et poenam mortis subibant quid minus erit de eis censendum?

Sepultura Margaretae de Groote

Hoc anno prima die Sept. in Schuch fuit sepulta in novo ambitu juxta patrem suum una juvencula decem annorum nomine Margareta de Groote filia primogenita M. Caroli de Groote p. m. quondam Cancellarii Brabantiae sicut in vita sua desideravit. Quarta die ejusdem mensis

Item uxoris Hermani Anderlecht.

fuit sepulta in nro cemiterio Aleydis Uxor Hermanni Anderleck Custodis Capellae B. Mariae quae multis annis Sc. a principio inchoationis hujus Domus Beatae Virgini cum viro suo fideliter servivit.

Item Annae Elergoostens

Quinta ejusdem mensis Sept. fuit sepulta in magno ambitu honesta matrona Anna Elergoostens relicta quondam Joannis Middelborch et Matertera D. Matthiae pro tunc Prioris hujus domus magna benefactrix hujus Conventus quae reliquit in memoriam Anniversarii sui et mariti decem Rhenenses annue et sexdecim ad vitam praedicti D. Matthiae nepotis sui item legavit tertiam partem Domus suae. Item circiter centum Rhenen quos Priori accommodavit, quitavit. Item dedit quadraginta Rhenenses pro comparanda casula cujus crucem emit triginta Rhenensibus. Et haec forte est casula quam ex panno aureo habemus quia haec

Sola est quæ pulchram crucem habet. Multis annis in Adventu et Quadragesima Conventui bis in hebdomada vinum ministrari fecit, et pitantias diversis vicibus etiam in obitu suo XII Rhen. dimisit et mobilia diversa, præsertim in panno lineo, imo ipsa albas, mappas, corporalia et similia pro ecclesia multos annos lavit, et hospita domus et ordinis fuit.

Sepultura Parentum D. Joannis de Roye — In Nativitate B. Mariæ fuit hic sepulta in nro cœmiterio Uxor Joannis de Roye Pistoris cujus filius pro tunc fuit Sacrista hujus domus, cujus maritus breviter postea Le. XXV Sept. circa eam et parentes suos se. patrem et matrem fuit sepultus qui reliquit pro anniversario suo tres florenos annue.

Item Lucæ Oliveri qui fundavit missam in Capella. — Eodem Die Le. XXV Sept. fuit terræ mandatus in cœmiterio nro Lucas Oliveri servitor Dni de Gaesbeck qui ordinavit omni hebdomada unam missam in Capella celebrari. Pro qua habemus libram grossor Flandriæ Le. VI Rhen in opido Ninivensi.

Item Margareta Shoets — Item hoc anno sexta oct. fuit sepulta in dicto cœmiterio nro Margareta Shoets neptis Ugri Sigeri de Hassele p. m. in nro ambitu sepultus.

Item Cujusdam Sacerdos Secularis, qui pro Carolo Audace Missam legere consueverat in Bacello — Item eodem die sepultus fuit quidam Sacerdos secularis noie Nicolaus Gallicus natione qui tempore ducis Caroli quotidie in nra Capella exteriori pro prospero successu præfati Ducis missam legere consuevit.

Item Nicolai Buijs — Item XI oct. obiit magnus amicus et servitor nr Nicolaus Buijs qui sequenti die fuit hic quoque sepultus. Hic multis annis habitavit in hospitio nro Bruxellis, et fuit receptus bonorum dæ nræ et etiam dæ Cartusiæ. Qui legavit domui in testamento suo

LII Rhenenses cōes pro utilitate domus applicandos. Semper fuit paratus ad servitia Domus.

Item Mariæ Vanden Massen legavit duas partes mobilium suorum aliam tertiam prædicatoribus Item medietatem VII jornalium terræ sub Molenbecke

Item obiit in festo undecim millium Virginum honesta virgo Maria Vander Masen neptis et ancilla quondam Mgri Sigeri Van Hasselt, et sequenti die in nr̄o cœmiterio fuit sepulta. Quæ legavit pro anniversario suo duos Rhenenses annue et duas tertias partem mobilium suorum ex quibus recepimus in moneta quæ tunc currebat LXXXI circiter Rhenen in bona moneta XXVI Rhen, et in transitu vide depressionem monetæ de qua mox dicemus.

Adolescens quidam postulat pro loco qui furto commisso abiit

Circa hoc tempus adolescens quidam Joannes Van Olivens ex honesta parentela institit hic pro loco, et quia satis idoneus videbatur etiam absente Priore nr̄i permiserunt cum Conventum sequi, paucis diebus post ablato calice et duobus ciphis argenteis Dn̄i Abbatis de Ninive qui in domo nr̄a hospitatus fuerat et pretioso libello abiit vias suas.

Obitus Hermani Anderlecht

Quarta Decembris obiit Hermannus Anderlecht ats Moyesone ac sepultus fuit in cœmiterio nr̄o. Qui per quadraginta annos scilicet ab inchoatione hujus domus fuit custos Capellæ nr̄æ exterioris, quam fideliter custodivit, et multis annis ante mortem suam parum aut nihil de stipendiis suis solitis recepit. Domui etiam nr̄æ in multis sibi possibilibus valde obsequiosus fuit. Dedit etiam domui et legavit in prompta pecunia XXII Rhenenses cōes et quadam mala debita. Reliquit etiam nobis sylvam suam quam habuit Dn̄o Petro Shotte cum onere suo. Calendarium habet et in memoriam anniversarii sui reliquisse duos Rhen. annuos super domum apud Verbiest.

Item Guilielmi Thuens Sacerdotis

Item hoc anno sexta die Decemb. fuit hic sepultus in cœmiterio D Wilhelmus Thuens Sacerdos ac Capellanus Beginagii Bruxellensi qui pridem ante in domo hac quinque vel sex annis habitavit in expensis edidicit scribere fracturam. Qui reliquit nobis quartam partem domus sue. Vide cal quinta die decemb.

Nota hic decimus sextus sepultus hoc anno in domo nra ter Schuch

Hic igitur decimus sextus sepultus hoc anno in monasterio. Et quamvis non dicantur mortui ex contagione tamen facile mihi persuadeo plures inde periisse.

Pax proclamata

Moneta depressa

Hoc anno in festo S Thome fuit in oppido Bruxellensi proclamata pax universalis inter Reges et patrias nobis proximas et tertia die post istam proclamationem fuit facta una satis notabilis depressio monete ita quod unus florenus aureus qui fecerat tres Rhen. cōes sc. 80 stuferos depressus fuit ad 20 stuphros et sic omnis alia pecunia unaquaque secundum qualitatem suam.

Audiebant inquit Heuterus Villici cōesque debitores monetam auream atque argenteam diminuto valore tertiam tantum prioris aestimationis partem valituram. Vidisses igitur per omnes vias ac compita debitores ac Villicos currere marsupia auro argentoque distenta circumferre pulsare dominorum creditorumque ostia obtestari quod ad solvendam numerandamque pecuniam parati non admitterentur. Ex adverso occulere sese creditores ac fugere debitorum aurum argentumque offerentium conspectum. Rara certe avis in terris nigroque simillima cygno.

Hac mutatione apud Belgas litium immensus numerus ortus est, praestassetque hanc monete diminutionem tribus aut quatuor annis invicem succedentibus fecisse singulis annis

nonnihil de ejus valore detrahentes quam subita ingentique mutatione multorum hominum summo cum damno monetam in ordinem redegisse. Petrus Opmerus asserit etiam quod hoc subita et inordinata monetae depressio plurimum damni intulit Belgio ita ut anno fere integro omnis fere cessaverit negotiatio.

Hic annus nos plurimum detinuit ac fatigavit, jam ad sequentem transeamus.

Margareta vidua Caroli Audacis primarium lapidem ponit novae Cartusiae Lovanii construendae

Circa hoc tempus Illustrissima Margareta Eduardi Regis Angliae soror et vidua Caroli ducis Burgundiae voluit videre locum designatum novae Cartusiae Lovanii construendae, ad quem cum venisset primam lapidem aedificii posuit multis ibidem praesentibus inter quos aderat nobilis vir Ludovicus Pynnock villicus Lovaniensis qui supposuit aureum pro caementariis

alias 9 decembris

Ultima anni 1489 Mgr Aegidius de de Platea canonicus Lovaniensis S.T.L. Archidiaconus Hannoniae testamento legavit tertiam partem bonorum suorum monasterio Cartusianum construendo si infra triennii spatium inchoaretur, qua restrictione et clausula factum est ~~ba~~ ut Superiores ordinis maturius consilium caperent de mittendis personis ad occupandum locum et ibidem Divinum officium celebrandum.

Pugna inter Leodienses in Mirica Zonhovea in qua victor Antistes Horneus

ANNO 1490 remittente se bello in hac patria fortius erupit in vicina Leodiensi ditione. Dum Arenbergii Dionantum impugnant Antistiti Horneo pugnae diem dicunt in mirico Zonhovea, ad quem locum cum utriusque partis copiae adductae infestis animis concurrissent Antistes victoriam obtinuit sed non incruentam. tanta ibi cum plebeiorum tum nobilium Leodiensium multitudo corruit ut Arenbergiorum vires prorsus attriverit.

Pax inita sed non coaluit hoc anno

Quo facto pax bonis conditionibus inter partes concepta fuit, quamquam aliis aliter tumultuantibus Dioecesis Leodiensis pacem ratam hoc anno non sit sortita.

31b

1490

29. Petrus de Dumo laudatur

Calend. Martii ad superos migravit D. Petrus de Dumo professus q[ue] C[ar]ae Gandensis, de quo in manu-scriptis archivis ejusdem domus sic habetur: Iste bonus et dilectus frater noster gratiose et valde pacifice conversatus est nobiscum. Ideo quo dilectus est ab omnibus. Nunquam postquam fuit in Ordine de risu dissolutione aut aliqua levitate notari potuit. In saeculo etiam fuerat optimae conversationis et gratiosus juvenis; satis bene in litteratura institutus et doctus ex humilitate sua tamen quasi nescius et simplex se habuit. Fuitque satis scrupulosus et timoratus. Antequam intravit Ordinem fuerat miraculose a submersione aquarum per Virginem Mariam liberatus. Unde eidem semper extitit valde devotus ac ad ejus honorem aliqua satis pulchra rhytmata et devota ante sui obitus diem, in infirmitate constitutus, composuit. — 19 Martii fuit in Scheut sepultus in nostro coemeterio Michael de Hachmodere operarius noster qui pluribus annis nostris expensis servivit domui, ac fidelis omnibus fuit.

Sepultura Operarii nostri

Item Auriga nostri

In festo S. Benedicti in dicto nostro coemeterio fuit quoque sepultus Rogerus de Weys principalis auriga noster qui domui pluribus annis fideliter servivit.

Carbones penu impositi ardent

Altera post festum Benedicti fuerunt hic positi carbones de Zonnia in uno penu sub Capelo qui post duas horas fuerunt in uno penu totaliter accensi ac igniti inventi: ita quod tota domus in periculo ignis fuisset, nisi Deo providente, ignis sacristae innotuisset.

Corvinus Matthias Hungariae Rex moritur aet 47 - regni 33. Leones qui Budae detinebantur quinos eodem die interficere ...

Pridie nonas Apriles, Matthias Hungariae Rex apoplexia Viennae extinguitur, post quem Vladislaus Casimiri Poloniae Regis filius

annis 21 Hungaris præfuit. Et Maximilianus Princeps Viennam cum reliqua Austria recepit.

Discordia orta fuit inter Capitulum Anderlacense et Conventum nrum propter D. Henrici Vulant quondam Canonici dictæ Ecclesiæ et convocatis arbitris pro Capitulo indicatum fuit quod merito deberemus supplere hoc quod per dictum D. Henricum in gravamen aliorum negligenter omissum fuit. Vide librum fund. fol. 62.

Eleemosyna Archiepiscopi Bisontinensis

Circa id tempus R.mus D. D. Franciscus Busleydis Archiepiscopus Bisontinensis dedit pro fundatione et dotatione unius cellæ sexentos Rhen.

Hoc anno emimus unam partem terræ arabilis x jornalium erga D. Rolandum de Mol nomine Joannis Rolebuc qui est hæres prædictorum bonorum et erga Annam Vanden Heet Velde sitam in parochia de Molenbecke super campum dictum Galdekens Hockt et quum idonea erat ad seminandum plantavimus ibi diversa ligna ad faciendum de illa parte terræ unam silvam quam hoc anno Procurator nr cum operariis suis ac aliis ministris de familia nra totaliter plantavit et etiam cum eisdem in diversis locis plantas collegit et cum curru nro et humeris ministrorum easdem apportavit.

Decem jornalia empta et conversa in nemus

Hoc anno evigilavit censura Capli nri Generalis et R.di Patris contra desertores Religionis prout ex ordinationibus et Bulla apostolica ab Innocentio Summo Pontifice impetrata patet. Sic habet ordinatio Capli Generalis: Et quia experientia rerum Magistra docente, comperimus translationes de loco ad locum personis Ordinis hactenus fugæ et Apostasiæ fomenta præstitisse. Et indies discursus personarum et confusionem Ordinis et plurimorum scandalum generare, Idcirco omnes et singulos Visitatores strictius quo possemus

Mutationes locorum periculosæ

admonemus ut nullam personam nisi inevitabili necessitate urgente, aut alias propter evidentem casum in Statutis expressum de domo sua transferant nec gravamen alligandi fidem adhibeant nisi a Priore et majore parte Conventus sui de veritate certitudinem habeant. Insuper ad obviandum periculis animarum atque ad reprimendum temerarios ac nefandos fugitivorum girovagarum et apostatarum discursus in visceribus Jesu Chr. omnes et singulas personas Ordinis exhortantes monemus quatenus tanquam evigiles honoris Dei et Ordinis nri zelatores tales praescriptos juxta omnem possibilitatem capere incarcerare, incarceratos detinere, atque detentis disciplinas imponere secundum Statutorum nrorum et ordinationum formam non differant nec litteris mendicatis aut calceis excusationibus credant. Nam diversi fratres nri Ordinis ut beneficia ecclesiastica cum cura vel sine cura saecularia et ordinum quorumcunque regularia obtinere carnes comedere vel extra septa et claustra domorum Ordinis moram trahere possent a Sede Apostolica dispensationes obtinuerant, verum ad petitionem Rdi Patris, Summus Pontifex Innocentius 8 concessit ut Priores domorum praefatos fratres ad observationem regularem Ordinis ad permanendum in claustro compellere possint. Item ut Priores nri possint benedicere paramenta altarium, casulas et alia ad divinum cultum pertinentia.

Joannes Standonck Mechliniae natus S theologiae professor Parisiis, ac deinque ibidem canonicus et Rector institutus gymnasii Montis acuti, demum juxta illud gymnasium anno 1491 conduxerat in qua agentes

scholasticos ad se undecumque venientes suscepit quos hora undecima ad Cartusiam mittebat ubi eis panis cum panculo jure ut ceteris mendicis erogabatur. Postea pii homines praeferitus ejus celebrem domum aedificaverunt et dotarunt cujus primarius dotator D. Ludovicus de Grauville. Vide fol 19 ad annum 1505.

Adolphus Contereau et Petrus Eckaert venerunt ad Ordinem

Hoc anno altera S Catharinae venerunt ad nos duo juvenes quorum unus vocabatur Adolphus Contereau filius D Roberti Contereau militis ac locum tenentis Regis Rom. qui Adolphus habuit hic nepotem D Joannem de Groothe. Alter vero vocabatur Petrus Eckaert qui pro tunc petierunt visitare D Joannem de Groothe sicque abierunt. Brevi post redierunt desiderantes intrare chorum ac videre modum Ordinis. Sed incontinenti altera die postquam domum intraverant, venit Mater praedicti Adolphi et eumdem secum abduxit et tam ipsa quam Abbas de Afflegenio avunculus ejus ceteri fratres et cognati ejus eum a S^to proposito blanditiis ac promissionibus aliisque modis retrahere conati sunt parum tamen profecerunt. Quum breviter postea iterum rediit, et amicis suis tam per nuntios quam per scripta

Anno 1491

eum extrahere conantibus. Tandem praedictus Adolphus et Petrus Eckaert ambo simul penultima januarii recepti sunt ad osculum pacis ac deinde praedictus Adolphus in festo S Agathae fuit vestitus Petrus vero septima februarii. Et anno revoluto ambo emiserunt professionem in domo hac. Quorum unus scilicet Adolphus circa tempus professionis suae ad magnam instantiam parentorum suorum resignavit Dominia sua in manus Dni temporalis salvo quod reservavit sibi ad utilitatem domus nrae 4 Rhen. haereditarii censûs supra unum Dominium dictum (Grimbergem) - Rolleghem. Item D Petrus Eckaert reliquit domui multa bona circa

Quinquaginta Rhenen relicta Dno Adolpho Contereau
Item quinquaginta R a D. P. Eckaert

318

quadraginta Rhenen annue tam ex parte Patter quam ex patte Merletenz relictæ Petri Wychman de qua recipimus annue ste Vischerode VI Rhen et octo Rs et supra opidum VI Rhenenses.

Domus Salvatoris prope Villam Francam incorporata Ordini

Domus Salvatoris prope Villam Francam in Aquitania fuit hoc anno incorporata Ordini. Hanc fundavit honorabilis Dominus Vivianus Valete mercator Villæ Francæ Ruthenensis cum Magistro Joanne Valete ejus patre et matre et Gulielmo Chabandi cognato ejus pariter mercatore dictæ Villæ qui obiit circa annum 1491.

Nobilis autem Catharina Garnier fuit uxor et executrix testamenti dicti Viviani Valete quæ obiit 1 aug 1482 vel præcedenti.

Gabriel de Castilione permaximus benefactor Dᵉ Scalæ Dei

Magnificus Dnus Gabriel de Castilione magnus benefactor et quasi alter fundator Dᵉ Scalæ Dei fato defunctus est hoc anno 2 novembris.

Domus Lovaniensis circa hunc annum 1491 ædificari cæpta est

Circa hunc annum initium sumpsit amplissima domus B. Mariæ Magdalenæ sub cruce in monte Calvariæ Lovanii. Hujus Monasterii fundum dedit Everardus D Walterus Waterleet alias Henrici tunc Præpositus Walbodiensis et Scholasticus S Gudulæ Bruxellis, antea vero Cantor et et Capellanus (ut vocant) Serᵐⁱ Ducis Burgundiæ Caroli occisi in prælio ante Nancii. Fundus autem quem dabat 4 fere bonariorum erat cum domo stabulis aut horreis desuper tunc in eum fuerat ab eo coemptus, cujus administrationem committebat Dno Henrico Duvelant Priori Dᵉ S Catharinæ prope Antverpiam. Qui primus pro nova plantatione hujus domus multum laboravit in acquirendis licentiis et privilegiis a Serᵐᵒ tunc Archiduce Philippo primo ab Episcopo Leodiensi; Magistratu Lovaniensi Capitulo S Petri et Parocho S Jacobi in civitate Lovaniensi alias usque ad hunc annum Dni 1491.

Circa festum 11 millium Virginum, duo isti Patres cum f Nicolao Donato Dᵉ Hue... primi inhabitare cæperunt locum assignatum

Tunc enim huc missus fuit Dnus Joannes Scillink professus Dᵉ Gandavi, antea Prior Delphensis et institutus fuit Rector hujus domus. Venitque cum eo etiam missus Dnus Joannes

Joannes Standonck Mechliniæ natus S theologiæ professor Parisiensis, ac denique ibidem Canonicus et Rector institutus Gymnasii Montis Acuti. Domum juxta illud Gymnasium Anno 1491 conduxerat in qua egentes Scholasticos ad se undecumque venientes suscepit quos hora undecima ad Cartusiam mittebat ubi eis panis cum panculo ... un ceteris mendicis erogabatur. Postea ipsi Domini pauperibus ejus celebrem domum ædificaverunt et dotarunt cujus primarius dotator Ludovicus de Granville. Vide fol 190 ad cursum 1503.

1491

Vekenstyl alias de Lovanio seu Lovanien primus hic Procurator antea Vicarius prædictæ D[ae] S. Catharinæ.

Sequenti anno 1492 duæ primæ cellæ* cum ambitu utriusque fundatæ sunt a præfato D Waltero Waterbeeck et honesto cive Antuerpiensi Joanne Van Overhoff. Idem D Walterus fundavit et dotavit unam cellam in Schuet, ut diximus Anno 1478, obiit anno 1494.

* Anno 1492 in festo S Urbani Papæ Martyris quod tunc accidit in vigilia Pentecostes, inceptæ sunt duæ cellæ præsente magna multitudine populi Nam pater Procurator D Joannes Vekenstyl attentius considerans hoc in loco castas ~~vias~~ (animas) Deo et B Virgini perseveranter et perpetue (uti bene sperabat) servituras non incongruum fore putavit si per castas manus Virginum curaret inchoandum utriusque cellæ fundamentum Itaque annuente Rectore B Virgines ex nobilioribus et ditioribus opidi Lovaniensis electas ad hoc opus invitaverat quæ ~~eo~~ communi consensu pie petitioni morem gerentes ubi ad locum accesserunt illico primos utriusque lapides singulæ singulos in fundamentum posuerunt offerentes super ~~omnium~~ unum quemque lapidem nummum aureum et argenteum Religiosis cantantibus Veni Creator

Cellas reliquas diversi tum ecclesiastici tum sæculares fundaverunt. Unam cum ambitu suo Dnus de Bergis Opzoom cujus posteri Marchiones vocantur. Sextam cellam Procuratoris fundavit an. 1496 Ser[ma] Ducissa Margareta vidua supradicti ducis Caroli occisi, eratque ipsa Regum Angliæ filia et Soror. Octavam cellam cum ambitu suo fundavit Walterus Gielis alias de Pottere Buscoducensis sed civis et Mercator Bergis Zoomiæ cœlebs sine uxore et liberis. Insuper et ecclesiam unam ædificari fecit post mortem per fratrem suum Germanum Gilbertum Gielis anno 1499. Obiit autem idem Walterus anno 1497. templum autem quod ipse ædificari jusserat diu postea auxit seu chorum illi templo addidit et multa alia extrui curavit nobilis Dña Magdalena de Hamalia, vidua Dni de Chièvre Croÿ etc, cujus posteri Duces Arschotani vocantur. Hi ergo pro primis et præcipuis benefactoribus nostris habentur.

Refectorium cum ~~promtorio~~ culina et dependentiis Comes Henricus de Nassau extrui fecit.

Hoc anno octava Mai fuit in Schuet receptus ad osculum pacis D Henricus Hinckxaert nobilis filius Joannis Hinckxaert militis. Qui postea 1x junii fuit vestitus et anno revoluto fecit professionem 7a junii duobus se diebus ante principalem diem suæ professionis de consensu Visitatorum eo quod incideret in vigiliam Pentecostes quæ dies propter longum officium talias

Henricus Hinckxaert dat nomen ordini nostro in Schuet

Extat tabula in Sacello S Annæ in Laeken quam circa professionem fieri curavit prædictus D Henricus Hinckxaert, annorum tunc 22 ubi depictus est ad vivum. In medio imago est crucifixi sub qua hæc pia verba leguntur: Quis cogitatione sufficit qualiter Deus prævenerit nos, venerit ad nos subvenerit nobis, Singularis illa Majestas se humiliaverit ut nos sublimaret, incarnari dignata est ut spirituales efficeremur, mori voluit ut viveremus servire ut regnemus, exulare ut repatriaremur et omnibus bonis æternaliter perfrueremus.

minus idonea est. Nec hoc aliquis miretur quia alia tunc jura erant quam nunc. Nam et in secunda parte Statutorum novorum Cap. 7 n. 13 habetur quod Prior C^{lae} possit dispensare ut ad professionem admittantur infra annum personae quarum sufficientia hoc meretur.

Curtis de Assinghem

Iste Henricus legavit domui tam in bonis haereditariis quam in reditibus pecuniariis circa sexaginta florenos Rhen. annue. Et ex parte ipsius venit domui pro parte curtis te Halsingem sed Prior Matthias emendavit dictam curtim et a diversis emit terras &c. a Paulo Vrelant, Joanne Eckaert et aliis multis ita ut jam valeat annue XLII modios et in cisteram siliginis. quia ab Henrico non habuimus nisi novem modios siliginis et novem libras in pecuniis. Et Dnus Joannes miles dedit ibidem partem pratum circa dictam Curtim situm de quo recipimus annue XX solidos in memoriam anniversarii dicti Dni Joannis de Mol et pro quibus intendit.

Obitus Joannis Van Elzelaer

Hoc anno (alias 1494) (ni fallor) 24 Julii obiit honestus ac discretus vir Joannes Van Elzelaer magnus amicus et fautor Ordinis et benefactor praecipue domus nrae qui sequenti die fuit in nro ambitu sepultus juxta conjugem suam, qui multa bona nrae Domui reliquit puta: domos, agros, prata, nemora reditus haereditarios de quibus bonis semper quatuor partes ministrandae erant indigentibus quintam vero partem semper domus pro suis laboribus reservabit.

Brugenses bello lacessuntur a Nassovio

De externis hoc tantum invenio notandum Brugenses multas calamitates perpessos fuisse. Engelbertus enim Nassovius Flandriae Gubernator occasionem captabat puniendi eosdem Brugenses ob Captum Rom. Regem ac iniquarum pacis conditionum

extorsionem. Quare ex Hannonia evocavit praesidiarios milites dictos la Garde et permisit praedas circa civitatem agere. Et quia eo inconsulto arma contra Guardianos sumpserant dixit ex parte eorum pacem violatam, quare agrum Brugensem diligenter ab eis depravastati ~~fuerat~~. Tandem magna summa pecuniae pacem redimunt et majorem partem in rem Nassanii asserit Auterus e qua certum est palatium Nassanie unquod hodie Bruxellae visitur amplissimum pro majori parte fuisse constructum. Duravit hoc bellum mensibus quatuor decim. Sed illud nro tempore conflagrasse vidimus circa annum 1625.

13 Ignatius Loyola nascitur

In hunc annum incidit ortus 13. Ignatii Loyolae Hispani. Societatis Jesu fundatoris. Quem virum sociosque Deus misericordi sua providentia suscitasse ab omnibus viris piis et prudentibus existimatur ut Luthero quem paulo ante natum diximus ejusque sectatoribus emendatione sanctitateque vitae resisteret. Nempe quo tempore Satanas ad perdendum aliquos excitat, Deus ad salvandum alios erigit.

Ad coelos migrat S. Joannes de Aldenardo quem summis laudibus effert Dorlandus lib. 7. c. 34

21 Novembris in festo Praesentationis B. Mariae, obiit D. Joannes Jacobi de Aldenardo antiquus Sacrista domus Capellae bene 33 annis. Vir bonus et devotus gratiosus et exemplaris fratribus.

ANNO 1492 initio Januarii Rom. Rex Anna Britonum Dux filia natu major Francisci postremi Britonum Ducis qui sine liberis masculis obiit de ineundo matrimonio invicem dant fidem. At Rex Franciae Carolus easdem ~~Renchia in quanagebat~~ appetens nuptias Ducem Annam cum urbe Renesiae in qua agebat antequam Maximilianus justas copias submittere posset sui juris facit. De cetero hic annus satis felix faustusque fuit.

Paulo post fr. praedicti Joannis Leodii viam universae carnis ingressus est

Anno MCCCCLXXXXII 10 januarii hora 6 mane obiit D. Daniel de Aldenardo quondam Procurator D. Leodiensis qui tria Missalia Collectaneum et Martyrologium scripsit.

Die prima feb dictum fuit Romae qualiter Rex Hispaniae habuit victoriam de Granata ipsamque cepit et dominatus est. Eadem die miraculum in urbe fuit. Nam cum D. Petrus Gondisalus de Mondoza Cardinalis S. Crucis) de sua impensa (et Ordinis sui) faceret incrustare ac dealbare dictam Ecclesiam, Operarii repererunt titulum Crucis Christi affixum in summitate arcus. Vide Eccles. annal. t. 18 ad annum 1492

1492

Leodiensibus pax stabilis reddita

Hoc anno in Ditione Leodiensi inter Horneos et Arenbergios pax est firmata et Everardi filius filiam Comitis uxorem duceret. Quo facto Everardus ipse Joannem Horneum Episcopum mense martio in gratiam recepit atque 8 cal. Aug Trajecto Leodium magna cum nobilium pompa deduxit.

Granata Hispanis dedita

Ferdinandus Castellæ Rex occupata Granata Beticam Mauris eripit eodem anno 124 millia familiarum judaicarum ex Hispania pulsa testatur Onufrius.

Pontificum Successores

Hoc anno Innocentius 8 Papa obiit 8 cal. Aug. Vacat sedes dies 16 succedit Alexander VI Hispanus, Rodericus Borgia ante Pontificatum dictus.

Fundatores domorum

Circa hunc annum obiit Ill^mus Princeps D. D. Joannes de Burgundia Comes Nivernensis alter fundator d^s Apponiaci.

Item hoc anno 17 Martii moritur honorabilis D^na D. Catharina Meyseneri ~~n~~ altera fundatrix d^s S. Laurentii in Ittingen

D. Joannis Pistoris senior d^s Gandensis laudatur præcipue a Charitate

D. Joannes Pistor fuit senior domus Gandensis a patientia diversarum sufferentia tentationum laudabilis, longo enim tempore multas et graves tentationes supra modum sustinuit in Ordine sed postmodum mirabiliter operatus est Deus in eo. Multis annis infirmarius fuit, et ita humiliter et affectuose fratribus servivit, ut in hoc similem Gandensis Cartusia non habuerit. Tanta fuit animi quiete ut ne nimirum unquam signum dederit indignationis vel murmuris. Virtutes caritatis erga omnes fratres excellenter super omnes virtutes in eo præfulsit. Quod clare patuit dum in extremis suis optime fratres de caritate admoneret instar dilecti discipuli Apostolique Joannis, ut sese alterutrum diligerent, ~~Unus~~ ex circumstantibus unus monuit eum ne se tantum

1492

loquendo gravaret
accelararet que mortem. Quam felix essem inquit si talia loquendo animam darem. Obiit decima Aug in festo S Laurentii Martyris.

Christophori Columbi navigatio

Christophorus Columbus Ligur a Ferdinando Castellæ Rege navibus instructus cal. Sept. ex Hispania solvens, lustratis primum insulis fortunatis quas Canarias vocant cum navigationem ulteriorem instituisset sex alias insulas reperit, et inito foedere cum Rege duarum ex istis grandiorum insularum in Hispaniam prospero cursu rediit. Hæc illorum itinerum origo, institutaque ad incognitas orbis terrarum oras navigationis, hoc initium fuit.

Hollandi ab hoc quoque tempore emergere cœperunt et præcipue Antuerpia. Vide Huterum ad hunc annum

Mirum certe est ut pie philosophatur Huterus circa ~~ibidem~~ idem fere tempus Hispanos ad orientem meridiem et occidentem, Lusitanos diversas terræ plagas nova incognita maria ingressos novos portus Insulas ditiones ac populos reperisse Hispaniamque immensis opibus replevisse. Belgas vero ab eis acceptas merces ingenti quæstu ac commodo per universam Europam distribuisse. Et quamvis Angli et Franci invidia tacti hi Belgis, alii Hispanis tantorum proventuum accessionem subinde eripere sint conati, nihil tamen in hunc usque diem efficere potuere, quam ut subinde accepta clade mœsti dicerent divinæ Voluntatis nutu hunc regi mundum, conversiones ejus admirabiles dirigi regna erigi, stabiliri ac everti, Monarchiam semper unam constitui, quæ novat~~iones~~ores ac tribulentos in ordinem cogeret, religionem unam solidamque ac leges conservare.

Rebelles in in Hollandia domantur

Dux Saxoniæ Harmelenses ~~et Ap~~lemarianos tumultuantes, hoc anno compescuit. Cui dono dedere decem millia florenorum quæ, ille non in rem propriam sed in stipendia militum Rom. Regi apud Belgas merentium

Pax Gandensibus datur

convertit. Rebelles Flandri non minus quam fideles bello fatigati unanimi consensu Mechliniam ad Archiducem Philippum et Albertum Saxonem pro pace legatos mittunt, quæ instantibus, cal. Julii est data, vocataque pax Cadsantiana.

Clivius alias Ravasteinus ad pacis conditiones cogitur et Slusa capitur.

Restabat solum Clivius rebellis in arce Slusana qui ex hoc oppido ab eo tempore quo primum Gandavi pro Rom. Rege obses factus est usque in hunc annum tantum damni incommodique Zelandiae Hollandiaeque intulit portibusque nocte dieque actuariis navibus discurrendo latrocinandoque intulit, ut vix lector quae quinquennio contigere scribenti crederet. Brugenses enim et Slusani opibus ac mercatura eo tempore florentes etiam re nautica vicinos omnes facile superabant, sed postquam mercatura Brugis Antverpiam migravit, nauticam quoque artem × vicinis omnibus concessêre. Vid. Pont. Heuterum.
Clivius alias Ravasteinus post repetita saepius certamina tandem debellatur a Saxoniae Duce pacisque conditiones accipere coactus est.

Oppidum Atrebatense suo Principi vindicatur

Nec silentio praetereunda celebris oppidi Atrebatensis receptio. Joannes enim Marius Civis Atrebatensis Grisardus vulgo a multa canitie dictus. Vir quidem fortunae tenuis, sed acris ingenii suique Principis perquam studiosus, cooperantibus quibusdam aliis civibus miro ~~pene~~ prorsus prorsus stratagemate Maximiliani atque Philippi filii militem in Atrebatense oppidum quod totos quindecim annos sub insolentissimo Gallorum jugo ingemuerat admittit. Hinc cives Atrebatenses in Galliam a Ludovico XI relegati, post diuturna exilii taedia cum ingenti laetitia penates suos postliminio repetunt.

Simon Rufinus professus d[omus] Gandensis et Vicarius d[omus] Monialium dignissimus moritur

Vir vitae venerabilis D. Simon Rufinus professus d[omus] Gandensis et unanimi suorum Conventualium suffragio electus in Priorem ipsis negatus est quod Brugis Vicarius Monialium existeret ~~utraque~~ utraque virtute et probitate eas regeret. Qui cum senio affectus magna instantia absolutionem cum repulsa petiisset visus est a Domino impetrasse. Nam caecus effectus variisque insuper afflictus morbis atque aurum in igne probatum in magna patientia vixit sibi; ~~plen~~ plenusque

meritis clarus hoc anno 27 Nov. obdormivit in Domino.

F. Ludolphus Coelsmet Donatus

28 Nov. obiit in Schuet f. Ludolphus Coelsmich Donatus, vir agriculturæ deditus qui habuit seniorem Monachum hujus d. Patruum.

Bernardus professione Carthusianus claruit in Silesia anno 1493

Bernardus N professus Cª Passionis Jª Christi prope Lignitz Silesiæ Urbem natione Germanus claruit sub Frederico Imperatore circa hunc annum. Vir fuit (uti Eisengreinus ait) cum confessionis gloria tum vita et et conversatione plurimum insignis. Philosophus clarus, historicus celeberrimus multarumque litterarum et rerum peritissimus fertusque multa cumprimis præclara scripsisse volumina ex quibus Trithemius ait se vidisse dialogum pulcherrimum de laudibus et miraculis B. Mariæ.

Pax inter Principem nrum et Gall. Regem

Anno 1493 Decimo cal. Junii Silvanecti pax inter Maximilianum filium et Carolum Gallorum Regem ingenti omnium lætitia sancitur. Qua integer Artesiæ Comitatus excepta Bononia aliisque ab antiquo occupatis locis Philippo restituerentur.

Sponsalia Margaretæ Maximiliani Austri et Mariæ Burgundiæ filiæ cum Carolo Delphino anno 1483 Ambosii celebrata dissolvuntur atque ad Patrem virgo remittitur.

Fredericus tertius moritur

Fredericus ejus nõis Imperator obiit Lintzii Austriæ oppido de maligno ulcere in pede nato, quem cum tibia secandum spe longioris vitæ medicis præbens ac re peracta satis feliciter se haberet, mense Augusto in profesto Assumptionis in cœlum B. Virginis Mariæ imprudenter ab omni cibo pietatis causa abstinens (observantissimus enim erat Princeps Religionis Majorum) ‡ debilitato naturali calore in stomachi incidit dolorem qui sensim auctus tandem alvum solvit prostrataque virtute retentiva (ut medici loquuntur) viribusque exhaustis 19 die Augusti hoc anno 1493 Deo animam reddidit anno ætatis 78 pacata universa Germania in imperavit annis 53 mensibus quatuor. Cæsarem Augustum

‡ octo melopepones sedandae sitis causa comedit aquamque libens (adeo enim vini parcus per omnem fuit vitam ut a multis abstemius haberetur, hinc tantopere temulentos habebat exosos)

1493

aetate tribus annis superans ab eo in Imperio tribus annis superatur. Successit in Imperium filius Maximilianus.

Visitatorum mutatio

Anno praecedenti Prior Monachorum D. Arnoldus Ankelem fecerat collationem Cartusiae in Capitulo generali et descenderat principalis Visitator cum quo Prior D.ae Capellae visitavit Provinciam loco Prioris Gandensis qui erat tunc tantum Convisitator. Sed hoc anno ascendens ad Capitulum rediit Visitator et Prior Monachorum. Obiit in januario sequenti.

Maximilianus Austriacus Patri in Imperium succedit
Obitus convisitatoris Provinciae
Item Ducis Alenconii
Quantum S. Eucharistiae cultus in periculis proficiens sit. Annal. Eccl. ad annum 1494 ostendunt.

ANNO 1494 24 januarii obiit D. Arnoldus Hukelen Prior D.s Monachorum, Convisitator hujus Provinciae.

Circa hunc annum obiit etiam Ill.mus Princeps D. D. Renatus de Valois Dux Alenconii Successor fundatoris Vallis Dei in Provincia Franciae.

Ordinationes Capituli hujus anni videamus. Concedimus, inquiunt Diffinitores non Celebrantibus et Conversis ac Donatis quod communicent in Conventu in festo Corporis X.ti sicut in festo natalis Dni Paschae et Pentecostes.

Alexander VI confirmavit privilegia Ordinis

Intimamus omnibus personis Ordinis quod S. D. N. Papa Alexander Sextus confirmavit o.ia privilegia Ordinis. Nos tamen de ea re bullam invenio

Eleemosyna petitur a Provincia pro Monialibus Brugensibus

Hortamur omnes Priores Provinciae Teuthonicae quatenus in charitate Christi subveniant Monialibus domus S. Annae prope Brugas propter diuturnas guerras (quas supra fuse satis narravimus) in magna necessitate constitutis per piam eleemosynam ne cogantur periculis exponi.

Domus Campensis Ordi incorporata

Novam plantationem prope Campis Ordini n.ro incorporamus. Quam domum S. Martini in monte Solis, prope Campis nominamus.

Maximilianus thalamum redintegrat cum Blancha Maria Galeacii Mariae Sfortiae Ducis Mediolanensis filia, quam Pater sexcentis aureorum ducatorum millibus donatam dimisit

Philippus Austriacus inauguratur Provinciis Belgii	Hoc anno 1494 Cesar Maximilianus una cum nova nupta sua uxore Maria Blancha in Brabantiam descendit quo praesente Philippus Austriacus ejus filius agens annum 16 Brabantiae Flandriae Hannoniae Hollandiae Zelandiae Frisiae caeterisque Provinciis Maternis inaugurabatur.
Carolus 8 regnum Neapoli occupat	Carolus VIII Rex Galliae magnis copiis in Italiam transgressus statum Florentinae Reipublicae mutat, et pulsis Aragoniis regnum Neapolitanum occupat.
Vide in initio operum Thomae de Kempis	Extat epistola D Georgii ~~Prioris~~ Pirc – Kamer Prioris domus Carthusianorum Nuremberg missa ad M Petrum Denhusser pro edendis operibus Thomae a Kempis, scripta 1, 7 cal Martii.
Obitus f[ratr]is Hermani Vicke Conversi	In profesto S Gregorii Papae obiit in Schuch frater Hermanus Vicke conversus hujus domus Vitrifex. Vir simplex et bonus ac fidelis in opere suo. Primo fuit receptus ad statum Donatorum, et postea factus est Conversus. Qui laudabiliter se gessit et erat religiosus bonus et obediens.
Sepultura nobilis D[omi]nae Margaretae Herdinxc	Hoc anno 10 Junii obiit generosa D[omi]na D Margareta Herdinxc, conjux quondam D Roberti Conterau militis ~~locum~~ tenentis feudorum Ducatus Brabantiae quae obiit in domo sua te Relegem et est apud nos sepulta in ambitu. Quae habuit hic filium D Adolphum Contereau. In cujus sepultura fuerunt filii sui sc. D Joannes Contereau miles postea amanus opidi Bruxellen. D Philippus Contereau miles custos privilegiorum Brabantiae, Magister Leonardus Consiliarius Cancellariae Brabantiae, Mgr Carolus Contereau Canonicus et thesaurarius Ecclesiae Antuerpiensis, D Henricus Van Schoonhoven nunc miles qui duxit ipsius defunctae filiam in uxorem. Et si in ejus exequiis fuerunt multi sc. Abbas Afflegenmis ~~Afflegentio~~ et multi alii quia D[omi]na Margareta erat soror D Gosuvini Herdinex Abbatis Affligimiensis
Obitus Gualteri Waterlet alias Hemier	24 Dec. obiit D Gualterus Waterlet alias Henrici Cantor et Capellanus Caroli Ducis Burg. scholasticus S Gudulae et Canonicus Ecclesiae D Petri Lovanii in qua instituit festum recollectionis festivitatum Virginis.

1495

Obitus D. Walteri Henrici magni benefactoris nri	5 Dec. obiit D. Walterus Henrici praepositus Ecclesiae Malbodiensis magnus benefactor Domorum Ordinis fundator et dotator unius cellae in Domo Bruxellae et pro fundo novae plantationis Lovanii dedit magnam summam pecuniae.
Item Cardinalis S Crucis in Urbe Petrus Gonzalus Mendozius	Anno 1495 11 Januarii obiit Rmus in Christo Pater D Petrus Archiepiscopus Toletanus et Cardinalis S Crucis in Jerusalem qui de novo construxit Ecclesiam S Crucis in Urbe, et in obitu suo legavit quadrigentos ducatos pro ornamentis Reliquiarum et Sacristiae praefatae.
	Postridie nonas apriles Caesar ex Belgio in Germaniam est reversus, atque Wormatiae Comitia celebrat.
	Archidux Philippus Statum Reip. Belgiae ex consilio Ordinum in meliorem Ordinem redigit.
Rdus Pater D Petrus Ruffy	Rdus Pater Cartusiae Prior Antonius de Sarno abdicavit se dicto officio et factus est Prior domus Asponiaci. Successit ei in Prioratum Cae D. Petrus Ruffi multa scientia et experientia praeditus.
	Indicantur preces et Sacrificia pro Rmis Episcopis fundatoribus novae plantationis in regno Franciae a eorum complicibus.
	Sequenti anno Domus Campi S Michaelis D'Auray incorporata est Ordini. An haec sit, non est mihi pro certo comprobatum.
Prior Lovaniensis Visitator et Superintendens ibidem	Hoc anno 1495. Illmus et Rmus D Joannes de Horne Episcopus Leodiensis constituit Priorem Dom. Lovaniensis perpetuis temporibus Visitatorem et et superintendentem Xenodochii Infirmorum in oppido Lovaniensi.
Fr. Amandus Amelen Conversus moritur	18 Mai obiit in Scheut Fr. Amandus Amelem Conversus hujus domus qui fuit lapicida et satis egregius in opere suo, ante ingressum Ordinis Fuit nuntius Scholarium almae Universitatis Parisiensis

Postea se ad servitium dei se contulit et pro construendo sibi cubiculo dedit semel L Rhenenses.

Item Prior d. Ultrajectinae

D Christianus de Mera Harlemensis professus et Prior d. Ultrajectina sede et vita excedit in profesto S Martini. Succedit D Otto de Wolffswinkel dictus de Amesfordia.

D Gaspar Vander Stock Prior Capellae moritur

Eodem anno obiit 3 dec. f Joannes Huckele Donatus et Sartor hujus domus.

Hoc anno 7 oct. obiit D Gaspar Van der Stocke professus et Prior d. Capellae ats et Delphensis ac Convisitator Provinciae habitavit in hoc domo de Schuch 14 annis et primus fuit Sacrista ac postmodum Procurator quittavit nobis in morte L Rhen- cum consensu conventus.

Obitus Blancae uxoris Maximiliani Imperatoris

ANNO 1496 Blanca Maria Sfortia Maximiliani Caesaris altera uxor inter venandum (Velut et Maria Burgunda anno 1482) equo delapsa paulo post e casu cum foetu quem utero gerebat, nullis liberis relictis absente marito perit.

Philippus Archidux in Germaniam profectus in ditionibus paternis in Principem inauguratur

Philippus Archidux a Patre Caesare jam antea vocatus in Germaniam circa finem mensis Aprilis proficiscitur. Cal. Maii Ligneam avem magno civium gaudio altissima arbore dejicit civesque ejus sodolitatis liberaliter donat.

Historia Leodiensis habet praeterito anno una cum Patre in Superiorem Germaniam profectum fuisse ut sicut Provinciis Belgii Maternis inauguratus erat consimili ratione paternarum ditionum haeres ac successor declaratus sit. Philippo autem custos adjunctus fuit Episcopus Leodiensis cui in Viaticum biennii quo abfuit populus Leodiensis mille et quingentos florenos contribuit.

Ostenta

Hoc anno multa ostenta visa sunt in aere, nam mense maio plures circuli apparuerunt et 8 calendas junias parelii tres conspecti sunt et 14 calendas junias tonitrua et fulmina et grandines et insitatae tempestates magnam calamitatem satis et aliis plerisque rebus omnibus intulerunt. Quo tempore maleficus Leodii et latro positus in rota fuit qui poenitere noluit.

His signis Deus saepe provocat homines ad poenitentiam et in Capitulo nro ~~satis~~ satis acris reprehensio facta, quam hic subjacere placuit, ut non simus proni ad nimias licentias petendas, sic habet: Cum Statuta et ordinationes

Licentiae contra Statuta periculose non petendae

Capli generalis prohibeant ne Monachi in spatiamentis extra cellas comedant

vel bibant, ut in pluribus domibus prætextu illius consuetudinis et licenciarum quas se habere dicunt contrarium observetur in maximum scandalum observantiæ et honestatis Ordinis sequuntur enim et fiunt ex præfatis comessationibus inter ipsos ad invicem actus dissoluti inverecundi rixæ et ebrietates et quam plurimæ aliæ dissolutiones in injuriam Dei et Ordinis et habitus irreverentiam. Idcirco volentes etiam talibus de remedio opportuno providere oẽs et singulas licentias concessas seu permissas comedendi revocamus, irritamus et cassamus. Et Visitatoribus et Prioribus inhibemus ne de cetero hujusmodi licentias concedant aut talibus uti permittant. Quo si fecerint sint de facto ab eorum officio suspensi, et petentes tales licentias vel exeundi ad visitandos parentes cujuscumque gradus et status fuerint sint per unum mensem in disciplina generali.

Joannes Overhoff secundus fundator dᵉ Lovaniensis et primus dotator

Hoc anno 1496 die 15 Junii obiit Antuerpiæ honorabilis Joannes Overhoff magnus benefactor et secundus fundator domus Lovaniensis dedit enim anno 1488 agrum æstimatum annue 700 florenos, ex quo propter lites semel acceperunt 6900 Rhen, et nisi præsidio tanti proventus sperassent se sublevandos distulissent hanc fundationem. Dedit in promptu præterea sexcentos florenos aureos Andreæ nuncupatos, dedit et 400 florenos pro fundatione primæ cellæ.

Anno 1497

Nuptiæ Philippi Principis nri cum Joanna Aragoniæ

Hoc anno mense Sept. ex Hispania appulit in Britanniam Zelandiam Joanna Arragoniæ Ferdinandi et Elisabethæ Hispaniarum regum filia sponsa Philippi Austriaci qui et ipse mox in sequenti octobri ex Germania in Brabantiam reversus est, nuptiasque mox Lyræ celebravit exiguo cum comitatu et parva pompa, sed postea Bruxellæ regia plane magnificentia restauratæ sunt.

Isabella Joannis

Demediato mense Augusto in Castella ulteriori Sᵐᵃ Dña Dña Isabella

Secundi Castellæ Regis Vidua et prædicta Joannæ Avia moritur et in Burgensi Cartusia novum monasterio sepelitur

Conthoralis quondam D. Joannis Castellæ Regis et mater Isabellæ Reginæ pro tunc regnantis decessit e vita. Corpus ejus in Burgense Cartusianorum monasterium translatum est, loco viri ejus, Joannes eo nomine Secundus Castellæ rex fuerat compositum de Ordine optime meritus.

Anno 1497 mense februario Margareta Austriaca Maximiliani Imperatoris et Mariæ Burgundæ filia, Philippi Principis soror ad Iberos proficiscitur Joanni Arragonio Hispaniarum ~~Regi~~ Principi elocanda.

Obitus Simonis de Horneo Prioris D.s Ganden. et Visitatoris.

Hoc anno Prioratum cum vita deposuit D. Simon de Horneo professus g et Prior C.æ Gandensis nec non Visitator hujus Provinciæ, vir magnæ probitatis qui fuit primus Prior D.s Delphensis.

Visitatoris officium excepit D. Martinus ~~Adornes~~ Prior Brugensis

Item D. Henrici Deurvelandia Prioris Antverpien.

Item 20 Jan. obiit Ven. D. Henricus a Deurvelandia Prior D.s Antverpiensis et quondam Convisitator, Magnus promotor novellæ Plantationis in Lovanio.

Prima intimatio de recuperanda domo S. Stephani in qua requiescat Corpus S. Brunonis Patris nri

Intimamus (inquiunt Diffinitores Capli gnralis) universis et singulis Prioribus Domorum Ordinis quod divina favente Clementia recuperaturi sumus in proximo monasterium S. Stephani de Boscho in partibus Calabriæ constitutum in quo requiescit Venerabile ac Sanctissimum Corpus Beati Brunonis Patris nri qui primus Cartusiensis Ordinis cooperante Spiritu Sancto fundamenta jecit, et sanctæ nobis conversationis habitum regularesque observantias in quibus nunc vivimus dereliquit. Verum quia pro expeditione bullarum et solutione Canonis seu legitimæ pensionis necessaria nobis est pro nunc certa quantitas pecuniarum: fiet considerata qualitate Domorum moderatissima taxa continens quod quæque domus præsidii porrigere possit et debeat. Quamobrem hortamur oēs et singulos Priores Ordinis, et si opus sit eisdem in virtute Sanctæ Obedientiæ præcipiendo mandamus ut ad tam sanctum et pium opus hilari corde et libera voluntate manus porrigant adjutrices, et quidquid cuique taxatum fuerit per Visitatores principales Provinciarum quilibet exponat animo

tam libero quam volenti. Ut etiam dicti Visitatores teneantur absque retractatione portare vel per nuntium mittere R^do Patri Cartusiæ ad futurum Capitulum. Nec quisquam arbitretur se hujusmodi pecunias perditurum quoniam ubi primum monasterium præfatum Ordini annexum fuerit et unitum restituentur singulis suæ pecuniæ de redditibus et proventibus ipsius monasterii quod nos Diffinitores una cum R^do Patre nostro Generali præsenti scripto fatemur et pollicemur.

Walterus Gillis alias de Pottere pie moritur qui legasse dicitur tria millia florenorum domui Lovaniensi in Charta Capituli

Ordinamus et volumus quod Principales Visitatores habeant colligere a singulis Domibus provinciarum suarum taxam dimidii Ducati, tamen a tribus provinciis Italiæ taxam unius Ducati pro reparatione D^s S Crucis in urbe.

Anno 1497 die 17 Augusti pie in Dno obdormivit honestus et devotus vir Walterus Aegidii vulgo Gillis alias de Pottere Buscoducensis sed civis et mercator Bergis Zoomiæ, Cœlebs sine uxore et liberis. Qui fundavit et dotavit cellam Lovanii immediate ante obitum suum et pro ædificatione Ecclesiæ 300 lib. Flaud, id est 1800 Rhenenses.

Joannis Arragonii obitus

Joannes Arragonius unicus Ferdinandi et Isabellæ Hispaniarum Regum filius et hæres, quarta octobris in ipso ætatis flore acutissima febre correptus mortem appetit priusquam integrum annum in matrimonio peregisset. Margaretam uxorem sextum jam mensem gravidam reliquit. Quæ audita mariti morte tanto animi mœrore perculsa fuit, ut ante diem infantem pepererit qui in ipso limine vitæ statim occidit. Joannes privato et publico Hispaniarum luctu funeratus est indicto 40 dierum justitio, sed et Archidux Philippus solennes ei exequias Bruxellæ celebravit. Hinc Austriis primum ad Hispaniæ regna pandum ostium.

Tres Conversi Vestiuntur

Eadem anno in Scheut altera Simonis et Judæ fuerunt Donati

337

1497 1498

habitu Conversorum fr Laurentius, fr Livinus Cooman et fr Lucas Warenbeecke Qui anno revoluto eodem diem professionem emiserunt.

Item Judocus Fabri Monachus

Eodem anno XVI Novembris Monachus factus est apud nos Judocus Fabri de Alosto qui fuit enutritus cum Juvenibus nris Andorlaci, et postea expensis nris fuit missus ~~ad~~ Lovanium ad studia. Fuit bonus scriptor et anno 1512 institutus Vicarius postea Procurator ut infra.

D Joannes Hac postquam fuit insutus ad sepeliendum ingemuit et extendit totum corpus quasi per dimidium pedem

In profesto Conceptionis B. V. Mariae, obiit D Joannes Hac professus hujus Dº. Qui fecit conscribi plures pretiosos libros et ipsemet conscripsit propria manu psalterium magnum in Ecclesia (ut esse illud quod nunc etiam habemus arbitror.) Ostendit se fervorem habuisse abstinendo saepius in pane et aqua. Tandem senio confectus multo tempore quasi puer custodiri debuit. Et circa 7 et 8 horam noctis praedicti diei graviter laborans et prae amaritudine mortis saepius volens ~~fugere~~ surgere de lecto visus est astantibus expirasse. Cumque ministri vidissent quasi corporis ejus solidationem et eum infriguisse laverunt corpus ejus et insuerunt more ordinis, cumque jam fere totus esset insutus circumstantibus ministris ingemuit adhuc semel laboriose, ita quod gemitus vel anhelitus ejus audiretur ab eis et prolungavit tibias vel potius totum corpus suum per dimidium pedem vel palmam unam. Ita quod ex ~~toto~~ resuendus esset. Cujus anima requiescat in pace. Notetur praeterea ne nimis festine corpora senum minus autem juvenum sepeliantur. Hae memoriae mandata feruntur per praedictum D Judocum Fabri Vicarium Unde colligitur partes suas etiam explesse circa scriptionem libri fundationis.

Hubertus de Loen vestitur Monachus

Anno 1498 XIII februarii D Hubertus de Loen Buscoducensis dedit nomen Ordini qui postea institutus fuit per Visitatores Prior S Sophiae in patria sua.

1498

Carolus 8 Rex Francorum obiit Sabbato Palmarum post prandium.

Septimo idus Aprilis obiit Francorum Rex Carolus octavus annos natus viginti et octo. Succedit Ludovicus Aurelianorum Dux Rex hujus nominis duodecimus.

Epistolae commendatitiae Capitulo dirigendae prohibentur

Praeterito et praesenti anno in Capitulo generali sub gravissimis poenis prohibetur ne Priores procurent sibi litteras commendatitias a suis monachis Capitulo dirigendas ut manuteneantur in officiis suis quod ex ipsis litteris multae subornationes fiant et generentur displicentiae in cordibus aliquorum

Eleonora Archiducis filia major nascitur

Hujus anni fine Eleonora est nata Archiducis filia major. Annis sequentibus Regina prius Lusitaniae deinde Galliae. Priori conjugio quam posteriori felicior. In utraque fortuna salva probitatis fama.

Sepultura Aegidii Vander Muelen

Hoc anno obiit Aegidius Vander Muelen primus maritus Margaretae hospitae urbe Bruxellensis. Et hic est apud nos sepultus circa festum S. Laurentii.

ANNO 1499 Intimant Diffinitores Capituli generalis quod S. D. N. Alexander d. p. Papa sextus favorabiliter annuit ut personae Ordinis vigore bullarum a sede Apostolica concessarum solito more plenarie absolvi possint in articulo mortis, aliisque indulgentiis indultis ac privilegiatis gaudere, ut antea consueverant ~~nayb~~ non obstante suspensione nuper a Sanctitate ejus super hoc propter annum Jubilaei proxime futurum emanata. Insuper Sua Sanctitas omnibus personis Ordinis concessit preces pias consuetas in anno Jubilaei proxime futuro omnes et singulas stationes Urbis earumdemque Indulgentias consequi valeant ac si personaliter interfuissent. Excepta duntaxat Jubilaei plenaria Indulgentia quam ex causa concedere distulit pro qua celerius et integerrime consequenda Ordo laborabit, qua adepta super annum aut futuro Capitulo intimabitur cum plena auctoritate absolvendi.

1499

In domo Capellae sepultura nobilis Dnae cujus epitaphium tale est: Cy gist Madame Isabeau de Bossut, dame de Breton qui trépassa l'an mil quatre cents ~~vingt~~ quatre-vingts dixneuf.

Obitus D. Joannis Bruyne

Hoc anno 8 Maii obiit Dnus Joannes de Bruyne primus professus et Procurator hujus Domus oriundus prope Gandavum. Ante ingressum Ordinis fuit Sacerdos et Capellanus Dni de Robays. Fuit interdum Vicarius sed computatis annis in officio Procuratoris ante et post ~~fuerunt~~ fuerunt triginta tres anni. Fuit semper laboriosus nec sibi in aliquo pepercit. Unum referam de quo certus sum quod in tanto spatio annorum nec semel Ordinis jejunia fregit. Tempore suo multa procuravit praesertim a servitoribus Dni de Robays, quia interventu ipsius recepit ab uno dicto Henrico Van Herzelle ultra ducentos Rhenenses, et a filia ejusdem Domini aliqua clenodia et pacem argenteam. Multum zelosus pro Ordine, plures infirmitates sustinuit, et multas lucratus est patientiae coronas, cujus anima requiescat in pace.

ejus sobrietas

beneficia procurata

Philippi Princeps in Atrebatense oppidum ingressus triumphalis

Hoc anno Philippus Princeps Bethuniam Ariam ac Hesdinum a Ludovico XII Rege in potestatem recepit educto omni praesidiario milite Gallico. Exinde 25 Junii Atrebatum Artesiae Comes inaugurandus cum selecto comitatu proficiscitur. Erat princeps formosissimus annorum viginti et ~~conjux~~ unius Regiam majestatem ore, vultu totoque corporis habitu referens.

Anno 1499 Francus abiit Mediolanum, obtinuit ipsum totumque ducatum per deditionem possedit. Philippum Ravestanum constituit Principem Genuensium.

X

Curtis te Poele emitur

Hoc anno empta fuit curtis dicta te Pee per Vlem Priorem Mathiam Vergoossens et Joannem de Groote Procuratorem a Magistro Joanne Suckek consiliario Ducis Austriae, quae quidem Curtis pro nunc valet L modios siliginis et in argento ultra XL Rhenenses. Pro solutione dictae Curtis fuerunt assignati ipsi magistro Joanni Suckek in defalcationem principalis summa XXVI Rhenenses supra oppidum qui domui erant dati per Henricum Hinckaert monachum hujus Domus et diversi reditus erant quitati et fuerunt applicati ad dictam curtim.

Insuper sciendum et memoriæ commendandum quod plures Reditus qui venerunt domui ex donatione Joannis Van Elzelaer erant redempti et quitati et pro serenatione conscientiæ ex dictis bonis computabuntur annue et assribentur pauperibus quinquaginta Rhenenses.

Hoc anno 5 Aprilis sepultus est in Cª Leodiensi honestus et probus vir Bartholomæus de Lovanio qui dicto conventui legavit 20 modios speltæ et 20 florenos hæreditarie pro pauperibus ad voluntatem Prioris dictæ Dˢ distribuendos.

F. Ingelbus Epus Ordis nri

Hoc sæculum florentissimum claudet et coronabit splendore Infulæ suæ Rᵐᵘˢ Joannes Ingelbus Episcopus Laudanensis Prior Domus Sehenæ et Visitator Provinciæ Anglicanæ qui obiit hoc anno VII Septembris.

Lubet hic summatim repetere Domos Ordinis quæ hoc sæculo fundatæ fuere. Observo ordinem Provinciarum.

1	Domus Salvatoris prope Castras incorporata Ordi anno 1491	Domus B. Mariæ de Aniago fundata a Maria Regina Castellæ	5
2	Vallis Jesu Christi prope Segobricam fundata a Martino Rege Arragonum qui obiit anno 1410	Domus B Mariæ de Miraflores prope Burgos fundata seu Ordini data a Joanne secundo Rege Castellæ	6
3	Domus Jesu Nazareni in Insula Majoricarum fundata ab eodem	Domus Defensionis B. Mariæ prope Xerecium fundata a nobili et devoto viro Alvaro Obertos qui obiit 1483	7
4	Domus B. Mariæ de Covis prope Hispalim fundata a nobili et potente viro Dno Pretro Affan de Larivera qui obiit 1425.	Domus Conceptionis B. Mariæ prope Cazalla subsequitur.	8
		Domus S.S. Donationi et Rogatiani prope Nanetas incorporata Ordini anno 1450	9

10 Domus Campi S. Michaelis d'Auray incorporata Ordini anno 1496

11 Domus Sion prope Ziréedam in Zelandia incorporata Ordini 1436

12 Domus Dnæ nræ de Gratia prope Bruxellam anno 1436

13 Domus S. Bartholomæi prope Delphos in Hollandia anno 1470

14 Domus S. Sophiæ prope Buscoducum circa idem tempus

15 Domus S. Martini prope Campos 1485

16 Domus B. Mariæ Magdalenæ Lovanii

17 Domus Assumptionis B. Mariæ in Anglia

18 Domus Jesu de Bethleem juxta fundata Ser^mo Rege Henrico IV qui obiit 1422

19 Domus Visitationis B. Mariæ incorporata Ordini anno 1432

20 Domus Vallis Virtutis fundata a Ser^mo Rege Scotiæ Jacobo primo.

21 Domus Throni SS. Trinitatis in Pletriach in Slavonia vide annum 1436

22 Domus S. Laurentii in Itingen 1461

23 Domus Aulæ B. Mariæ in Buxia + apud Memmingam A. 1404

24 Domus Pontis B. Mariæ in Astheim vide annum 1436

Domus Passionis Christi apud Legnitz in Silesiæ ducatu fundata per Ill^mum Principem Ludovicum Ducem Legnizensem 1430 24

Domus B. Mariæ boni Lapidis Germanice Guitelstain per Ludovicum et Udalricum Wirtenbergenses Comites 1439 25

Mons S. Joannis Baptistæ quem Lantgravius Hassiæ in ditione sua construi curavit 1442 26

Hortus B. Mariæ in Illenbach * 27

Domus B. Mariæ Annunciatæ in Conraestburgk apud Paderbornam Westphaliæ oppidum per D. Wernerum Baldewyn v. i. Doctorem 1478 28

Cœnobium Transfigurationis Jesu Christi in Reinschaw prope Zwichaw in Meisnia. Saxoniæ duces fundaverunt anno 1478 29

Domus S. Viti apud Ratisbonam *2 30

Vallis S. Margaretæ in urbe Basileensi fundata per Jacobum Zyebel tribunum plebis 31

Insula Reginæ cœli apud Wesaliam Adolphum Cliviæ Ducem fundatorem habet 32

Domum S. Sixti in vico Rutila ordini obtinuit a Concilio Basiliensi Carolus 2 Dux Lotharingiæ 33

Domus compassionis B. Mariæ fundata est circa annum 1471 per Juliæ Duces. 34

---

* Hortus B. Mariæ in Illenbach a nobili quodam viro Balthazaro de Jaer circa annum 1454 –

*2 Domus S. Viti apud Ratisbonam Bavariæ oppidum Ordini attributa per Ducem Albertum anno 1484

35 Castrum B. Mariæ apud Dulmanam. per nobilem Gerardum Kippelium obiit 1488

36 Templum B. Mariæ apud Lubecam circa initium hujus Saeculi 1400

37 Domus Legis B. Mariæ apud Rostochium per D. de Berhem qui obiit 1415.

38 Corona B Mariæ in Pomerania

40 sequitur. Pax Dei apud Schivelbein in nova Marchia per Magnificum Principem Conradum de Herlichusen, Herlichusen Magistrum Ordinis Theutonicorum 1445

Domus S Trinitatis apud Mantuam per Ill^mum Franciscum Ducem 1416 39

Domus SS Hieronymi et Bernardi apud Paduam per R^mum Petrum Donato Episcopum 1448 40

Domus S Christophori apud Ferrariam agnoscit Bordum Artestinum Marchionem et Ferariæ Principem pro fundatore. obiit A 1471 41

Domus S Marci Vedanensis incorporata Ordini 1467. 42

Domus Florentiæ et aliæ duæ, necnon Domus Montelli etiam ad hoc seculum referendæ sunt.

Sunt aliæ recentiores. Verum ad sequens seculum 1500 pertinent de quibus suis locis Deo favente.

Pacis otia

Multa bella, prœlia, seditiones tragedias plusquam barbaricas spectavimus, Nunc libet cum Principe Pacis animum relaxare, non ut conformemur huic seculo; præterit enim figura hujus mundi et ut sapiens Lipsius aiebat: Humana cuncta fumus, umbra vanitas. Et scenæ imago, et ut verbo absolvam nihil. Sed hoc scienter et intelligenter et spectanter, reformemur in novitate sensus nostri. Ut non simus qualis est mundus et mundani scilicet vani superbi et ambitiosi sed conformemur filio Dei, ea scribam quæ oculis hausit

et posteritati mandavit D Joannes Ammonius Gandensis professus Capellae et quae apud alios auctores non est facile invenire.
De baptismo Caroli V prolixius agit Surius quam aliquis alius ad cujus majorem elucidationem eo libentius hoc ex praefato Auctore descripsi.
Boni consulat lector videbit certe amica pacis otia.
Anno Dni 1498 Quum Illustrissimus Princeps Philippus Maximiliani filius Rex Castellae esset Gandavi et Uxor ejus et multi viri praeclari per aestivum tempus instituti sunt ludi publici et praecipue sagitandi ludus. Et magna quoque certantibus et vincentibus proposita sunt praemia. Quapropter a civitatibus undique populus Gandavum confluebat, et singuli sua ferebant insignia vestesque novas et decoras. Bruxellenses autem ab ingressu pulcherrimo summum adepti praemium, quibus etiam Princeps noster cum multis equitibus obviam processit, omnesque per portam Caesaream intraverunt Gandavum.

Bruxellensium magnificentia

Tantus autem numerus hominum in curribus et in equis et quidam pedestres etiam venerunt Bruxella, et ad quemvis locum transitus eorum unam integram continuaret horam. Vittae curruum multae quidem videbantur ~~nobis hoc~~ interius aureo paludamente et holosericeis insignes ~~opus fuisse non magni sumptus tametsi~~ postea vero dicebatur nobis hoc opus fuisse non magnis sumptus tametsi argente excogitatum visuque pulchrum.

Antuerpiensium liberalis pietas

Sed Antuerpiensium esseda vittas habebant de rubro panno laneo quas pauperibus in domo fratrum Gandavi scholasticis dederunt. Ab Aldenardo qui venerunt omnes habebant alba vestimenta, et quamquam numerus eorum fuit admodum copiosus laudi tamen non dabatur illis quod eorum aurigae sic erant vestiti sicut eorum magistri sagittarii.

Alostensium mundanorum stultitia

Ab Alosto qui venerunt in sinistro pede calceum nigrum in dextero album habebant quem exertum etiam de curru plerique tenuerunt. Brugenses autem vestimenta bicoloria ab humero uno usque ad genua alterius lateris transversim divisa gestabant. Sed longum esset

molestum que fortasse lectori si omnium advenarum singula quæque referantur. Locus autem ubi ars sagittandi exercebatur erat inter capitolium et plateam quæ est ante sacellum divi Georgii et domum Scabinorum nimirum juxta locum ubi tempore belli patibulum stare vidimus (illa spectacula prae hoc certe gratiora) qui locus quamvis est inæqualis lignis tamen et tabulis ita constructus fuit ut æqualis esset. Interim vero per totam civitatem ubique locorum ubique temporum jucunditas et ludi et lætitia: Inter aliasque quoque morionum et scurrarum facetias insolentium scurra nominatus Dodo palmam obtinuit propter novas et exquisitas novitates quas cottidie prorsus inauditas committebatur qui postea etiam diu Gandavi mansitabat. Ceterum ab arte sagittandi summum præmium habuerunt viri qui venerunt a Montibus Hannoniæ. Sed enim viri qui venerunt a Trajecto superiori vulgo Mastricht novum ludendi genus et argutum sane atque festivum attulerunt. Et licet perquam difficile foret hoc ipsum liquide verbis explicare paucis tamen et aperte quædam de ea re ponam. Gandavi locus est in medio ferme civitatis vulgo de Coreleye dictus ubi duo flumina simul permixta Sclade et Lia leniter fluunt pontes duo lapidei alter divi Michaelis vocatur: alter a pecudibus nomen habet et appellatur vulgo de Veebrugghe distant ab invicem quantum possent arcu jaculari sagittæ. Sub pontibus labuntur aquæ dulces et salubres et plerumque perspicuæ præterquam magnorum imbrium tempore. Ab utraque aquarum parte sunt plateæ deinde domus constructæ pulchræ et magnæ. Amphiteatrum quoddam videas in quadro positum. Ripæ distant ab invicem ad triginta pedes aut plus etiam

Montenses ab arte sagittandi præmium adepti

342

1499

et aqua satis profunda et piscosa. Hic in medio aquarum positus est et fortiter infixus terræ malus quidem naves magnæ solent habere atque in summitate mali posita est arguete quædam domuncula rotunda et ampla quidem adeo ut quatuor aut quinque homines in ea possent consistere. Hæc erat ab inferiori parte ad tres pedes sursum asseribus clausa ac deinde usque ad tectum undique fuit aperta, tectum habet parumper acuminatum. Porro a fenestris in circuitu tres pendebant scalæ firmiter annulis ferreis annexæ quarum unaquæque tres habebat gradus. Atque in mali circuitu sub domuncula paululum supra aquas constructum erat scamnum ligneum quo semper exponebantur advecti navicula, qui in domunculam moliri volebant ascensum. Istis ita concinnatis quando ludendi tempus appetebat advenerunt quidam cum navigio et scala magna ut ascenderunt in domunculam viri duo deinde reductis scala et navigiolo, prædicti duo viri sedentes facillime (et ut nobis videbatur) absque labore domunculam agitabant, volvebaturque sicut rota figuli nunc lente nunc velociter ubi volebant et quando volebant sistebatur. Sed a scamno usque ad domunculam usque altitudo erat quanta est duorum hominum statura. In hanc igitur domunculam oportebat eum ascendere et intrare non adducta scala aut alio quovis instrumento quisquis adipisci præmium desiderabat. Ad fenestram quippe cujusdam domus ibidem in platea posita fuerunt super asserem apertum viridi panno præmia magna quæ videri poterant ab omnibus vasa argentea, amphoræ magnæ partimque deauratæ quatuor aut quinque. Huc igitur hominum multitudo convenit magna, ~~pars quidem~~ pars quidem ut certarent, alii vero certamen ubi conspicerent. Qui autem parati ~~erant~~ erant volentes ascensum meditari advehantur semper sex aut octo viri et exponebantur super scamno, deinde reducta navicula, aliis alii gradum faciebant. Interim vero domuncula plerumque non volvebatur usque dum aliquis aut aliqui humeris aliorum stantes manum scalis admovebant siquidem ita stans

primum gradum unius scalæ commode poterat apprehendere, et aliqui etiam fortiter nitentes secundum gradum. Simul autem ut domuncula volvebatur pendebat homo scalæ manibus adhærens, pedes ab humeris abstracti subsistentium nullum habentes sustentaculum totum corpus quatiebatur deinde cum magno populi risu homo cadebat in aquas. Sed complures aderant undique viri cum naviculis qui celeriter succurrent lapsis et natare nescientibus opitularentur. Hoc modo certatum acriter est multis diebus et ascendendi studium fervebat, aliisque recedentibus accedebant alii. Ego quoque die quodam cum illuc spectandi gratia venissem, spectassemque ad dimidiam fere horam et interea nemo intra visset et abire jam ~~abieram~~ cœpi, cumque jam in ponte essem speculabar: ecce quidam juvenis Gandavensis dolarius a vico qui longa moneta dicitur ascendens una manu primum gradum apprehendit et alteram manu secundum gradum ~~unum genu posuit in primo gradu et sic habuit~~ parvumque insiliens tertium gradum apprehendit et unum genu posuit in primo gradu et sic habuit stabilimentum. Neque domuncula crebra revolutione excutiebatur, neque viri qui intus erant depellebant eum. Sed toto populo jubilante et favente domunculam intravit, et propositum præmium accepit. Ceterum in aliis locis qui ludi agebantur, non est mihi plane compertum, nam illo tempore magis operam dedi bonis litteris quam hujusmodi nugis. Audivi tamen quod in curia Principis mulus erat quidam ferox et admodum et mordax qui propterea leoni fuerat objectus spectante populo. Nam Gandavi semper clausi in lacu leonis aluntur. Cum igitur in locum spectaculo congruum leo mulusque fuissent adducti et a magistris sollicitati sunt. Mulus quidem ferocire et pedibus terram scalpere et postremas calces jactare. At leo cauda terram verberare et terribile voce rugire deinde excussa juba accurrit ad mulum cum impetu prioribus sublatis

pedibus suis pellem cum carnibus mulo detraxit, dorsumque muli ad costas usque denudavit et prorsus inutilem reddidit. Sed haec hactenus.

~ . ~

Encomium urbis Gandensis

ex J. L. Lambertino in theatro Regio Regum Hisp

Gandavum Flandriæ est metropolis, ac pene totius Europæ inter urbes miraculum, suis viribus in hanc potentiam excrevit cui tantum quo se jactet superest, quantum totius Belgii urbibus deest. Cujus si amplitudinem, magnificentiam, politiam, gentisque indolem et nobilitatem spectes, vix ullam invenies quam cum hac conferre queas. Multis illa quidem rebus clarissima est, verum ortus clarissimi felicissimi Caroli Cæsaris eam multo clariorem reddidit, certe decuit magnum et invictum Principem non nisi in magna et invicta urbe nasci. Quæ summa felicitas nobilissimæ huic urbi citra aliarum urbium æmulationem non contigit

1500

Gandavi Archiducis Philippo filius natu maximus Carolus postea Cæsar nominis Quintus felice sorte ipso Mathiæ Apostoli memoria sacro die nascitur Ipso die bissextili qui fuit 25 februarii feria 3

Anno Dni 1500 in festo divi Mathiæ Apostoli mane ante horam quartam natus fuit Gandavi Illustrissimus Princeps D Carolus filius primogenitus Illustrissimi Principis et Regis Castellæ Philippi filii Imperatoris Maximiliani. Quis autem ingenio tantus et eloquentia qui congrue enarrare possit cuncta quæ gesta sunt in hac tam gaudiosa lætitia et tam præclara festivitate. Siquidem ut primum inter Aulicos nunciatum est Principem esse natum, ecce tibi in equis pegaseis multi Veredarii per omnes urbis portas evolant in diversas regiones Regibus et Principibus lætissimum et optatissimum nuntium allaturi. (Sed quibus

348

potissimum Ferdinando et Isabellæ Hispan. Regibus implevit profecto et res Hispaniam nova lætitia. Ipsa Isabella Regina die natali nuntiato subdidit ex divinis litteris, Cecidit sors super Matthiam Vaticinium vanum non extitit neque conjectura falsa. Enim vero de incolumitate Michaelis Principis ob ejus imbecillitatem exigua spes erat ac paulo post Granatæ obiit. Ejus plane obitu Philippus Archidux et uxor Castellæ et Arragoniæ Principes dici cœpere haud dubio hæreditatis jure indicioque. Præterea, Maximilianum avum paternum) pergit auctor, ut statim per omnes oppidi vicos et plateas læta vox populi jubilantis audiebatur et dicentis scitum Regina filium enixa est. Natus est nobis Princeps. Hinc statim in omnibus templis et sacellis nolarum sonitu celeberrimo tantum gaudium declarabatur, et accensis multis luminaribus hymnus Te Deum laudamus a Sacerdotibus et Cantoribus cum jucundissimis organorum modulationibus canebatur. Interim cives ubique lætari, unusquisque pro sua facultate testari lætitiam, alii pyras in plateis construere, alii deferre ligna, alii faculas ardentes de fenestris exponere alii lampades quæ piceis globis aluntur accendere, alii funalia lucentia deferre, alii tedas flammivomas exhibere. Hinc passim ludi, epulæ, convivia agitari et omnia musicorum genera personare. Sed quoniam multi et magni hospites externi expectabantur venturi ad baptismi solemnitatem multa passim miraque parabantur quandoquidem artifices ubique sollicitati properare Architecti, Materiarii, Pictores, fabri ferrarii, fabri lignarii ubique festinare. Imprimis tamen ceraii, quia funalia valde multa

346

1500

Martinus quidam Summus Artifex pensilem stupendæ altitudinis viam in aere a pyramide S. Nicolai ad turrim usque civicam ex funibus tenuioribus quæ in asseribus perduxit

poscebantur et consumebantur. Interea quidam tegulator audax et scandendi peritus nova quædam et penitus inaudita moliebatur. Is siquidem ascendit in turrim templi divi Nicolai crucemque in summo vertice quæ stare solet deposuit, quæ multis etiam diebus ibidem jacuit in cœmiterio. Atque in loco ubi Crux stare solet, malum posuit magnum qualem naves magnæ ~~habent solere~~ solent habere et super malum collocavit rotam carri quam et asseribus contabulavit atque inibi nocturnis temporibus lampades (quæ piceis globulis aluntur) accensas et longis hastilibus impositas ponebat eliquis a longe videbatur. Præterea vir idem ille a Capitolio ad turrim usque prædictam fecit de funibus magnis viam pensilem longe cunctis domibus supereminentem ita quod una pars funium ad trabes annexa fuit in turri magno foramine facto ad medium ferme turris, et altera pars funium innexa fuit in Capitolio. Porro ab utroque latere via prædicta funes alios habebat extentos paululum altiores veluti brachiola vel appodiamenta funiculis annexos ne quis facile posset decidere. At vero pavimentum viæ stratum fuit asseribus. Hæc omnia sumptibus civitatis artifex ille parabat, pauculos admodum habens adjutores videlicet uxorem suam aliquando et famulum unum aut alterum. In hac autem via et in circuitu prædictæ turris innumerabiles laternæ de chartis perlucentibus concinnatæ candelis intus ardentibus suspendebantur nocturnis temporibus quando Principes externi urbem intrabant et quando puer ~~Carolus~~ Carolus Princeps baptizabatur.

Eam ardentibus plenam facibus fuisse etiam Surius scribit

Interea multi mortales mirabundi suspicere tam mirabile commentum et pergulam in aere tam sublime suspensam. Unde quidam curiosius rem volentes explorare ascendebant capitolium; quidam vero cum illuc ascendissent viri illustres magno premio posito decertabant inter se dicentes